

Avaluació del programa «Velocirepte»

Edició 2018

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Avaluació del programa «Velocirepte»

Edició 2018

**Diputació
Barcelona**

#DibaOberta

Autors

Andreu Orte, Enric Benet, Mercè Garriga i Moisès Amorós,
Servei de Planificació i Avaluació. Diputació de Barcelona

Promotors de l'avaluació

Anna Bröll i Jordi Gual
del Consorci de Biblioteques de Barcelona

Toni Feliu, Gerència de Serveis de Biblioteques,
Diputació de Barcelona

Agraïments

Aquesta avaluació no hauria estat possible sense la informació, la implicació i el coneixement del Consorci de Biblioteques de Barcelona i la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

Agraïm al Consorci de Biblioteques de Barcelona la col·laboració d'Anna Bröll, Jordi Gual, Rubén Guillén, Anna Porta, Anna Sust i Maria de los Llanos González. I a la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, la col·laboració de Toni Feliu, Ester Omella, Aleix Ballús i Esperança Paños.

L'equip avaluador vol agrair també a Federico Todeschini, analista d'Ivàlua, per la supervisió metodològica de l'anàlisi de l'impacte i a Albert Balbín, de l'Oficina Tècnica d'Internet, el suport informàtic en els qüestionaris que s'han elaborat per als participants.

Taula de continguts

Resum executiu	7
1. Presentació del programa i abast de l'avaluació	11
1.1. Què és el programa «Velocirepte»: antecedents, objectius i casos similars	11
1.2. Què s'avalua (encàrrec d'avaluació) i quines són les preguntes d'avaluació	15
1.3. Com s'han avaluat altres programes similars en altres contextos	18
2. Avaluació de la implementació: com ha funcionat el programa?	20
2.1. Construcció del marc lògic del programa i identificació dels elements que s'han analitzat.....	20
2.2. L'avaluació de la implementació: què s'analitza i fonts d'informació	30
2.3. Perfil dels participants: variables sociodemogràfiques.....	32
2.4. Perfil dels participants: usos previs al «Velocirepte»	36
2.5. Grau de seguiment del programa.....	40
2.6. Seguiment temporal del programa.....	44
2.7. Enquesta a participants que han abandonat el programa	47
2.8. L'opinió del personal bibliotecari sobre el programa	50
2.9. Enquesta a participants sobre la satisfacció amb el programa	53
A. Perfil sociodemogràfic i ús de la biblioteca	53
B. Participació en el «Velocirepte»	57
C. Resultats del «Velocirepte»	61
D. Valoració del «Velocirepte»	64
3. Avaluació de l'impacte del programa en els usos bibliotecaris	68
3.1. Què és una avaluació d'impacte i què identifica?.....	68
3.2. Com s'ha realitzat el càlcul d'impacte.....	73
3.3. Resultats del càlcul d'impacte	77
A. Càlcul d'impacte del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec.....	77
B. Càlcul d'impacte net del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec	79
C. Relació entre l'impacte i la intensitat de seguiment del «Velocirepte»	80
D. Càlcul d'impacte del «Velocirepte» en l'ús dels serveis de wifi i d'Internet i +	81
4. Conclusions i recomanacions	82
5. Bibliografia	86

Annexos.....	87
Annex 1: Model d'enquesta a participants sobre l'abandonament del programa	87
Annex 2: Model d'enquesta a participants.....	89
Annex 3. Model Coarsened Exact Matching (CEM)	94
Annex 4. Diagnòstics del model de regressió lineal. Variable dependent Ús del Servei de Préstec 2018	95
Annex 5. Model de regressió: Variable dependent Ús del Servei de Préstec 2018 Net (Préstec 2018-reptes superats)	96
Índex de figures	97
Índex d'imatges.....	99

Resum executiu

El programa «Velocirepte»

- El «Velocirepte, el repte lector» és un **programa per a fomentar la lectura entre els usuaris de les Biblioteques de Barcelona**, promogut pel Consorci de Biblioteques de la ciutat de Barcelona.
- Els antecedents immediats del «Velocirepte» es troben en l'experiència de la Biblioteca Sagrada Família del 2016, en què es fomentava la lectura aplicant conceptes extrets de les teories de la ludificació, també conegut amb el terme no normatiu *gamificació*.
- Les bases del «Velocirepte», edició de 2018, expliciten que l'objectiu del programa és «promoure la lectura entre els usuaris de Biblioteques de Barcelona». En diverses iniciatives de comunicació també es menciona un segon objectiu derivat del primer: «descobrir nous autors, temàtiques o editorials que altrament no s'haurien llegit».
- El programa «Velocirepte» s'ha desenvolupat de gener a desembre del 2018 i ha consistit en la lectura de, com a mínim, un llibre al mes sobre el repte (tema) proposat.
- Tot i que hi ha programes similars de foment de la lectura amb elements de ludificació, **hi ha escassos referents d'avaluació**.

Objectius i abast de l'avaluació

- S'ha avaluat com s'ha implementat el programa i quin impacte ha tingut.
- **L'avaluació d'implementació** inclou una anàlisi del perfil dels participants (tant de variables sociodemogràfiques com d'usos previs al «Velocirepte»), una anàlisi del seguiment del programa i una anàlisi de la satisfacció amb el programa (tant dels participants com del personal bibliotecari).
- **L'avaluació d'impacte** intenta copsar quin ha estat l'impacte del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec i en altres serveis de la biblioteca (wifi i Internet i +).

Resultats sobre la implementació

Perfil dels participants

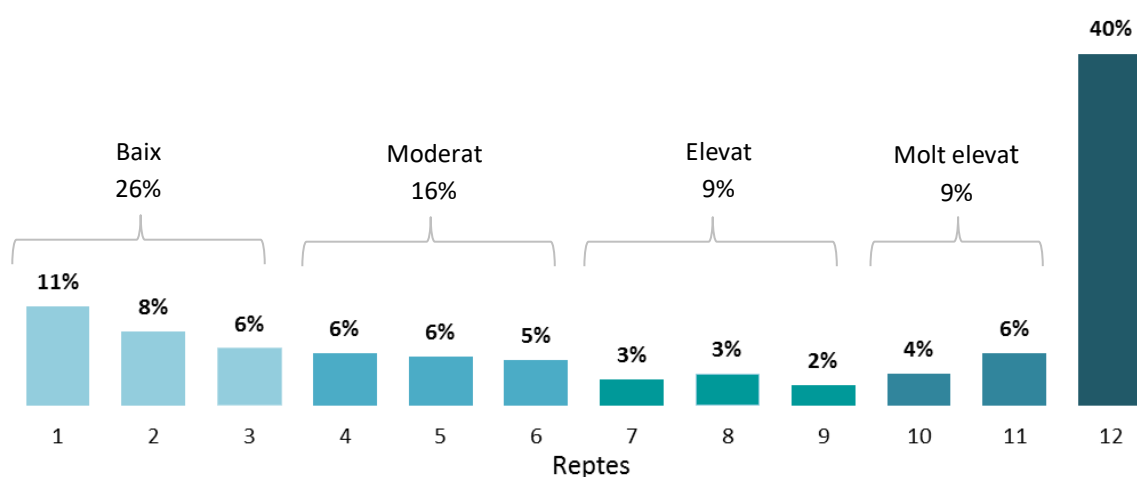
- **Han participat en el «Velocirepte» 3.524 usuaris.**
- El **68 %** dels participants al «Velocirepte» són **dones**, 10 punts superior als usuaris de biblioteca que no han participant en el programa.
- Per trams d'edat, la **majoria dels participants són menors de 12 anys** (38 %), seguits per les persones entre 36 i 50 anys (23 %). La **mitjana d'edat dels participants és de 32 anys**, mentre que la dels no participants és de 42 anys.
- Per districtes, destaca l'**elevada participació** dels usuaris de **Nou Barris i Horta-Guinardó**.
- **De cada 10 participants** del «Velocirepte», **7 ja eren usuaris actius**, **2 són usuaris activats** i **1 s'ha fet el carnet** durant el 2018.

- El 2017, els participants del «Velocirepte» ja feien un ús clarament més intensiu del préstec que els no participants. El 2017, la mitjana de préstecs dels participants del «Velocirepte» era de 14,4 préstecs anuals, mentre que la dels no participants era de 3,4.

Grau de seguiment del programa

- Els participants al «Velocirepte» han acomplert de mitjana 7,7 dels 12 reptes.
- Gairebé un 40 % dels participants han acomplert els 12 reptes.

Figura 1. Percentatge de participants al «Velocirepte», segons nombre de reptes assolits

- Les persones de més de 51 anys són les que han acomplert més reptes (gairebé 9 reptes de mitjana). A l'altre extrem, han acomplert menys reptes les persones de 13 a 16 anys (5,9), les de 17 a 24 anys (5,6), i les 25 a 35 anys (6,7).
- Els participants que ja feien un elevat ús del préstec el 2017 són els que han assolit una mitjana més elevada de reptes del «Velocirepte».
- Per districtes, destaca l'elevada fidelització en la consecució dels reptes dels usuaris d'Horta-Guinardó, Sant Andreu i Sant Martí.
- El seguiment de programa ha estat decreixent a mesura que han anat passant els mesos, d'un 93 % de participació del mes de gener a un 47 % al desembre.
- Els abandonaments del programa s'han concentrat durant els sis primers mesos del programa: de febrer a juliol. Al voltant de l'estiu, els participants que van abandonar van ser majoritàriament menors de 16 anys.

Enquesta a participants sobre l'abandonament del programa

- En una enquesta feta a finals del juny del 2018 als participants que no havien seguit el programa més enllà dels dos primers reptes mensuals, els enquestats van destacar com a motiu d'abandonament principal la manca de temps.

- Les **valoracions** sobre l'**interès del programa**, l'**atenció del personal de la biblioteca** i el **procediment d'inscripció** eren **altes** (al voltant de 7,7 sobre 10). El que menys van valorar van ser les propostes de lectura (amb un 6,4).

L'opinió del personal bibliotecari sobre el programa

- En una enquesta feta l'estiu del 2018 el personal bibliotecari va destacar que es **va disposar de les bases del programa un cop aquest ja havia començat**, cosa que els va dificultar difondre el projecte per la manca d'informació.
- **L'aplicació utilitzada per fer les inscripcions va resultar complicada, poc pràctica i poc operativa.** També van assenyalar la complexitat i lentitud del protocol dissenyat per a fer el seguiment del programa.
- En relació amb la selecció bibliogràfica, van destacar el **retard en l'enviament de la bibliografia a les biblioteques** i les **limitacions dels fons propis de cada biblioteca**.
- Pel que fa als premis, van manifestar **no tenir-ne informació abans de començar el programa**, i la **poca idoneïtat dels premis**.
- El personal bibliotecari va destacar com a elements clau per a l'èxit del programa la **visibilització del programa** (a través d'expositors, rètols o cartells en diferents espais de la biblioteca), l'**involucrament de la plantilla** i l'**ús de les xarxes socials i d'altres activitats de la biblioteca** per a donar a conèixer el «Velocirepte».

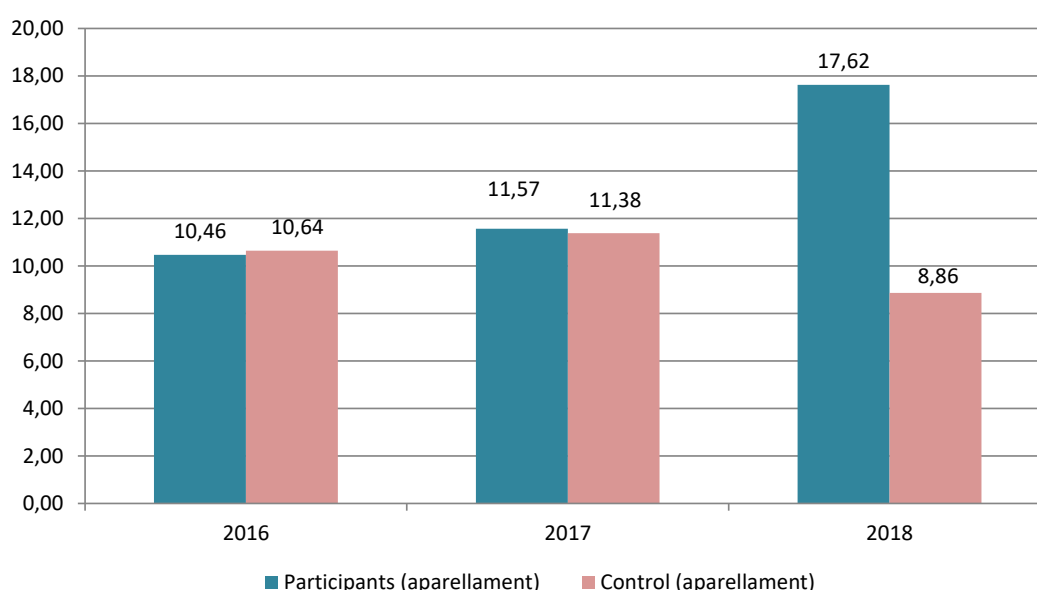
Enquesta als participants sobre la satisfacció amb el programa

- En una enquesta feta el gener del 2019 als participants del programa, es constata que **fan servir força la biblioteca**. El 41% afirma que hi va almenys un cop el mes i un 29 %, almenys un cop la setmana.
- **La campanya de comunicació de la mateixa biblioteca** (a través dels cartells, els fullets, etc.) ha estat el **principal canal de difusió** del «Velocirepte». **El personal de la biblioteca i el butlletí electrònic** de les biblioteques també han estat una via important per a conèixer-lo.
- **La meitat dels enquestats afirma que ha compartit les lectures** del «Velocirepte».
- **4 de cada 5 enquestats afirmen que han descobert lectures.** Els descobriments més destacats han estat els noms d'autors concrets, la literatura africana i la poesia.
- Els **aspectes que més han agradat** han estat **descobrir noves lectures** (temes, autors o gèneres), la **diversitat de temes** i les **propostes de llibres concrets** de les biblioteques.
- Destaquen com a aspectes a millorar la **limitació dels fons de les biblioteques en algunes temàtiques** i el **procés d'inscripció i validació dels reptes**.
- **L'interès general del programa i l'atenció del personal han estat molt ben valorats pels enquestats**, amb un 8,8 sobre 10. El procediment d'inscripció s'ha valorat amb un 8,1 i les propostes de lectura, amb un 7,9.
- **Recomanarien el programa amb un 8,9.**

Resultats sobre l'impacte

- S'ha fet una avaluació d'impacte mitjançant una **metodologia quasiexperimental, el Coarsened Exact Matching**, a través de la qual ha estat possible identificar els efectes nets del programa en una mostra de participants i un grup de control d'usuaris de biblioteca no participants de característiques gairebé idèntiques.
- El «Velocirepte» **ha tingut un impacte positiu en l'ús del servei de préstec bibliotecari**: els participants al «Velocirepte» han fet de mitjana **8,76 préstecs més** que el grup de control.

Figura 2. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants i grup de control

- El «Velocirepte» **no ha anat en detriment dels usos del servei de préstec anteriors**; és a dir, els usos del servei de préstec que genera el «Velocirepte» són complementaris als que ja hi havia.
- El grau de seguiment del «Velocirepte» ajuda a explicar els patrons d'ús del préstec de l'any 2018.
- El «Velocirepte» té una incidència menor pel que fa als usos dels serveis de wifi i Internet i +.

1. Presentació del programa i abast de l'avaluació

1.1. Què és el programa «Velocirepte»: antecedents, objectius i casos similars

Antecedents i objectius

El «Velocirepte, el repte lector» (en endavant, «Velocirepte») és un programa de promoció de la lectura entre els usuaris de les Biblioteques de Barcelona promogut pel Consorci de Biblioteques de la ciutat de Barcelona.

Els antecedents immediats del «Velocirepte» es troben en l'experiència de la Biblioteca Sagrada Família - Josep Maria Ainaud de Lasarte. El grup de treball de col·lecció i difusió d'aquesta biblioteca es va inspirar en un article de diari sobre diverses formes d'incentivar la lectura personal a partir de reptes sobre el nombre de llibres que ens veiem capaços de llegir en un any i sobre la diversitat de gèneres que ens podem interessar.

Aquella proposta es va iniciar l'any 2016 i el seu objectiu era que els usuaris interactuessin amb la biblioteca i, sobretot, amb el fons disponible, des d'una vessant lúdica i desenfadada, apel·lant a l'emoció per buscar i trobar coses noves i **aplicant conceptes extrets de les teories de la ludificació**, també conegut com a *gamificació*, un terme no normatiu.¹

L'any 2018, l'experiència es va estendre al conjunt de biblioteques de Barcelona i va passar de ser un projecte singular a un programa amb l'**objectiu principal de fomentar la lectura** i, més concretament, el fons disponible a les biblioteques.

El programa consisteix en la lectura de, com a mínim, un llibre al mes sobre un repte (tema) proposat. Els reptes per mesos han estat els següents:

- Gener: «Àfrica no és un país», un llibre de literatura africana.
- Febrer: «Hi havia una vegada un monstre», llegir un llibre on el protagonista sigui un monstre.
- Març: «Dones que trenquen esquemes», sobre dones pioneres.
- Abril: «Més llibres més lliures», on el llibre sigui el protagonista.
- Maig: «Roba un poema», un d'un poeta contemporani.
- Juny: «Aquest llibre em sona...», sobre literatura i música.
- Juliol: «Sempre ens quedarà París», dedicat a París.
- Agost: «A l'estiu tot llibre viu», llegir una història que passi a l'estiu.
- Setembre: «Barcelona és bona si la lletra sona», per a descobrir Barcelona.
- Octubre: «Em va agradar més el llibre», llegir una obra que tingui una versió cinematogràfica.
- Novembre: «El millor amic del llibre», on el protagonista sigui un animal domèstic.
- Desembre: «Llibret de l'hom amb formatge», sobre literatura i gastronomia.

¹ La ludificació és un instrument motivacional emprat per a generar la implicació d'un grup de persones amb un servei o activitat, fins i tot influenciant-la en el seu comportament. Prové de l'anglès *game* ('joc'), perquè es fonamenta a emular mecàniques i dinàmiques de jocs, especialment des de la perspectiva lúdica i la creació de sentiments de gaudi i curiositat.

Les biblioteques proposaven cada mes als usuaris una selecció de llibres que formessin part del fons de cadascuna de les biblioteques i que estiguessin vinculats amb el repte mensual. Cada participant podia endur-se'n un exemplar proposat o bé un altre d'apropiat. Aquesta selecció bibliotecària es va difondre a través del web de Biblioteques de Barcelona i en un lloc visible i senyalitzat a cada biblioteca participant. Val a dir que, tot i que el programa tenia una vocació generalista quant al públic objectiu, a la pràctica les biblioteques han fet una selecció de llibres diferenciant el públic infantil de la resta, en què els títols dels reptes mensuals coincidien per a tothom.

Malgrat que les propostes de lectura que hi havia disponibles corresponien al mes en curs, el programa estava pensat per a seguir-lo al ritme que el participant desitgés (per exemple, fer la del mes anterior al mes següent perquè no s'havia tingut temps).

Qualsevol persona amb carnet d'usuari de Biblioteques de Barcelona podia participar, i si era menor de 14 anys era necessària l'autorització dels pares o tutors. Calia inscriure's presencialment en qualsevol de les biblioteques entre el 8 de gener i el 6 de maig de 2018. El nombre de participants va ser de 3.524 persones. En el moment de la inscripció, els participants van rebre una butlleta en forma de díptic que se segellava a mesura que se superava un repte, concretament en el moment de seleccionar el llibre i registrar-lo amb el personal de les biblioteques.

Imatge 1. Butlleta del «Velocirepte»

VELOCIREPTE
El repte de lectura 2018

12 MESOS, 12 LLIBRES
#velocirepte18

NOM: _____
COGNOMS: _____
NÚM. CARNET: _____
GÈNERE: _____
FEBRER: _____
MARÇ: _____
ABRIL: _____
MAIG: _____
JUNY: _____
JULIOL: _____
AGOST: _____
SEPTEMBRE: _____
OCTUBRE: _____
NOVENBRE: _____
DESEMBRE: _____

Passa pel taulell i reclama el teu segell
NOMÉS AIXÍ ACONSEGUIRÀS SER UN VELOCILECTOR

REpte 1 GENYER Àfrica no és un país	REpte 2 FEBRER Hi havia una vegada un monstre...	REpte 3 MARÇ Dones que trenquen esquemes
REpte 4 ABRIL Més llibres, més llibres	REpte 5 MAIG Roba un poema	REpte 6 JUNY Aquest llibre em sona
REpte 7 JULIOL Sempre ens quedarem París	REpte 8 AGOST A l'estiu, tot llibre viu	REpte 9 SEPTEMBRE Barcelona és bona si la lletra sona
REpte 10 OCTUBRE Em va agradar més el llibre...	REpte 11 NOVENBRE El millor amic del llibre	REpte 12 DESEMBRE Llibret de l'hom i formatge

Aquesta butlleta era personal i intransferible, i no s'acceptaven préstecs de llibres fets per altres persones diferents als titulars de la targeta perquè es comptabilitzessin en el «Velocirepte». Si es tractava de llibres electrònics prestats a través del servei eBiblio.cat, calia mostrar el dispositiu amb el préstec per a segellar la targeta.

A fi d'estimular la permanència en el programa, es va preveure un obsequi a qui superés els primers sis reptes (de gener a juny). I per a estimular i reconèixer l'acompliment de tots els reptes, es va fer un sorteig entre tots els participants que tenien la targeta completament segellada i havien emplenat la butlleta de participació en el sorteig durant el mes de desembre de 2018 i la primera setmana de 2019.

Altres casos similars al nostre entorn

El «Velocirepte» està inspirat en els reptes de lectura que proliferen a les xarxes socials i als webs, o els que proposen bloguers i bibliotubers en els seus blogs i canals. Es tracta dels anomenats *book challenges*² o *reading challenges*, que es desenvolupen en entorns digitals, i ha estat necessària una adaptació a l'entorn presencial, per exemple, els equipaments de la biblioteca pública.

El «Velocirepte» no ha estat el primer programa de foment de la lectura a la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) que incorpora algun element ludicoemocional per a fidelitzar i estimular la consecució d'objectius o reptes de lectura. Però sí que és l'únic que involucra públics de totes les edats i que s'ha fet amb la participació de totes les biblioteques d'una xarxa, les 40 biblioteques de Barcelona.

La iniciativa també es va inspirar en el passaport de lectura del Gènius (2016), que es va repartir entre tota la XBM, encara que només s'adreçava al públic infantil.

A Catalunya es poden trobar un parell d'experiències en entorns digitals que combinen recomanacions de lectura i premis per als lectors: La primera, la plataforma transversal de foment de la lectura anomenada Què Llegeixes?,³ perquè lectors de totes les edats puguin parlar de llibres, compartir lectures i conèixer altres lectors. El web està dividit en tres fòrums o subapartats: Llapis, per a lectors fins a 11 anys; Boli, per a lectors de 12 a 17 anys; Ploma, per a lectors a partir de 17 anys. A cada fòrum els lectors fan diverses activitats, totes relacionades amb la lectura, des de xats, recomanacions, jocs i concursos.

La segona iniciativa és la plataforma Legiland,⁴ projecte adreçat a l'alumnat de 8 a 16 anys, que promou la lectura lliure i fomenta la millora de la comprensió lectora, i fa compatible l'avaluació escolar de les lectures literàries amb el plaer per llegir. Incorpora també un entorn de ludificació amb punts i crèdits que es bescanvien per premis.

No es té constància que s'hagin avaluat aquestes experiències de foment de l'hàbit lector en aspectes com ara l'increment de l'hàbit lector o els usos de les biblioteques. Encara que el projecte Legiland sí que incorpora un informe de lectura personalitzat per cada alumne amb dades sobre la seva evolució lectora.

Aquesta manca d'avaluacions coincideix amb el que exposa Baró *et al.* (2010) quan en l'anàlisi qualitativa de les experiències de promoció de la lectura a les biblioteques públiques de Catalunya suggereix que cal plantejar aquestes accions a partir d'una diagnosi de la realitat (equivalent a una avaluació de necessitats), i que no s'avaluen els resultats de les activitats.

L'avaluació del «Velocirepte» s'alinea en la línia de treball iniciada recentment per la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona en identificar el valor

² «Los retos de lectura a los que puedes unirte este año». *El País*.

³ https://verne.elpais.com/verne/2016/01/04/articulo/1451906384_653721.html [Consulta: 28 març 2019]

⁴ <http://cultura.gencat.cat/ca/ilc/programes/que-llegeixes/>

⁵ <https://www.legiland.cat/>

social dels serveis bibliotecaris. Així, des de 2013 es fa un treball sobre el retorn de la inversió de la Xarxa de Biblioteques Municipals (Luria, 2013; Togores, 2015), en què s'ha fet un esforç important per conceptualitzar i clarificar aquest valor social, punt de partida per a estudis posteriors enfocats a trobar evidències per a millorar els serveis i programes de l'àmbit de les biblioteques.

L'avaluació del «Velocirepte» té la voluntat de ser pionera en aquesta tipologia d'activitats i les seves conclusions i recomanacions poden ser un punt de partida per a consolidar l'avaluació en projectes o programes bibliotecaris d'abast municipal o supramunicipal.

Per la seva banda, Biblioteques de Barcelona, ha fet una línia bàsica de l'avaluació dels seus projectes i activitats per a la presa de decisions i l'establiment de prioritats en els seus serveis. L'avaluació és una eina imprescindible per a poder planificar, comparar i avaluar la gestió i els serveis que s'ofereixen a la comunitat. Aprofundir en l'anàlisi i l'impacte dels usos bibliotecaris proporciona evidències i un aprenentatge que són bàsics per a poder revisar, actualitzar i millorar l'oferta actual de projectes i serveis.

1.2. Què s'avalua (encàrrec d'avaluació) i quines són les preguntes d'avaluació

L'avaluació d'implementació i d'impacte del programa «Velocirepte» 2018 pretén oferir evidències sobre els resultats i els impactes del programa per tal de millorar-lo en futures edicions.

L'estudi s'ha realitzat amb la participació de tres serveis o organitzacions amb graus d'implicació diferents:

- El Consorci de Biblioteques de Barcelona, com a responsable del disseny i l'execució del programa.
- La Gerència de Serveis de Biblioteques, que disposa d'informació actualitzada sobre usos dels serveis de la Xarxa de Biblioteques Municipals, entre les quals es troben les biblioteques de Barcelona.
- El Servei de Planificació i Avaluació del Gabinet de Presidència a la Diputació de Barcelona, que participa com a avaluador del programa.

L'avaluació s'ha centrat a donar resposta a algunes preguntes sobre la implementació i l'impacte del programa.

L'**avaluació de la implementació** és un tipus d'exercici que es duu a terme durant l'execució d'un programa o projecte o bé un cop finalitzat, que té com a finalitats més habituals **saber si arriba a la població prevista** o població diana i si s'està executant o s'ha executat de la manera prevista o adequada. Inclou les valoracions de la població, els actors involucrats, l'execució de recursos econòmics i humans, i els resultats obtinguts (Lázaro i Obregon, 2009, 8).

D'altra banda, l'**avaluació de l'impacte** té com a principal finalitat «identificar fins a quin punt s'aconsegueix modificar la problemàtica sobre la qual es pretén incidir» (Sabes-Figuera i Ferré, 2016, 8). Ara bé, tal com s'explica posteriorment en aquest document, l'avaluació de l'impacte assumeix que la diferència entre la situació prèvia i la situació posterior al programa no suposa per si sola una atribució de causalitat. Per aquest motiu, ha calgut avaluar l'impacte mitjançant un disseny quasi experimental.

Tot seguit, per a cada un dels dos tipus d'avaluació, es presenten les principals preguntes d'avaluació i els tipus d'anàlisi.

Avaluació de la implementació del programa

Aquesta avaluació intenta respondre les **preguntes d'avaluació** següents:

- El perfil del participant al programa és representatiu del conjunt d'usuaris de la biblioteca?
- Hi predominen els participants amb usos intensius previs?
- Quin ha estat el grau de seguiment del programa? Quin ha estat el seguiment en funció del perfil dels participants?

- Quin ha estat el seguiment temporal del programa? Quin és el perfil de les persones que l'han abandonat?
- Com perceben els participants el programa?
- Com valoren els bibliotecaris els recursos i les activitats del programa?

Amb la finalitat de respondre aquestes preguntes, s'ha analitzat el perfil dels participants i el seguiment del programa, i la satisfacció amb el programa.

L'anàlisi del perfil dels participants i el seguiment del programa té un doble objectiu:

- **Conèixer el perfil dels participants del programa «Velocirepte»**, mitjançant la identificació de patrons d'accés al programa d'acord amb **característiques sociodemogràfiques** (sexe, edat, nivell d'estudis,⁵ districte de la biblioteca de referència dels participants) i **usos previs** a l'inici del programa.⁶ Aquesta anàlisi es desenvolupa als apartats 2.3 i 2.4 d'aquest document.
- **Analitzar com ha estat el seguiment del programa** mesurat pel nombre de reptes de lectura assolits. S'ha analitzat si hi ha **diferències en el grau de seguiment del programa** segons les característiques dels participants, i s'ha fet una **anàlisi temporal del programa** incloent-hi les **inscripcions** i els **abandonaments**. Aquesta anàlisi es desenvolupa als apartats 2.5 i 2.6 d'aquest document.

L'anàlisi de satisfacció amb el programa inclou:

- **L'estudi de la satisfacció dels participants en el programa.** Una de les fonts d'informació útils per a conèixer si un programa ha funcionat correctament és preguntar l'opinió dels usuaris o participants, i s'ha considerat adient fer-ho en dos moments diferents del programa i amb dues finalitats diferents (en els dos casos mitjançant qüestionaris administrats per correu electrònic):
 - Els mesos de juny i juliol del 2018 es va dur a terme un treball de camp orientat als participants del «Velocirepte» que havien abandonat el programa en els dos primers mesos del programa. La finalitat era esbrinar els motius d'aquests abandonaments per tal de valorar possibles millores en la segona meitat de l'edició de 2018.
 - El mes de gener del 2019, coincidint amb la finalització del programa, es va fer el segon treball de camp destinat al participants del programa. L'objectiu era conèixer les percepcions i opinions generals dels participants en relació amb el programa, independentment del nombre de reptes superats.

Aquesta anàlisi es desenvolupa als apartats 2.7 i 2.9 d'aquest document.

⁵ Les dades de **nivell d'estudis** dels participants al «Velocirepte» no s'han pogut explotar perquè mostren força limitacions.

⁶ S'ha analitzat també la capacitat del programa per a generar nous carnets de biblioteca, tenint present que el programa s'ha adreçat a tots els usuaris de les biblioteques de Barcelona, als que ja tenien carnet de biblioteca i als que no en tenien i se l'han fet.

- **L'anàlisi de l'opinió dels professionals sobre el programa.** El personal de les biblioteques ha estat un dels pilars del programa «Velocirepte». Han estat els responsables principals de captar participants a les biblioteques, de preparar la col·lecció per a adequar-la a cadascun dels reptes previstos i de gestionar inscripcions i fer el seguiment per a cada repte. Durant els mesos centrals del programa, el Consorci de Biblioteques de Barcelona va adreçar un qüestionari als professionals de les biblioteques per tal de conèixer l'opinió sobre el funcionament del programa i identificar vies de millora, tant a l'edició que estava en funcionament com per a preparar l'edició de 2019. Els resultats principals que es van extreure d'aquest qüestionari s'han incorporat a l'avaluació de l'apartat 2.8 d'aquest document.

Avaluació de l'impacte del programa en la lectura

L'avaluació d'impacte respon les **preguntes d'avaluació** següents:

- Quin és l'impacte del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec entre 2017 i 2018?
- Quin és l'impacte net, si es descompten els reptes que han superat els participants?
- Quin és l'impacte en funció de la intensitat de seguiment del «Velocirepte»?
- El «Velocirepte» ha fet variar els usos d'altres serveis de la biblioteca (com ara l'ús de wifi i d'Internet i +)?

Aquest exercici analitza si el programa ha tingut impacte en els objectius previstos. Les bases del programa en fan explícit només un: «Promoure la lectura entre els usuaris de Biblioteques de Barcelona», mentre que diverses iniciatives de comunicació del Consorci de Biblioteques de Barcelona també fan implícit un segon objectiu derivat del primer: «Descobrir nous autors o temàtiques que altrament no s'haurien llegit».

Per a respondre a l'objectiu bàsic de promoure la lectura, seria idoni identificar si, com a resultat del programa, s'ha consolidat un hàbit de lectura. Ara bé, la dificultat d'obtenir resultats d'aquest indicador més enllà d'una opinió dels participants ha obligat a buscar un indicador alternatiu fiable. L'indicador triat ha estat el **d'ús del servei de préstec a les biblioteques de Barcelona**.

Complementàriament, l'avaluació d'impacte també pretén verificar si el «Velocirepte» ha incidit en una variació en els usos d'altres serveis de biblioteca dels quals es disposa d'informació registrada per a tots els usuaris. Es tracta dels **usos del wifi** i del servei **Internet i +** (equips amb accés a Internet i programaris d'ofimàtica).

El càlcul de l'impacte del programa s'ha fet mitjançant la comparació dels tres indicadors abans de l'inici del programa (gener del 2018) i al final del programa «Velocirepte» (desembre del 2018), mitjançant una tècnica de **matching o aparellament** entre participants del programa i un conjunt d'usuaris de biblioteca que no hagin participat al programa «Velocirepte» de característiques el més idèntiques possibles. L'explicació metodològica i els resultats d'aquest exercici es desenvolupen a l'apartat 3 d'aquesta avaluació.

1.3. Com s'han avaluat altres programes similars en altres contextos

Tal com s'ha establert abans, el «Velocirepte» és singular respecte a altres programes de foment de la lectura del nostre context i, a més a més, no es té constància que cap d'ells s'hagués avaluat amb profunditat.

Per a dissenyar l'avaluació del «Velocirepte», l'equip ha buscat en altres contextos avaluacions d'impacte o d'implementació robustes de programes similars.

L'equip avaluador s'ha inspirat, sobretot pel que fa el disseny metodològic de l'exercici de l'avaluació d'impacte, **en el programa *Impact of Virginia Public Libraries' Summer Reading Program*** (Good *et al.*, 2014).

Les principals diferències en relació amb el «Velocirepte» són:

- Se centra en la població infantil, preadolescent i adolescent i, per tant, no va adreçat al conjunt de la població.
- En l'edició avaluada tenia una durada de 2 mesos a l'estiu i no d'un any.
- El component motivador o de ludificació no hi era molt present.
- Se centrava a estudiar els efectes en el grau de capacitat en anglès i en capacitat lectora en la població diana, i no en l'increment d'usos de la biblioteca.

Aquesta experiència va consistir a proveir de material i suport a 46 de les 92 biblioteques del sistema de lectura pública de l'Estat de Virgínia (EUA) per part de la biblioteca central perquè, durant l'estiu, infants, adolescents i adults (que van quedar al marge de l'avaluació) no perdessin hàbit de lectura. De mitjana cada participant va llegir uns 10 llibres, tot i que hi va haver diferències importants segons les edats. Van participar-hi 4.598 estudiants i 91 biblioteques.

Es van avaluar les edicions de 2013 i 2014, primer amb una avaluació d'implementació i, un cop revisats els resultats, es va fer una avaluació d'impacte posterior.

L'avaluació d'implementació es va fer al voltant del següent:

- Esbrinar com va ser la participació en el programa: quants llibres van llegir i de quin nivell en relació amb l'edat dels participants.
- Saber quines eren les característiques de les biblioteques participants en el programa.
- Conèixer com es va implementar el programa en les diferents biblioteques: quins documents de suport proporcionats pel sistema central de biblioteques es van fer servir, com es va estimular la participació i com recollien els resultats, quines activitats complementàries es van fer, quins altres actors hi van estar involucrats, com hi van col·laborar les escoles i es va involucrar els pares, quins van ser els èxits percebuts del programa i quins els factors clau percebuts per a l'èxit del programa.

L'avaluació d'impacte va consistir en una anàlisi longitudinal diacrònica, que estudiava l'impacte en els nivells de coneixement de llengua anglesa i de les habilitats lectores un any després de participar en el programa (primavera de 2014) i dos anys després (primavera de 2015).

Per a poder fer les comparacions corresponents es van crear quatre grups: participants en l'edició de 2013, participants en les edicions de 2013 i 2014, participants en l'edició de 2014 i no participants. La composició dels quatre grups era semblant pel que fa a gènere, raça, classe escolar, situació econòmica, nivell d'anglès i de lectura mínims. La tècnica de construcció dels grups va ser quasi experimental i mitjançant la tècnica del *propensity score matching* (aparellament per puntuació de propensió).

Així doncs, la qüestió bàsica de l'avaluació era l'impacte a llarg termini de participar en el programa dels nens i joves mesurat a partir dels resultats en els testos habituals de comprensió de la llengua i l'habilitat lectora.

Els principals resultats de l'avaluació d'impacte del Virginia Public Libraries' Summer Reading Program van ser els següents:

- En relació amb la durada dels efectes, els participants en una o dues edicions van mantenir el nivell de resultats d'anglès i de lectura fins a dos anys després, mentre que els no participants o els que van participar el 2014 van anar empitjorant.
- Per a respondre la pregunta sobre les característiques dels participants repetidors, es van comparar quatre grups amb característiques similars (nivell d'escolarització, gènere, raça i estatus econòmic). En general, els que van participar en les edicions de 2013 i 2014 tenien millors resultats escolars i lectors en relació amb els que només van participar el 2013 o que no van participar en cap edició.
- Les diferències en la composició dels grups van ser les següents: els grups de 2013 i 2014 tenien uns percentatges més elevats d'alumnes de 6è; en el grup de participants del 2014 hi havia més noies; i hi havia més nois que no eren de minories ètniques; el grup de 2013 i 2014 és el que en tenia més d'origen asiàtic; els grups dels participants a les edicions de 2013 i 2014 i de només el 2014 tenien menys membres amb un nivell econòmic baix.
- Finalment, sobre si els participants en les dues edicions tenien un patró de resultats diferent es va comprovar que, tant els que hi van prendre part el 2013 com els que van repetir el 2014, van mantenir una tendència constant a la millora en relació amb les seves situacions de partida. En canvi, tant els no participants com els que només ho van fer en l'edició del 2014, els seus resultats van tendir a empitjorar. Els estudiants que van participar en les dues edicions són els que tenien uns resultats en anglès i habilitat lectora millors que els que o bé no hi van participar o només ho van fer l'any 2013.

2. Avaluació de la implementació: com ha funcionat el programa?

2.1. Construcció del marc lògic del programa i identificació dels elements que s'han analitzat

L'avaluació del programa «Velocirepte» de l'edició 2018 pretén analitzar com ha funcionat en termes de resultats i d'impactes.

En aquest apartat s'aborden les qüestions relatives a l'**avaluació de la implementació**.

Per tal d'identificar quins aspectes de la implementació s'han tingut en compte, s'ha considerat rellevant identificar dues eines que ajuden a presentar els elements definitoris d'un programa o projecte públic. En concret, es fa referència a la teoria del canvi i el marc lògic, que és una síntesi gràfica dels elements definitoris del programa o intervenció. Si bé cal diferenciar els dos termes, en aquest informe s'empren de manera quasi sinònima.

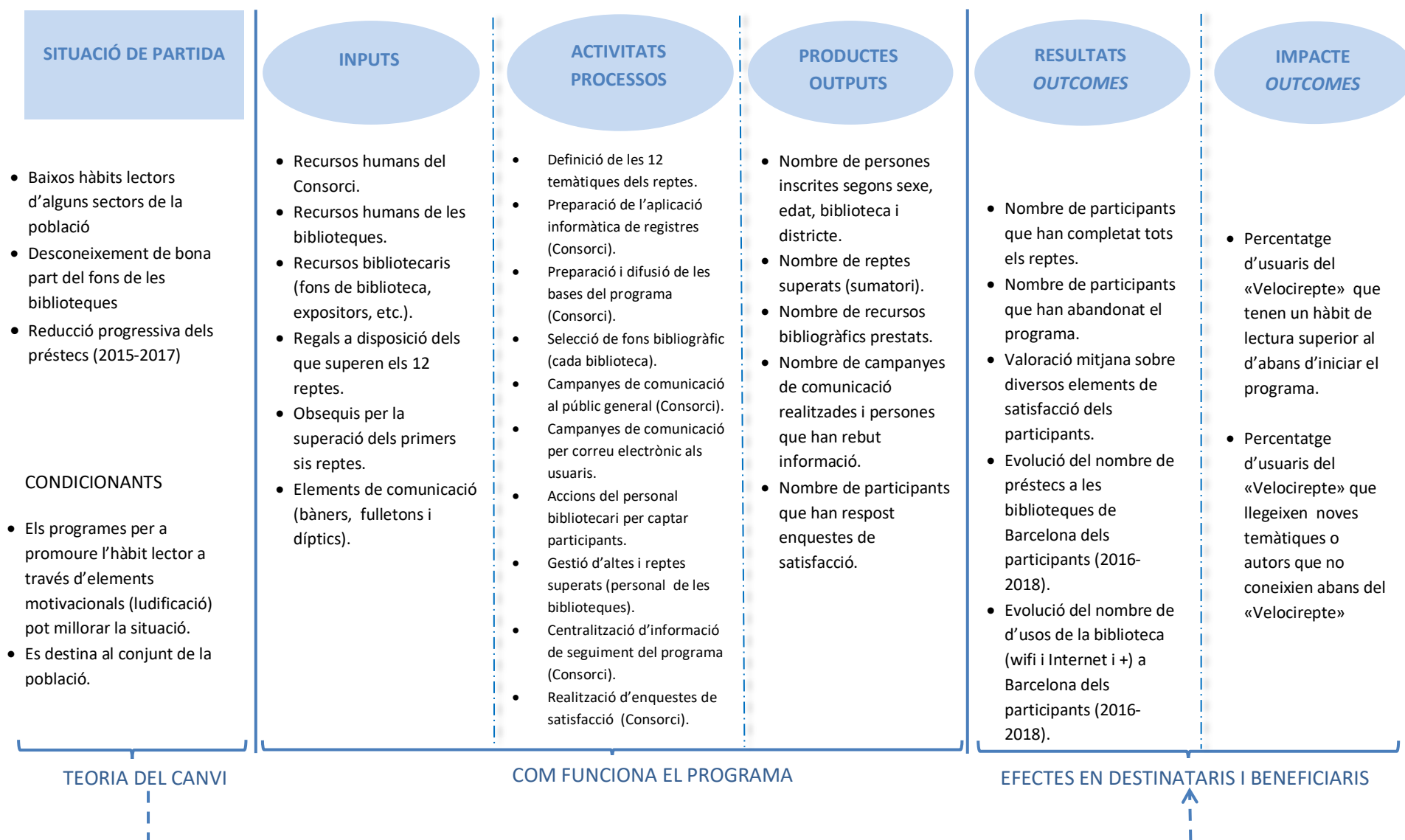
La descripció de la **teoria del canvi o del marc lògic** és un exercici que serveix per a endreçar els elements clau per a entendre una intervenció o programa públic i identificar-hi la plausibilitat i robustesa dels seus preceptes teòrics, mitjançant la identificació d'hipòtesis que connecten cadascun dels elements bàsics, com ara la població diana, els recursos que s'hi ha destinat, les activitats i els resultats o *outcomes*. La teoria del canvi, idealment, és un instrument que s'hauria de plantejar i analitzar en el moment de dissenyar un programa o intervenció. En el cas d'una avaluació, és necessari identificar-la per a plantejar preguntes d'avaluació, especialment perquè implica detectar quina serà la informació bàsica, la població objectiu i les principals actuacions i recursos sobre els quals convé obtenir evidències (Blasco, 2009).

A la Figura 3 de la pàgina següent es mostra el marc lògic del programa «Velocirepte», i a continuació es descriuen els diversos àmbits definitoris del programa:

- Situació de partida.
- Recursos (inputs), activitats i processos.
- Productes (outputs) del programa.
- Els resultats i impactes (*outcomes*) vinculats amb el programa.

Posteriorment, es despleguen aquests àmbits del programa, i es emfasi en els indicadors i elements que s'han considerat més rellevants per a aquesta avaluació.

Figura 3. Marc lògic del programa «Velocirepte»

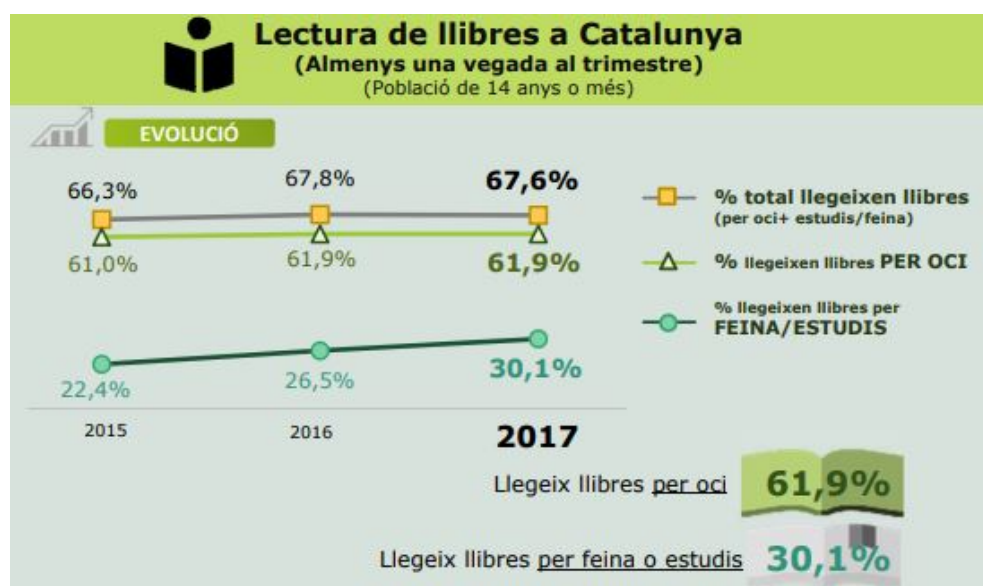
Situació de partida del programa

La situació de partida remet al motiu que justifica la creació d'un programa per a millorar-la. Aquestes situacions de partida poden respondre a problemes identificats o bé a una tendència que es pretén revertir.

El programa «Velocirepte» neix amb la voluntat d'apropar propostes de lectura mensuals (reptes) agrupades per temàtiques diverses en totes les biblioteques municipals de la ciutat de Barcelona. La finalitat és promoure la lectura entre els participants i que descobreixin part del fons de les biblioteques que fins ara no havien consultat.

En la definició del programa i en la documentació generada no s'especifica quina és la problemàtica o tendència que es pretén corregir amb el «Velocirepte». La promoció de la lectura pot respondre a una voluntat d'incrementar els hàbits de la lectura, que sovint es recullen en enquestes com ara l'enquesta d'«Hàbits de lectura i compra de llibres». El darrer treball de camp publicat correspon a l'any 2018 per al conjunt de l'Estat espanyol (Federación de Gremios de Editores de España, 2019) i les dades per a Catalunya del 2017 (Institut Català de les Empreses Culturals, 2018), i mostra una certa estabilitat en l'hàbit de lectura no relacionada amb la feina.

Figura 4. Evolució de la lectura de llibres a Catalunya

Font: Enquesta d'Hàbits de lectura i compra de llibres

Per contra, si l'hàbit de lectura es concreta en els serveis bibliotecaris, les estadístiques anuals a Barcelona mostren un lleuger descens en el nombre de préstecs i ús del servei de préstec entre 2016 i 2017, a l'espera de la publicació de la dada corresponent a l'any 2018.⁷

⁷ Aquest indicador mostra els préstecs i l'ús del servei a les biblioteques de la ciutat, independentment d'on tinguin registrat el carnet. En aquest estudi s'analitzen usos de préstec pels participants del «Velocirepte» o bé usuaris registrats a les Biblioteques de la ciutat de Barcelona.

Figura 5. Nombre de préstecs i ús del servei a les biblioteques de la ciutat Barcelona (2015-2017)

	2016	2017	Var. 2017-2016
Préstecs (documents)	3.774.189	3.533.302	-7 %
Ús del servei de préstec	1.073.36	1.005.483	-7 %
Usuaris actius de biblioteca	269.042	272.250	+1 %
Mitjana de préstecs per usuari actiu	14,0	12,97	-8 %
Mitjana d'ús del servei de préstec per usuari actiu	3,98	3,69	-8 %

Font: Gerència de Serveis de Biblioteca. Diputació de Barcelona

Aquesta situació de partida contrasta amb el fet que el programa **es destina a totes les persones amb carnet de biblioteca**. D'acord amb les bases del «Velocirepte», qualsevol persona interessada podia inscriure's entre els dies 8 de gener i 6 de maig del 2018, independentment de si és una persona amb hàbits de lectura adquirits i amb préstecs freqüents a les biblioteques o no ho és.

El «Velocirepte» es presenta, doncs, com un programa generalista quant al col·lectiu al qual es destina de manera prioritària. I, d'altra banda, a diferència de programes escolars o clubs de lectura, per esmentar-ne dos de força estesos, no tenen definida una interacció elevada amb un agent motivador com serien altres usuaris de biblioteca, professorat o bibliotecaris.

Per tant, la **hipòtesi general** del «Velocirepte» és que mitjançant els reptes de lectura proposats, els participants tindran un **hàbit de lectura superior** al de l'inici del programa. I d'altra banda, entre les persones que abans ja feien servir la biblioteca, caldria esperar que accedissin a temàtiques i autors que abans no coneixien.

Aquesta situació de partida connecta, doncs, la finalitat del programa i els impactes o *outcomes* esperats que conformen el marc lògic definit a la Figura 5. A continuació s'identifiquen la resta d'elements clau per a entendre el programa i que formen part d'aquest apartat de l'avaluació.

Recursos (inputs), activitats i processos

a) Difusió del programa al públic general i als usuaris de la biblioteca

El «Velocirepte» és un programa dirigit al públic general i, en particular, als usuaris de la biblioteca. El Consorci de Biblioteques de Barcelona, com a impulsor del projecte, va incorporar elements de comunicació materials i digitals, com ara cartells, fulletons, correus electrònics, missatges a les xarxes socials de les biblioteques del Consorci; en va fer difusió als mitjans de comunicació, i amb díptics i documentació als carrers, a la biblioteca i als equipaments de la ciutat.⁸ En alguns casos també n'han fet difusió centres escolars, universitats, particulars i professionals en blogs i pàgines web.

Imatge 2. Cartell anunci del «Velocirepte»

Foto: <http://bibliotecaorlandai.blogspot.com/2018/02/velocirepte-2018.html>

L'acció comunicativa ha estat freqüent durant tot l'any 2018, perquè s'hi han inscrit participants (gener-maig del 2018) i perquè s'ha informat dels temes de lectura, s'ha motivat els participants i s'han donat a conèixer els premis i obsequis que hi havia previstos. D'altra banda, s'han realitzat campanyes singulars de visibilitat del programa, com ara la de la Biblioteca Vapor Vell el mes de juliol (vegeu la imatge 3), en la qual la biblioteca rebia la visita d'una criatura lectora.

⁸ De fet, aquest canal de comunicació ha estat important en la captació de participants. El 47 % dels enquestats a l'enquesta de satisfacció final han assenyalat la campanya de comunicació de la biblioteca com el principal mecanisme per a conèixer el programa (vegeu la figura 39 «Com vas conèixer el «Velocirepte»?», a l'apartat 2.9 Enquesta a participants sobre la satisfacció amb el programa: B. Participació en el «Velocirepte».

Imatge 3. Campanya de dinamització

Font: Facebook de la Biblioteca Vapor Vell, Barcelona

b) Inscripcions i validacions dels reptes superats

Les persones interessades a inscriure's al programa s'adreçaven als taulells de la biblioteca (sala infantil o taulell general) on emplenaven una **butlleta física d'inscripció** amb dades de caràcter personal, com ara la data de naixement, el sexe, la situació laboral, el nivell educatiu, i el número del carnet de la biblioteca.

Tot seguit, el personal de la biblioteca registrava la informació en un programa de gestió dissenyat per a les activitats a la biblioteca.

L'usuari rebia en aquell moment d'inscripció una sèrie de recursos: un estoig, un díptic de seguiment dels reptes superats (vegeu la imatge 4), un fulletó informatiu i el document de bases del concurs elaborat pel Consorci de Biblioteques de Barcelona.

Imatge 4. Díptic per al seguiment de reptes

VELOCIREPTE
El repte de lectura 2016

12 MESOS, 12 LLIBRES
#velocirepte16

NOME: _____
COGNOMS: _____
NOM. CARNET: _____
GÈNERE: _____
FÈRRES: _____
MAI: _____
ABRIL: _____
MAI: _____
JUNY: _____
JULIOL: _____
AGOST: _____
SEPTEMBRE: _____
OCTUBRE: _____
NOVEMBRE: _____
DECEMBRE: _____

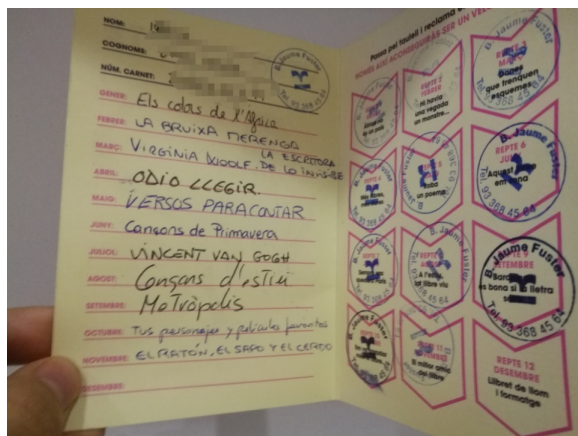
Passa pel taulell i reclama el teu segell
NOMÉS AIXÍ ACONSEGUIRÀS SER UN VELOCILECTOR

REpte 1 JANER Àfrica no és un país	REpte 2 FEBRER Hi havia una vegada un noume...	REpte 3 MARÇ Dones que treuen esperanç...
REpte 4 ABRIL Mila Milans, mala llana	REpte 5 MAI Roda un poema	REpte 6 JUNY Aquest llibre em sona
REpte 7 JULIOL Sempre em quedava Parla	REpte 8 AGOST A l'estiu, tot llibre va	REpte 9 SEPTEMBRE Barcelona de boca el se llibre sóna
REpte 10 OCTUBRE Em va agradar més el Blau...	REpte 11 NOVEMBRE El millor amic del llibre	REpte 12 DECEMBRE Llibre de llibre i bonicatge

Font: Consorci de Biblioteques de Barcelona

Un cop inscrits, els participants al programa que volguessin avançar en la consecució dels 12 reptes de lectura havien de repetir l'operació: seleccionar el llibre que encaixés amb la temàtica de cadascun dels mesos, i apropar-se al taulell corresponent on el personal de biblioteca havia de validar amb un segell la superació del repte. En algunes ocasions, el mateix personal apuntava el nom del llibre a l'espai dedicat a aquesta finalitat, però aquesta era una tasca que podia fer també el mateix participant.

Imatge 5. Díptic (carnet) de seguiment dels 12 reptes

Font: recurs propi d'un avaluador

Tot seguit, el personal de biblioteca havia d'afegir el repte al sistema de gestió informàtica del Consorci, una tasca que s'havia de realitzar amb el carnet de biblioteca de l'usuari participant. L'actualització de tots els reptes superats per cadascun dels participants quedava recollit als sistemes d'informació del Consorci de Biblioteques. Val a dir que, en alguns casos, aquesta operació no s'ha realitzat correctament, i s'han generat alguns errors entre els registres informàtics dels reptes superats i els segells validats manualment.

Per últim, el participant havia de validar el préstec del llibre seleccionat. En alguns casos, el punt de validació dels reptes superats no coincidia amb el lloc on es feia el préstec, especialment en sales d'infantil, o bé es convidava els usuaris a passar per les màquines d'autopréstec. En aquest procés també s'han detectat algunes disfuncions quant als préstecs realitzats. Per exemple, s'han identificat alguns carnets amb diversos reptes superats que, en canvi, no han registrat préstecs. Això es pot deure, entre altres hipòtesis, a que si bé l'usuari registrat ha anat al taulell a validar el repte manualment, ha fet servir altres carnets per al préstec dels llibres.

Recomanació

Tenint present les dificultats per avançar en un sistema de gestió integrat del «Velocirepte», seria interessant incorporar millores que permetin reduir algunes limitacions detectades en l'edició 2018 i plantejar solucions que permetin una millor gestió dels usuaris i l'enregistrament dels reptes.

c) Selecció del fons

L'element central del programa «Velocirepte» és la dinamització del fons de biblioteca a través de les dotze temàtiques seleccionades, que fomenta que **els usuaris de biblioteca descobreixen noves temàtiques i autors**. El personal bibliotecari de cadascuna de les 40 biblioteques participants ha tingut un rol essencial a l'hora d'identificar, seleccionar i presentar el fons relacionat.

Els usuaris de les biblioteques tenien al seu abast la selecció de recursos disponibles per a cada repte mitjançant expositors. Lògicament, a mesura que avançaven els dies dels reptes en curs, l'oferta de llibres es podia veure afectada.

Imatge 6. Expositor biblioteca Zona Nord

Font: Facebook de la Biblioteca Zona Nord.

d) Obsequis i premis

El Consorci de Biblioteques de Barcelona ha posat a disposició dels participants al programa diversos obsequis i premis durant l'any 2018, com ara punts de llibre per a cadascun dels reptes (vegeu la imatge 7), un petit obsequi per a les persones que superessin els sis primers reptes, i un sorteig entre els participants a l'enquesta de satisfacció del final del programa.

Imatge 7. Punts de llibre relacionats amb reptes del «Velocirepte»

Font: Consorci de Biblioteques de Barcelona

D'altra banda, les bases del programa preveien la publicació dels premis durant el mes d'abril de 2018. Aquests premis han estat 3 viatges per a dues persones a París i tres subscripcions a un diari.

e) Realització d'enquestes de satisfacció

Per últim, el Consorci de Biblioteques, amb el suport de l'equip avaluador, han plantejat dues actuacions de relació directa amb els participants mitjançant una comunicació en línia:

- En primer lloc, una enquesta de satisfacció a persones que van abandonar el programa en els dos primers mesos.
- En segon lloc, al final del programa, una altra enquesta de satisfacció es va adreçar al conjunt de participants.

Productes (outputs) del programa

La quantificació de productes o outputs respon al conjunt de béns i serveis que el programa proveeix als participants. En aquest cas, s'han definit els indicadors següents com a més rellevants:

- El nombre de **persones inscrites** concretant el sexe, l'edat, la biblioteca i el districte de referència.⁹
- El nombre de **reptes superats** i, per tant, mecanitzats, pel personal de biblioteques.¹⁰
- El nombre de **recursos bibliogràfics prestats**, que es diferencia del nombre de reptes superats pel fet que alguns recursos poden haver-se prestat en més d'una ocasió i biblioteca.
- El nombre de **campanyes de comunicació** realitzades i les **persones** que han rebut informació.
- El nombre de **participants** al «Velocirepte» que han realitzat **enquestes de satisfacció**.¹¹

Resultats del programa

Els indicadors de resultat del programa tenen com a finalitat identificar elements per valorar si ha funcionat. La principal diferència amb els indicadors d'impacte és que els indicadors de resultat no responen necessàriament als objectius estratègics del programa.

S'han inclòs els següents indicadors de resultat relacionats amb el seguiment dels participants, la satisfacció i l'evolució del nombre d'usos de biblioteca.

⁹ Vegeu l'apartat 2.3.

¹⁰ Vegeu l'apartat 2.5.

¹¹ Vegeu els apartats 2.7 i 2.9.

- Nombre de **participants** que han **completat tots els reptes**.¹²
- Nombre de **participants** que han **abandonat el programa**.
- **Valoració mitjana** sobre diversos **elements de satisfacció dels participants**.¹³
- **Evolució del nombre de préstecs** a les biblioteques de Barcelona **dels participants** (2016-2018).¹⁴
- **Evolució del nombre d'usos de biblioteca** (wifi i Internet i +) a les biblioteques de Barcelona **dels participants** (2016-2018).

Els impactes (*outcomes*) vinculats amb el programa

Els indicadors d'impacte tenen com a finalitat respondre als principals objectius del programa i complementen els indicadors de resultat a l'hora de valorar si el programa ha tingut els resultats esperats. A diferència dels indicadors de resultat, els indicadors d'impacte sovint requereixen d'un mètode per poder determinar que el programa ha estat el causant dels canvis identificats.

- **Percentatge d'usuaris del «Velocirepte»** que tenen un **hàbit de lectura superior a abans de l'inici del programa**.¹⁵
- **Percentatge d'usuaris del «Velocirepte»** que **llegeixen noves temàtiques o autors** que no coneixien abans del «Velocirepte». ¹⁶

¹² Vegeu els apartats 2.5 i 2.6 per a aquest indicador i per al següent.

¹³ Vegeu els apartats 2.7 i 2.9.

¹⁴ Vegeu els apartat 3.3 per a aquest indicador i per al següent.

¹⁵ Vegeu l'apartat 3.3.

¹⁶ Vegeu l'apartat 2.9.

2.2. L'avaluació de la implementació: què s'analitza i fonts d'informació

Aquest informe d'avaluació té interès a analitzar la implementació del «Velocirepte» des de diverses perspectives, que es relacionen principalment amb els outputs i resultats (*outcome*) del programa.

A continuació es detallen les diverses anàlisis que s'han fet i les fonts d'informació emprades.

Anàlisi del perfil dels participants

Per analitzar els perfils dels participants segons les seves **característiques sociodemogràfiques**, s'ha construït una base de dades de participants al programa, a partir de la informació facilitada en el moment d'inscriure-s'hi: gènere, data de naixement, nivell d'estudis,¹⁷ situació laboral,¹⁸ codi postal i municipi de residència, país d'origen i biblioteca d'inscripció.¹⁹

Per tal de valorar si el programa ha arribat a un perfil representatiu dels usuaris de les biblioteques de Barcelona, s'ha contrastat la informació dels participants amb la de resta d'usuaris²⁰ mitjançant la base de dades d'usos de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.²¹

Per a analitzar si els participants al «Velocirepte» tenien uns **usos previs** diferents als usuaris no participants, s'ha contrastat la informació dels dos col·lectius a la base de dades d'usos de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona. En concret, s'han verificat els usos de préstec, wifi i Internet i + dels dos anys previs a l'inici del programa (2016 i 2017).

L'anàlisi del perfil dels participants es desenvolupa als apartats 2.3 i 2.4 d'aquest document.

¹⁷ Les dades de **nivell d'estudis** dels participants al «Velocirepte» no s'han pogut explotar perquè mostren força limitacions. Per exemple, segons els registres d'inscripció del «Velocirepte» hi ha un 19 % de majors de 16 anys sense estudis (quan a la ciutat de Barcelona és d'un 4 %).

¹⁸ Les dades de **situació laboral** dels participants al «Velocirepte» no s'han pogut explotar perquè mostren força limitacions. Per exemple, segons els registres d'inscripció del «Velocirepte», hi ha un 43 % de menors de 16 anys amb la categoria d'aturats.

¹⁹ La biblioteca d'inscripció al «Velocirepte» s'ha emprat com a **biblioteca de referència** i, a partir d'aquesta, s'ha identificat el **districte de referència**.

²⁰ Concretament amb els **usuaris registrats actius de les biblioteques de Barcelona**; és a dir, usuaris amb carnet registrats a les biblioteques de la ciutat de Barcelona i que hagin tingut algun registre en ús de préstec, wifi o Internet i + en els dos anys previs (2016 i/o 2017).

²¹ Val a dir que aquesta base de dades presenta algunes limitacions quant a actualització d'algunes informacions sociodemogràfiques (com ara la situació laboral, el nivell formatiu assolit i la biblioteca de referència). En canvi, altres dades (com l'edat enregistrada com a data de naixement, i sexe), mostren registres fiables.

Per als usuaris no participants al «Velocirepte», la **biblioteca de referència** s'ha actualitzat amb la informació de la biblioteca on van fer més préstecs l'any 2017 (en cas d'haver-ne fet) i, a partir d'aquesta informació, s'ha identificat el **districte de referència**.

Aquesta aproximació s'ha fet exclusivament com a part d'aquesta avaluació, però ha quedat de manifest la idoneïtat d'una futura actualització dels registres en aquesta i altres categories de la base de dades d'usos de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals.

Anàlisi del seguiment del programa

Per a cadascun dels mesos, el Consorci de Biblioteques de Barcelona ha identificat quins participants han superat els reptes inclosos al programa, i aquesta informació s'ha incorporat a la base de dades de participants al programa.

Amb aquesta informació, s'ha pogut analitzar el nombre de reptes superats segons edat, sexe, districte de referència dels participants i usos del préstec l'any anterior.

Així mateix, s'ha analitzat l'evolució del seguiment dels reptes al llarg de l'any del programa, i s'han identificat patrons d'inici i abandonament.

L'anàlisi del seguiment del programa es desenvolupa als apartats 2.5 i 2.6 d'aquest document.

Anàlisi de la satisfacció en el programa

L'anàlisi de la satisfacció dels participants en el programa es va fer mitjançant dues enquestes en dos moments clau del desplegament del programa.

- La primera enquesta²² es va fer a participants que es va considerar que havien abandonat el programa en els primers dos mesos (gener o febrer).
- La segona enquesta²³ va recollir les valoracions dels participants que no haguessin abandonat abans del mes de febrer de la resta de participants.

Els qüestionaris s'han administrat per correu electrònic a tots els participants i l'explotació s'ha fet amb mitjans propis del Servei de Planificació i Avaluació de la Diputació de Barcelona.

L'anàlisi de la satisfacció dels participants es desenvolupa als apartats 2.7 i 2.9 d'aquest document.

L'anàlisi de l'opinió dels professionals sobre el programa el fa fer el Consorci de Biblioteques de Barcelona mitjançant un treball de camp adreçat als responsables de les 40 biblioteques municipals de la ciutat. El qüestionari, que es va enviar el mes de juny, pretenia identificar problemàtiques i bones pràctiques en l'execució del programa a cadascuna de les biblioteques, i també propostes de millora.

L'anàlisi de l'opinió dels professionals sobre el programa es desenvolupa a l'apartat 2.8 d'aquest document.

²² Vegeu l'Annex 1: Model d'enquesta a participants sobre l'abandonament del programa.

²³ Vegeu l'Annex 2: Model d'enquesta a participants.

2.3. Perfil dels participants: variables sociodemogràfiques

A les bases del «Velocirepte» s'estableix que va adreçat a **qualsevol persona que tingui el carnet d'usuari de Biblioteques de Barcelona**. Es tracta, doncs, d'un programa amb vocació generalista, que no va adreçat a cap col·lectiu específic.

Val a dir que tant el nom com especialment la imatge corporativa del programa pot semblar que apel·li a un públic infantil, fet que pot haver condicionat el tipus de participants.

A continuació, s'analitza el **perfil dels participants** segons diverses **variables sociodemogràfiques** i es verificarà si el perfil dels participants és representatiu dels usuaris de biblioteca.

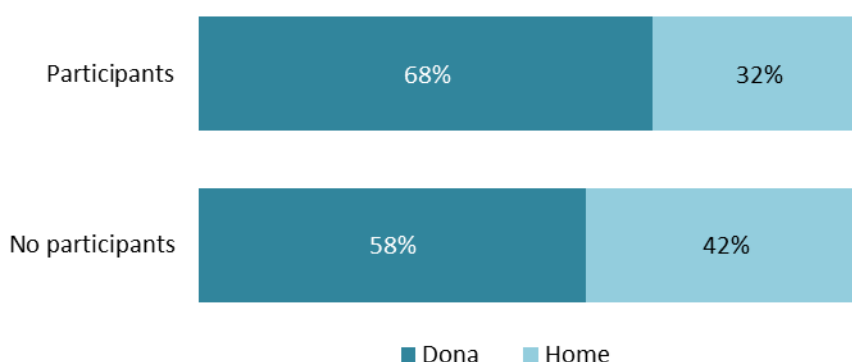
Hi han participat 3.524 usuaris de la Xarxa de Biblioteques de Barcelona.
--

Participants segons gènere

El **68 % dels participants** al «Velocirepte» eren **dones**.

Com s'observa a la Figura 6, aquest percentatge és 10 punts superior al de no participants²⁴ de les biblioteques de Barcelona.

Figura 6. Percentatge de participants i no participants, per gènere

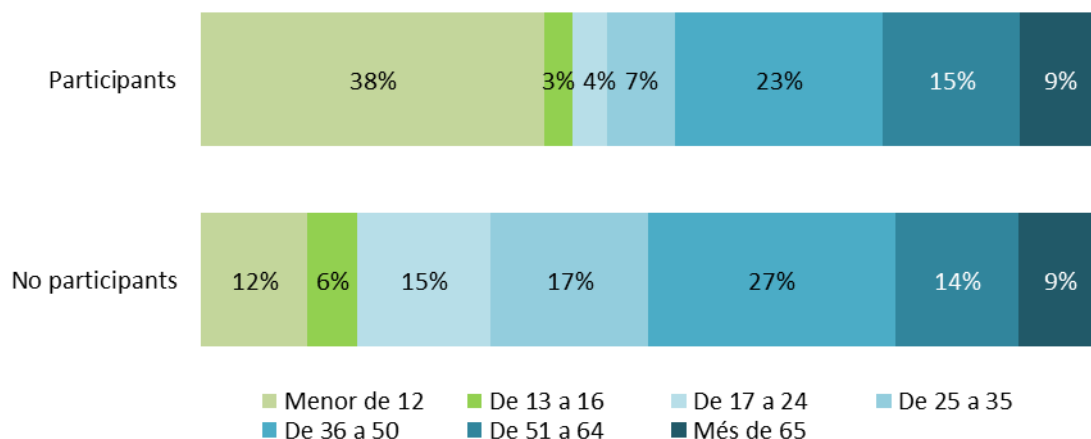

²⁴ S'ha considerat com a no participants aquells usuaris actius que van fer ús del servei de préstec, wifi i/o Internet a les biblioteques de Barcelona els anys 2016 o 2017 i no han participat en el «Velocirepte».

Participants segons trams d'edat

A la Figura 7 es mostren els participants per **trams d'edat**,²⁵ i es compara amb els no participants.

Figura 7. Percentatge de participants i no participants, per trams d'edat

S'observa que la majoria dels participants eren **menors de 12 anys (38 %)**, seguits per les **persones entre 36 i 50 anys (23 %)**. En aquest sentit, es pot interpretar que el «Velocirepte» ha estat un **programa familiar, en el qual participen pares i fills**. De fet, en l'enquesta de satisfacció final s'ha constatat que el 22 % dels enquestats s'havia inscrit en família (vegeu la Figura 41 «Quina de les següents frases descriu millor la teva situació?»).

Cal destacar que el **percentatge de participants menors de 12 anys és tres vegades superior al dels usuaris no participants** (38 % contra 12 %). D'altra banda, el programa ha aconseguit atreure un baix percentatge de persones de 17 a 24 anys i de 25 a 35 anys (4 % contra 15 % i 7 % contra 17 %).

Globalment, la **mitjana d'edat dels participants era de 32 anys**, mentre que la dels no participants era de 42 anys.

Recomanació

Atesa la composició dels participants, es proposa valorar la possibilitat d'oferir un «Velocirepte» amb modalitats diferents en funció dels trams d'edat (infantil, juvenil i adults). Aquesta recomanació no hauria d'anar en detriment d'una freqüència de reptes que desvirtui la finalitat d'un programa d'aquestes característiques.

²⁵ L'edat s'ha recodificat en trams segons el cicle vital de les persones.

Participants per municipi de residència

El «Velocirepte» es va desenvolupar a les biblioteques de la ciutat de Barcelona, però algunes persones residents a altres municipis (com ara estudiants universitaris o persones que treballen a Barcelona i resideixen fora) han participat en el programa. Les dades mostren que el **96 %** dels participants **residien a Barcelona**, seguits per un 1,2 % de la resta del Barcelonès, un 0,9 % del Baix Llobregat i un 0,8 % del Vallès Occidental.²⁶

Figura 8. Participants per municipi de residència

Municipi / Comarca	n	%
Barcelona	3.373	95,7%
Resta de Barcelonès	42	1,2%
Baix Llobregat	31	0,9%
Vallès Occidental	29	0,8%
Vallès Oriental	12	0,3%
Maresme	12	0,3%
Anoia	5	0,1%
Osona	4	0,1%
Alt Penedès	2	0,1%
Bages	2	0,1%
Garraf	2	0,1%
Berguedà	1	0,0%
Fora de la demarcació de Barcelona	9	0,3%

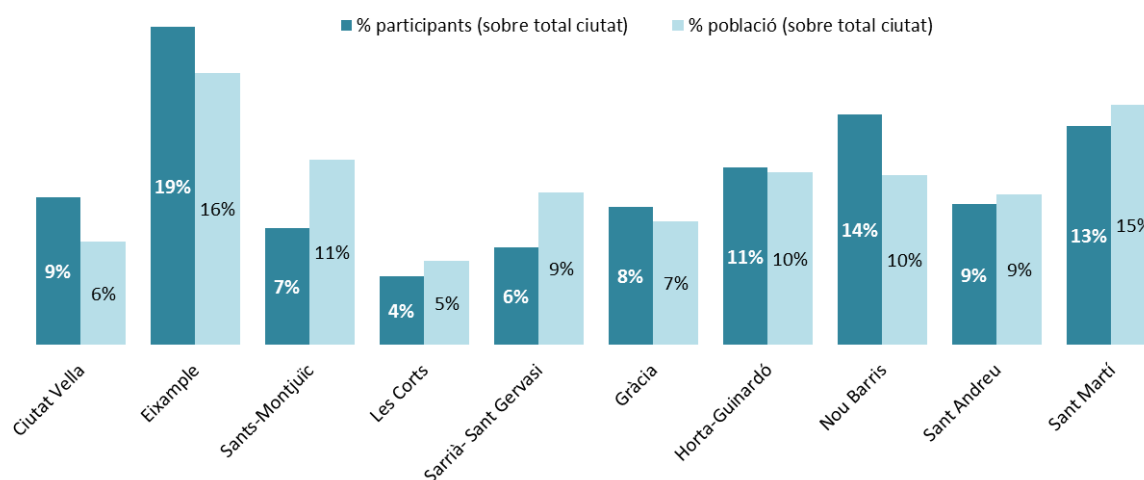
Participants per districte de referència

Per **districte de referència**,²⁷ la distribució dels participants s'ajustava a la distribució de la població de Barcelona. Tot i així, a Nou Barris, l'Eixample i Ciutat Vella hi ha hagut una participació superior a la que li correspondria per població, i hi ha hagut una participació inferior a Sants-Montjuïc i a Sarrià-Sant Gervasi.

²⁶ El 92 % dels participants són de nacionalitat espanyola. D'altres nacionalitats, cal destacar la participació de persones de França, Itàlia, Argentina, Veneçuela i Mèxic (25, 24, 21, 18 i 15 participants respectivament).

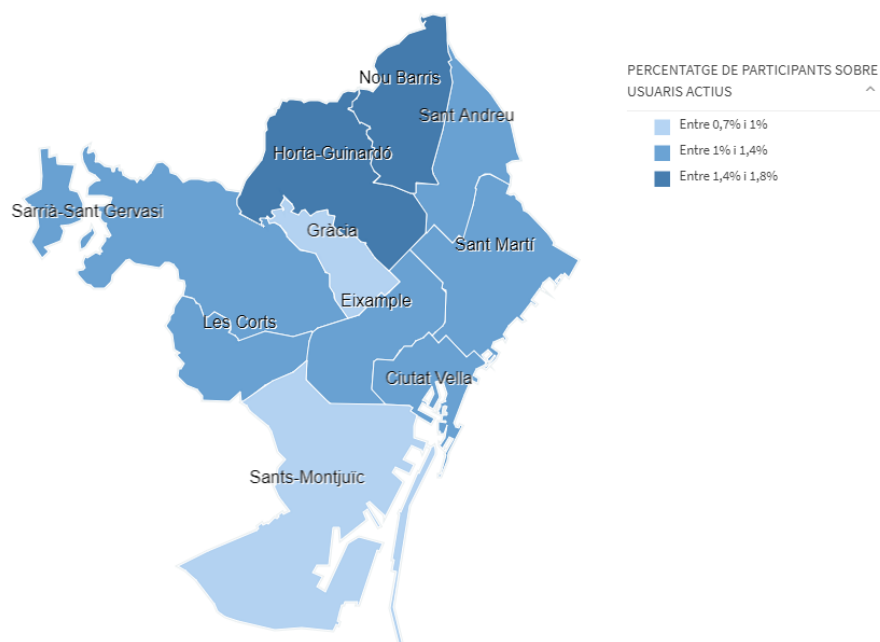
²⁷ En relació amb el districte de referència, vegeu la nota al peu de la pàgina 19 (pel que fa als participants). I la nota al peu de la pàgina 21 (pel que fa als no participants).

Figura 9. Percentatge de participants sobre el total de participants i percentatge d'habitants sobre el total d'habitants, per districtes

Si analitzem el percentatge de participants sobre els usuaris actius de les biblioteques de cada districte, s'observen diferències significatives. Així, a la Figura 10 destaca l'**elevada participació** dels usuaris de **Nou Barris** i **Horta-Guinardó** i la baixa participació dels participants de Sants-Montjuïc i Gràcia.

Figura 10. Percentatge de participants sobre els usuaris actius de cada districte

2.4. Perfil dels participants: usos previs al «Velocirepte»

Per tal de caracteritzar els participants, es pot distingir entre **usuaris ja actius prèviament**, **usuaris activats** i **nous carnets**:

- S'entén per **usuaris ja actius prèviament** els usuaris amb carnet que el 2016 o 2017 van fer ús dels serveis de préstec, wifi i/o internet a les biblioteques de Barcelona.
- S'entén per **usuaris activats** els usuaris amb carnet que el 2016 o 2017 no han fet ús de cap d'aquests tres serveis a les biblioteques de Barcelona, i que el 2018 han participat al «Velocirepte».
- S'entén per **nous carnets** els usuaris que s'han donat d'alta el 2018 i han participat al «Velocirepte».²⁸

De manera sintètica, es pot dir que **de cada 10 participants** del «Velocirepte», **7 eren usuaris actius prèviament**, **2 activats** i **1 s'ha fet el carnet**.

Figura 11. Percentatge de participants segons l'ús previ

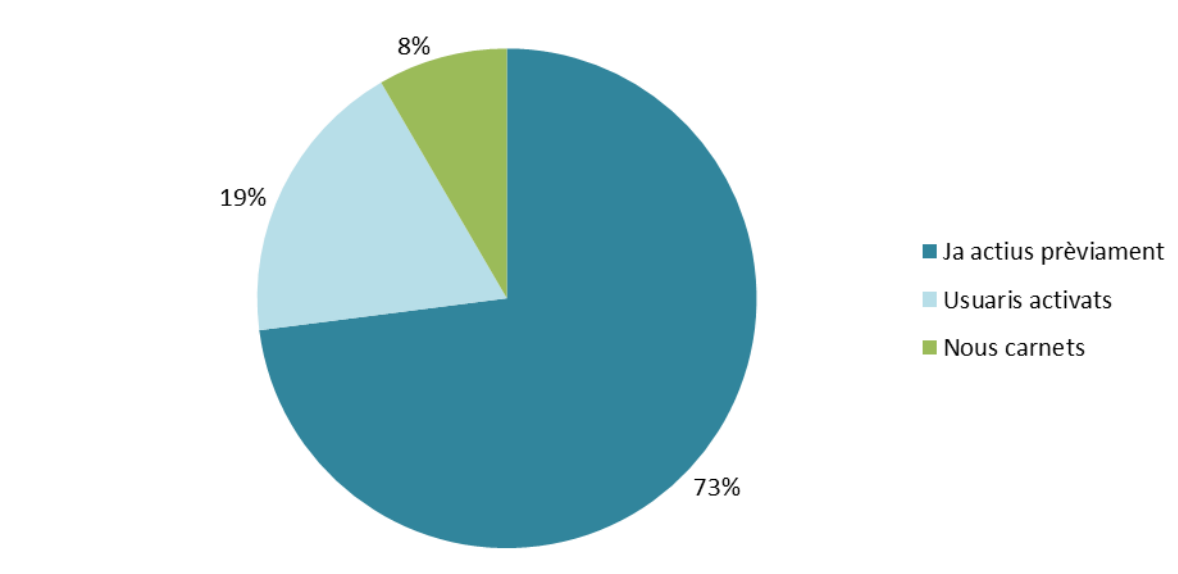
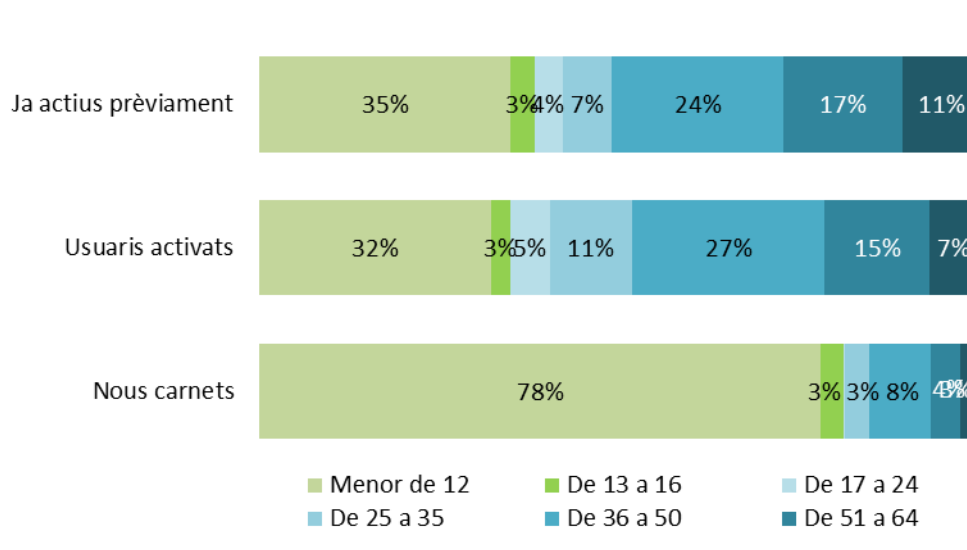

Figura 12 analitzem aquestes tres tipologies de participants **per trams d'edat**. S'observa que els **usuaris ja actius prèviament** i els **usuaris activats** eren **força similars**, tot i que entre els usuaris activats hi ha hagut un percentatge superior de persones entre 25 i 35 anys, i un percentatge inferior de persones de més de 65 anys. En canvi, cal destacar que els **nous carnets** s'han concentrat en els **usuaris menors de 12 anys** (78 %). Val a dir que és probable que alguna d'aquestes persones de fins a 12 anys fessin servir el carnet dels seus pares els anys 2016 i 2017 i que, per tant, no siguin realment nous usuaris.

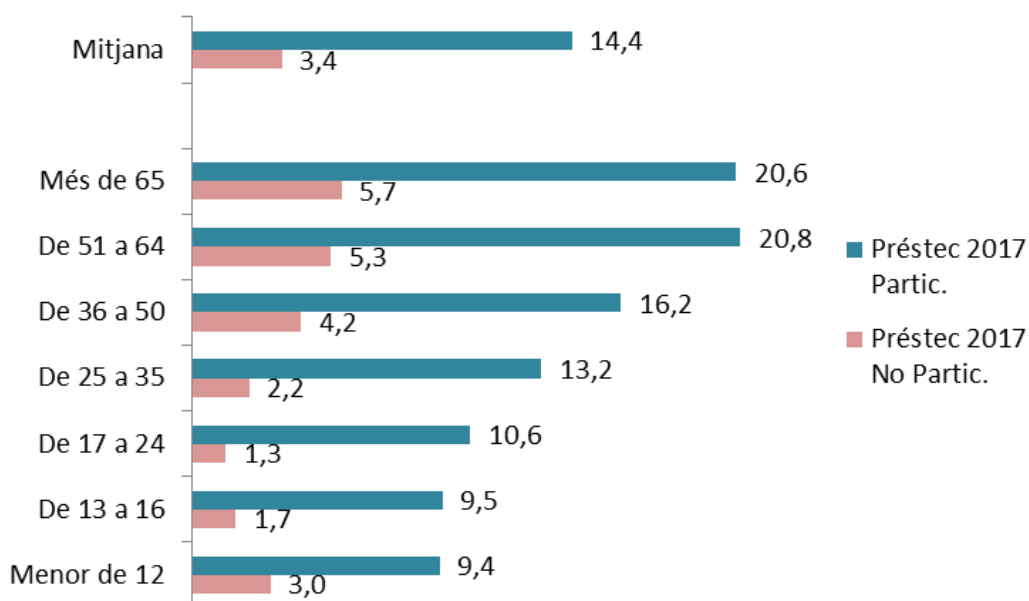
²⁸ Les persones que s'han donat d'alta amb carnet el 2018 no necessàriament ho han fet per a participar en el «Velocirepte».

Figura 12. Percentatge de participants segons l'ús previ, per trams d'edat

A la Figura 13 s'han comparat els préstecs dels usuaris ja actius prèviament (participants al «Velocirepte»), amb els usuaris ja actius no participants, i es constata que **els participants al «Velocirepte» el 2017 ja feien un ús clarament més intensiu del préstec que els no participants.**

Figura 13. Mitjana d'usos de préstecs del 2017 de participants i no participants

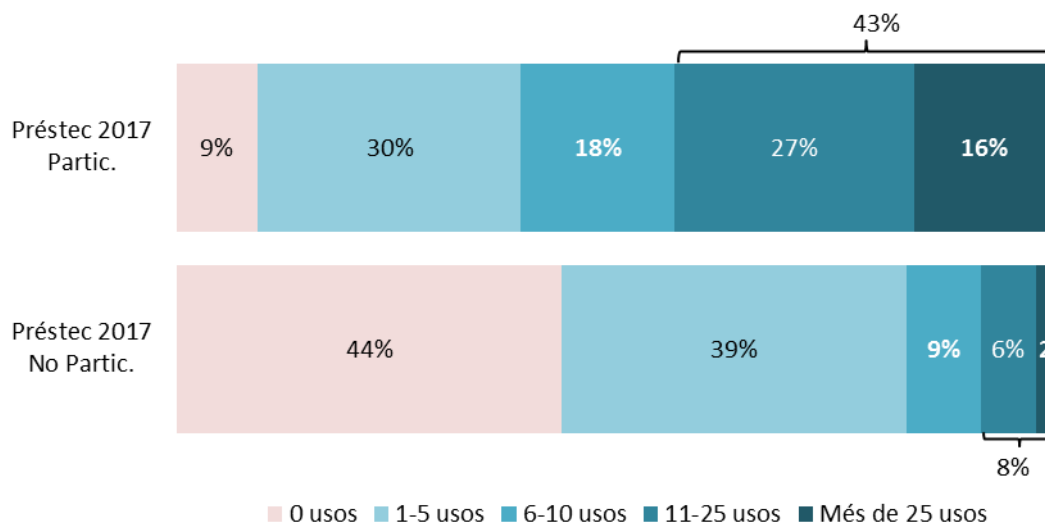

Així, la **mitjana de préstecs de 2017 dels participants era de 14,4** mentre que la dels no participants era de 3,4.

Per trams d'edat, s'observa que el 2017 els participants van fer més préstecs a major edat: els usuaris de més de 50 anys tenien una mitjana de préstecs superior a 20, mentre que els usuaris menors de 16 anys no arribaven a 10. Amb mitjanes de préstecs clarament inferiors, els no participants al «Velocirepte» seguien un patró similar, tot i que els usuaris entre 13 i 24 anys eren els que tenien una mitjana de préstecs més baixa (inferior a 2).

A la Figura 14, s'han comparat els préstecs del usuaris ja actius participants al «Velocirepte» amb els usuaris ja actius no participants, per trams d'usos de préstecs, i es constata que el 43 % dels participants van fer més de 10 usos anuals del servei de préstec, i en el cas dels no participants, aquest percentatge tan sols va ser d'un 8 %.

Figura 14. Participants i no participants, segons trams d'usos de préstec al 2017

Segons els resultats de l'enquesta de satisfacció,²⁹ un 80 % dels enquestats creu que el «Velocirepte» ha motivat que vagi molt o bastant a la biblioteca, però un 60 % afirmava que hi anava igual que abans. És a dir, tot i que de l'enquesta es desprèn que el projecte ha fet que un 40 % dels enquestats vagi més a la biblioteca després del programa, els participants ja eren usuaris actius de les biblioteques, i un 82 % reconeixia que no ha conegut nous serveis de la biblioteca.

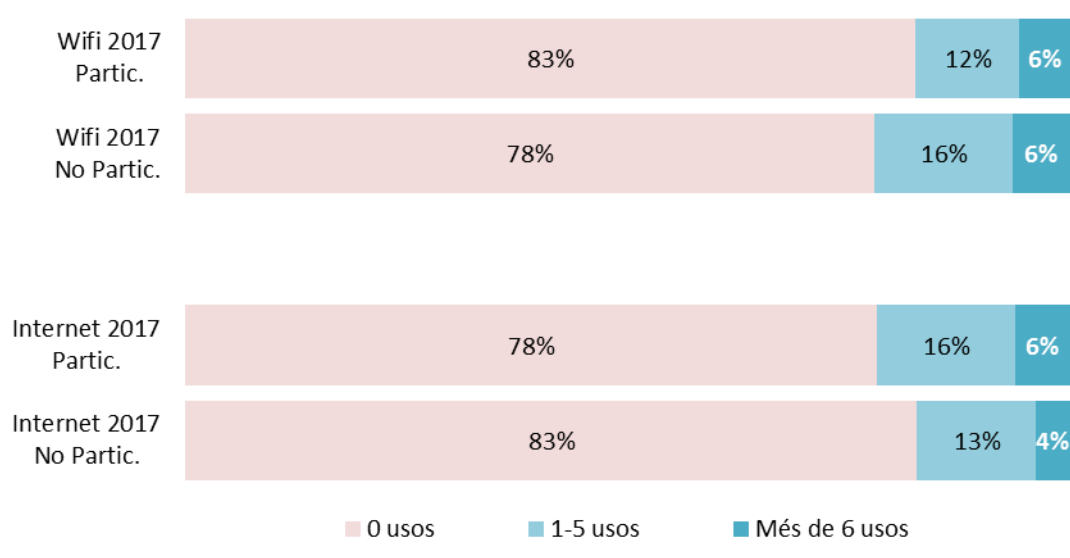
Recomanació

Es proposa identificar noves vies d'accés al programa en col·lectius específics que permetin ampliar la població diana. A tall d'exemple es proposa implicar escoles, centres cívics, casals de gent gran i equipaments juvenils en actuacions de promoció del «Velocirepte».

²⁹ Vegeu l'apartat 2.9.

D'altra banda, com es pot veure a la Figura 15, les diferències entre participants i no participants en els usos de wifi i Internet no eren gaire significatives.

Figura 15. Participants i no participants, segons trams d'usos de wifi i Internet

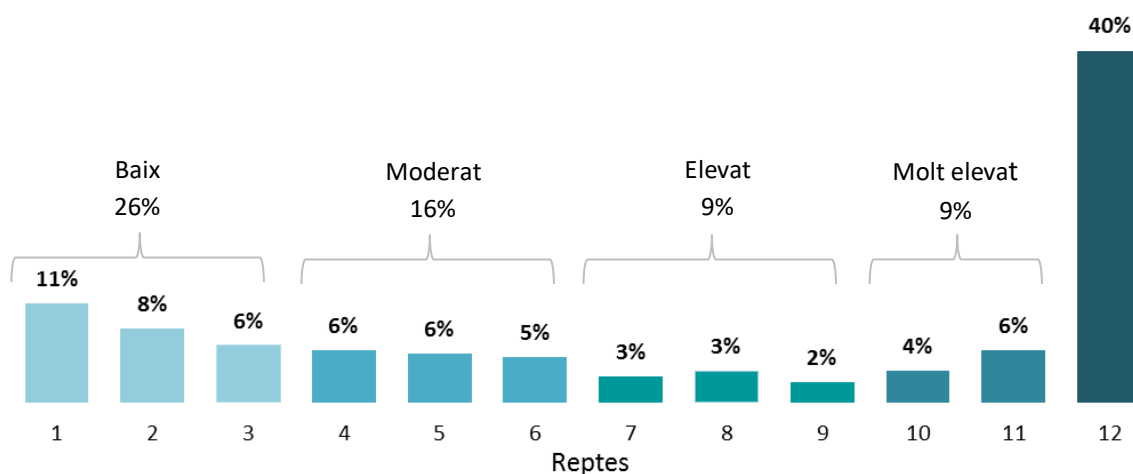

2.5. Grau de seguiment del programa

Els participants al «Velocirepte» han aconseguit **com a mitjana 7,7 dels 12 reptes**.

Com es pot veure a la Figura 16, **un 40 % dels participants han aconseguit tots els reptes**;³⁰ un 9 % ha fet un seguiment molt elevat del programa (10-11 reptes); un 9 %, un seguiment elevat (de 7 a 9 reptes); un 16 %, un seguiment moderat (4 a 6 reptes), i un 26 %, un seguiment baix (1 a 3 reptes).

Figura 16. Percentatge de participants, segons el nombre de reptes assolits

A continuació, es detalla l'assoliment dels reptes en funció del perfil dels participants.

Tenint en compte el sexe, **de mitjana les dones han aconseguit més reptes (7,9) que els homes (7,4)**.

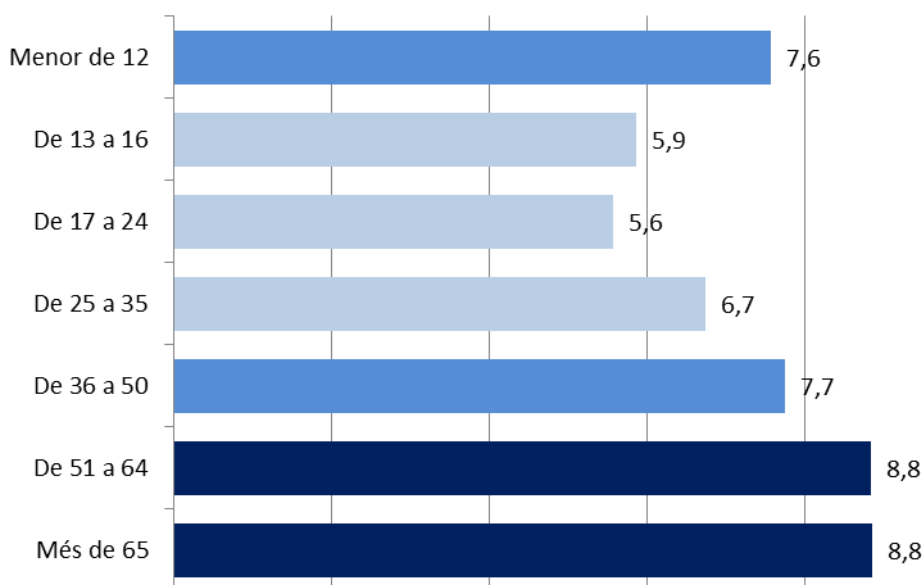
Figura 17. Mitjana de reptes assolits, per sexe

³⁰ 1.392 participants han aconseguit tots els reptes, gairebé un 40 % dels 3.524 participants. Aquest és un valor inferior al programa pilot a la biblioteca Sagrada Família, el 2016, que va ser d'un 70 % per als infants i gairebé la meitat per als adults.

Per trams d'edat, es constaten diferències significatives: **les persones de més de 51 anys han acomplert més reptes (gairebé 9 reptes de mitjana)**. A l'altre extrem, **han acomplert menys reptes les persones de 17 a 24 anys (5,6), les de 13 a 16 anys (5,9) i les 25 a 35 anys (6,7)**. En una zona intermèdia se situaven els menors de 12 anys (7,6) i les persones entre 36 i 50 anys (7,7).

Figura 18. Mitjana de reptes assolits, per trams d'edat

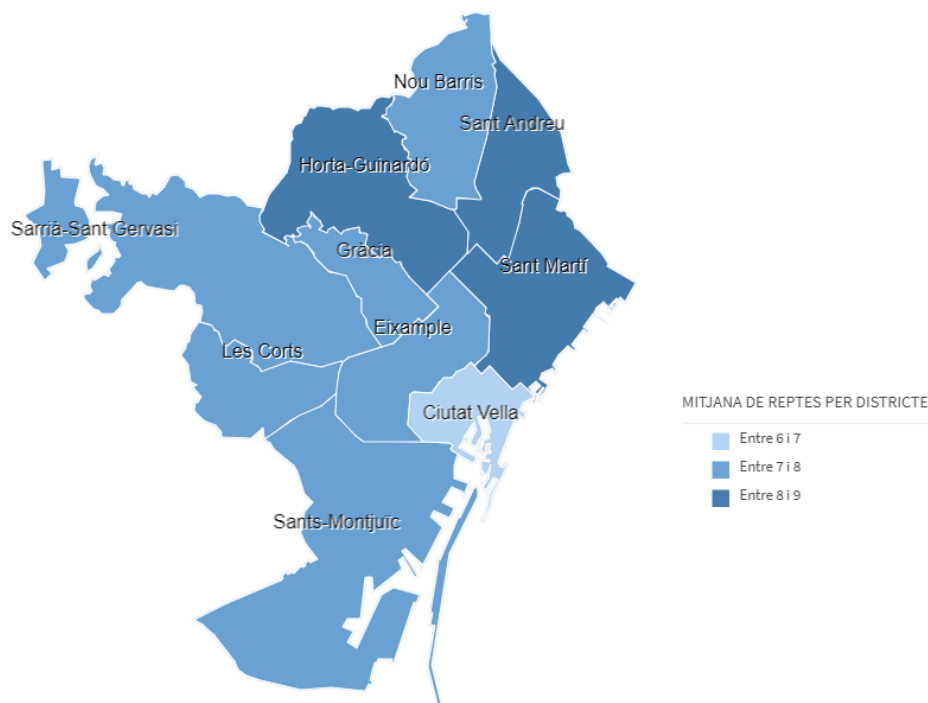

Com s'ha vist a l'apartat 2.2, la majoria dels participants eren menors de 12 anys (38 %), seguits per les persones d'entre 36 i 50 anys (23 %).

Els participants de 51 a 61 anys representaven el 15 %, i els participants de més de 65 anys, el 9 % dels participants.

Per districtes, a la Figura 19 es mostra la mitjana de reptes. **Amb una mitjana per sobre de 8 reptes, destaquen Horta-Guinardó, Sant Andreu i Sant Martí.** En el cas de Ciutat Vella, la mitjana de reptes se situa per sota de 7.

Figura 19. Mitjana de reptes assolits, per districte

La comparació d'aquestes dades amb les de la Figura 10³¹ permet constatar que no hi havia una relació entre el percentatge de participants sobre els usuaris actius i la mitjana de reptes assolits. És a dir, **una elevada participació o captació d'usuaris no ha implicat una elevada fidelització en la consecució dels reptes.**

Els **usuaris ja actius prèviament** han aconseguit més reptes (8,0) que els **usuaris activats** (7,2) i **nous carnets** (6,9). En altres paraules, podem dir que els usuaris que ja eren actius el 2017 han estat més fidels en la consecució dels reptes que els usuaris activats o els nous usuaris.

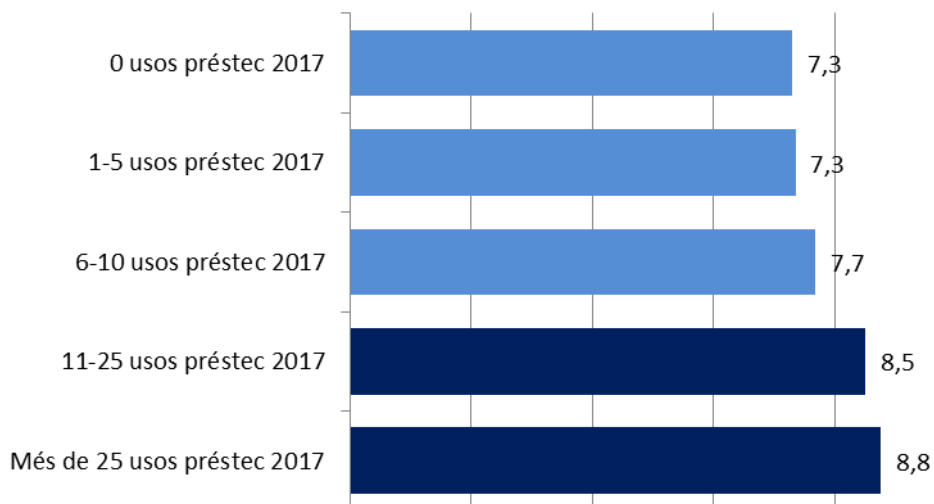
Figura 20. Mitjana de reptes assolits, per ús previ

³¹ Vegeu la figura final de l'apartat 2.3 «Perfil dels participants: variables sociodemogràfiques».

D'altra banda, s'observa que **els participants que ja feien un elevat ús del préstec el 2017 van ser els que van assolir una mitjana més elevada de reptes**. Així, els participants que el 2017 van fer d'11 a 25 usos, i més de 25 usos de préstecs el 2017 van ser els que van aconseguir una mitjana de reptes major (8,5 i 8,8 respectivament).

Figura 21. Mitjana de reptes assolits, per trams d'usos de préstec el 2017

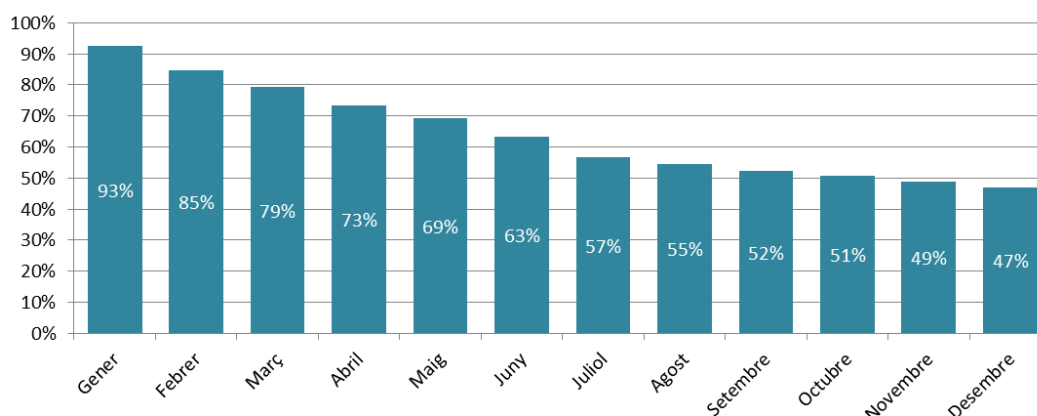

2.6. Seguiment temporal del programa

En aquest apartat s'analitza el seguiment mensual del programa: els participants que hi havia, els que es van incorporar i els que van abandonar el programa.

El seguiment del programa va ser decreixent a mesura que van anar passant els mesos. Es va passar d'un 93 % de participació al repte de gener a un 47 % al repte de desembre.

Figura 22. Percentatge de participants que han assolit cada repte

A la Figura 23 es mostren els participants que han fet el repte cada mes.³² **Es constata que la reducció de participants va ser especialment significativa al febrer** (el mes següent d'arrencar el programa) **i al juliol** (coincidint amb l'inici del període estival). A partir de l'agost, la reducció de participants va ser molt inferior als mesos precedents.

Figura 23. Participants i variació de participants respecte del mes anterior

	Repte del mes											
	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.
Participants	3.261	2.983	2.799	2.581	2.439	2.231	1.997	1.923	1.849	1.784	1.726	1.653
Variació mes anterior		-278	-184	-218	-142	-208	-234	-74	-74	-65	-58	-73

Recomanació

Tenint en compte els resultats dels mesos d'estiu, caldria valorar la possibilitat de limitar els reptes de lectura de futures edicions als mesos de gener-juny i setembre-desembre, i complementar els mesos centrals d'estiu amb altres fórmules de foment de lectura. Aquesta proposta pretén complementar la recomanació feta a l'apartat 2.3 d'adaptar el programa a públics d'edats diferents i reconèixer les particularitats dels mesos d'estiu.

³² Cal tenir present que de gener a maig hi ha hagut nous participants al programa i abandonaments. A partir de juny (un cop finalitzat el termini d'inscripció) tan sols hi ha hagut abandonaments. Així mateix, cal tenir present que alguns participants no han fet tots els reptes entre la inscripció i l'abandonament.

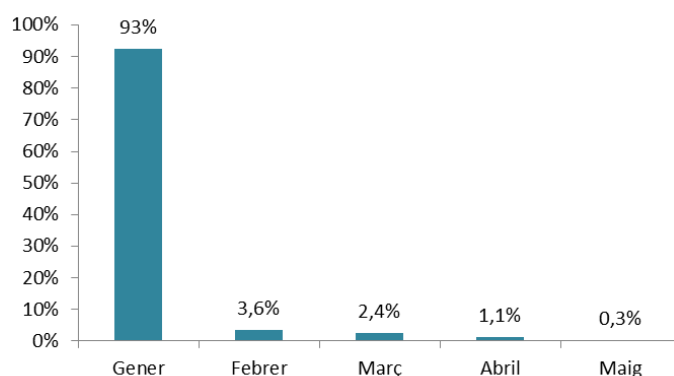
El mes del primer repte assolit

El període d'inscripcions va ser del 8 de gener al 6 de maig de 2018.

Atès que el programa informàtic no permetia enregistrar la data d'inscripció, s'ha emprat el mes del primer repte assolit com a aproximació al mes d'inscripció.³³

Com es pot veure a la Figura 24, **el 93 % dels participants van fer el seu primer repte al mes de gener** (3.260 sobre un total de 3.524 participants). Als mesos d'abril i maig tan sols un percentatge poc significatiu d'usuaris van fer el primer repte: 3,5 % (40 i 10 usuaris, respectivament).

Figura 24. Percentatge de participants, per mes d'inici (mes del primer repte assolit)³⁴

Recomanació

Tenint en compte que els participants es concentren en el primer trimestre de l'any, sembla raonable reduir el període d'inscripció als tres primers mesos de l'any.

Com es pot veure a la Figura 25, **com més aviat inicien els reptes els participants, major seguiment fan dels reptes**. Així, entre els inscrits el gener, un 67 % acomplien els reptes el mes de juny; en canvi, entre els que feien el primer repte els mesos de febrer o març, el percentatge tan sols arribava al 23 % i 18 %, respectivament.

Figura 25. Percentatge de participants que han assolit cada repte mensual, per mes d'inici

		Repte del mes											
		Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.
Mes inici	Gener	100%	88%	81%	75%	72%	67%	60%	58%	56%	54%	52%	50%
	Febrer		100%	53%	39%	30%	22%	15%	14%	12%	11%	12%	11%
	Març			100%	38%	20%	18%	11%	6%	8%	6%	4%	1%
	Abril				100%	33%	20%	15%	10%	10%	5%	0%	5%
	Maig					100%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%

Més del 75%

Entre 75% i 50%

Menys del 50%

³³ Ara bé, cal tenir present que alguns participants poden haver fet reptes retrospectivament (per exemple, si s'han inscrit el mes de febrer, però posteriorment han fet el repte de gener).

Vegeu també l'apartat «Inscripció en el programa» d'«Enquesta a participants sobre la satisfacció amb el programa».

³⁴ No s'inclouen 4 usuaris que van fer el seu primer repte amb posterioritat al maig.

L'abandonament del programa³⁵

S'ha definit el mes d'abandonament del programa com el posterior al darrer repte que ha fet un participant. Per exemple, un participant que va fer el darrer repte el juny, es pot dir que el juliol va abandonar el programa.

A la Figura 26 veiem que **els abandonaments del programa s'han concentrat durant els sis primers mesos: de febrer a juliol**. A partir d'agost, la pèrdua de participants ha estat molt inferior.

Figura 26. Nombre de participants (i percentatge sobre total), per mes d'abandonament

	Mes d'abandonament (mes del darrer repte realitzat +1)											Total
	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.	
n Abandon.	266	241	245	200	220	212	83	113	85	88	120	3.524
% Abandon.	8%	7%	7%	6%	6%	6%	2%	3%	2%	2%	3%	100%

Si observem amb una mica més de detall els abandonaments en funció del mes d'inici, es veu a la Figura 27 que els participants que van iniciar el programa el gener han tingut taxes d'abandonament més baixes que els que ho han fet posteriorment. En concret, **més del 50 % dels participants que van iniciar el programa els mesos de març, abril i maig, havien abandonat el programa el mes següent**.

Figura 27. Percentatge de participants, per mes d'inici i mes d'abandonament

		Mes d'abandonament (mes del darrer repte realitzat +1)											Total
		Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.	
Mes inici	Gener	8%	6%	5%	5%	6%	6%	2%	3%	2%	3%	4%	3.261
	Febrer		36%	16%	9%	10%	9%	3%	2%	1%	2%	2%	125
	Març			56%	18%	5%	7%	4%	1%	4%	2%	2%	84
	Abril				60%	13%	5%	5%	5%	5%	3%	0%	40
	Maig					57%	21%	7%	0%	0%	0%	0%	14

Així mateix, cal destacar que en **els mesos de juny, juliol i setembre** (al voltant del període estival), **els participants que van abandonar van ser majoritàriament menors de 16 anys**. En canvi, la resta de mesos van ser majoritàriament majors de 16 anys (i en especial el mes de febrer).

Figura 28. Percentatge de participants (menors i majors de 16 anys), per mes d'abandonament

	Mes d'abandonament (mes del darrer repte realitzat +1)											Total
	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Set.	Oct.	Nov.	Des.	
Menor 16 anys	26%	41%	48%	45%	60%	57%	45%	56%	47%	53%	53%	41%
Major 16 anys	74%	59%	52%	56%	40%	43%	55%	44%	53%	47%	47%	59%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

³⁵ En relació amb els motius d'abandonament, vegeu l'apartat 2.7 «Enquesta a participants que han abandonat el programa» i l'apartat 2.9 «Enquesta a participants sobre la satisfacció amb el programa».

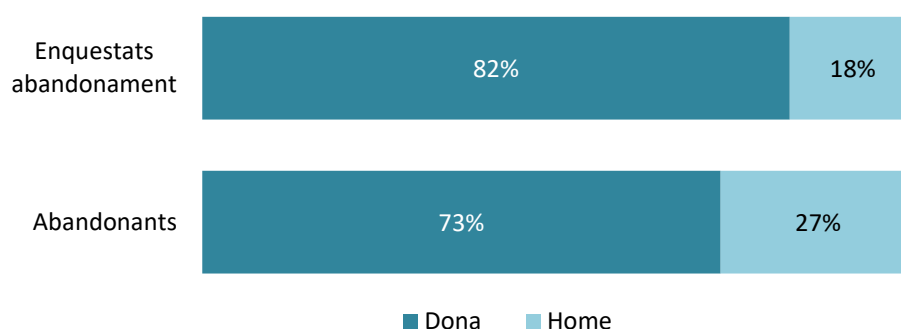
2.7. Enquesta a participants que han abandonat el programa

Durant la primera quinzena de juliol de 2018 es va realitzar una primera aproximació a l'abandonament del programa a partir d'una enquesta en línia, per a concretar quina valoració en feien els que no seguien i quines podien ser les causes de l'abandonament prematur.

En aquell moment **es va definir l'abandonament com «no haver seguit el "Velocirepte" més enllà de febrer»** (haver fet, per tant, 1 o 2 reptes) i **es va decidir enquestar els majors de 18 anys**.³⁶ L'univers resultant van ser 326 persones, que s'han anomenat «abandonants», de les quals es va poder accedir a 225 que havien registrat una adreça electrònica al programa. Es va obtenir un índex de resposta del 15 % (34 respostes).

Com ja s'ha comentat, **el «Velocirepte» és una programa amb més participació femenina**. En tractar l'abandonament del programa, de manera coherent amb el perfil dels participants, es recull més abandonament entre el global d'«abandonants» tractats (73 % de dones) i també entre els que van contestar aquesta primera enquesta (82 % de dones).

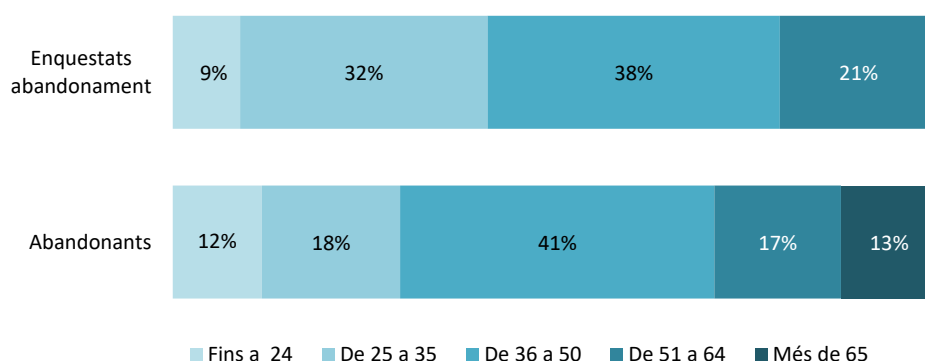
Figura 29. Percentatge d'enquestats a l'enquesta d'abandonament prematur i «abandonants», segons sexe

Pel que fa a l'edat, s'observa que els enquestats es van concentrar entre els 25 i el 50 anys. Aquesta franja d'edat també és majoritària entre l'univers d'«abandonants» als quals se'ls havia d'enviar l'enquesta. Ara bé, com s'observa al gràfic, **els «abandonants» de 25 a 35 anys van contestar més**. En canvi, **no es va obtenir cap resposta d'abandonaments d'usuaris de més de 65 anys**, un biaix que es relaciona amb la metodologia de l'enquesta (en línia), que s'assumeix com a normal.

³⁶ Per a entrevistar els menors de 14 anys, és necessari demanar permís als tutors legals. En aquesta primera aproximació a l'univers de participants, es va optar per evitar aquest escull preguntant directament als majors d'edat. Una de les enquestes ha estat contestada per un menor d'edat. Hem assumit que ha arribat a l'enquesta a través del seu tutor/a legal, i per tant, amb el permís implícit. S'ha inclòs a la franja d'edat de «fins a 24».

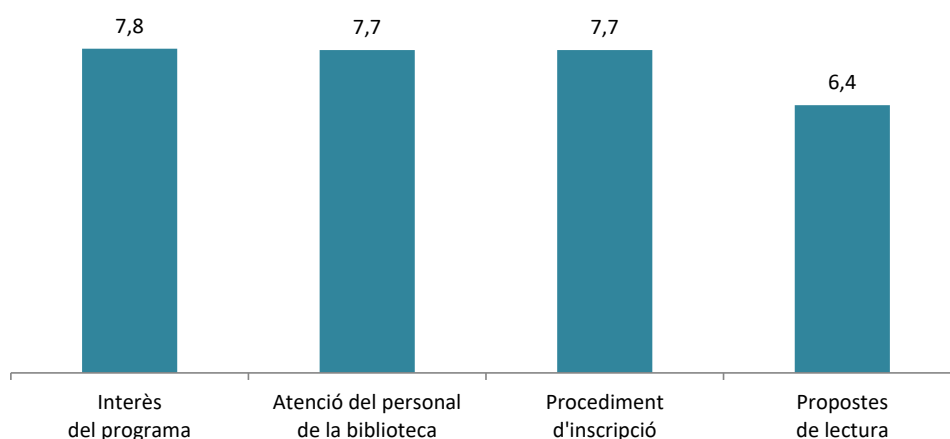
Figura 30. Percentatge d'enquestats a l'enquesta abandonament prematur i participants, segons edat

Les principals conclusions van ser:

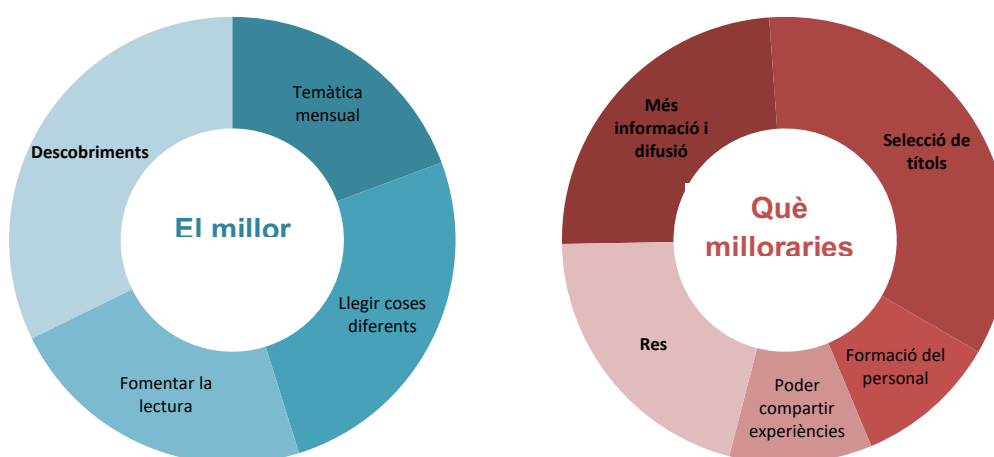
1. Les **valoracions de l'interès del programa, de l'atenció del personal de la biblioteca i del procediment d'inscripció** eren **altes**, al voltant del 7,7. El que menys van valorar van ser les propostes de lectura, amb un 6,4 sobre 10.

Figura 31. Valoració dels àmbits en una escala 0-10

2. El **motiu d'abandonament més esmentat** era la **manca de temps** per motius personals (fills, responsabilitats familiars) o bé professionals.
3. De manera espontània, el **descobriments de nous títols, estils i autors** era el que més agradava del programa. Com a elements per a millorar, s'esmentava la **selecció poc encertada d'alguns títols** i la **manca d'informació i difusió** (on es poden trobar els títols, la disponibilitat, etc.).

Figura 32. «Què és el que més t'ha agradat?» i «Què milloraries?»

4. La **campanya de comunicació des de la biblioteca**, ja fos a través dels bibliotecaris o dels cartells, va ser el mitjà més esmentat sobre com van conèixer el programa

2.8. L'opinió del personal bibliotecari sobre el programa

Entre els mesos de **juliol i setembre de 2018 es va demanar al personal bibliotecari que fes una valoració sobre la implementació del programa**, mitjançant un formulari en línia. Es van obtenir 39 respostes.³⁷

El qüestionari constava de sis preguntes obertes en les quals **es demanaven propostes de millora de diferents aspectes del programa** i una última pregunta també oberta en què podien especificar quines **bones pràctiques** (seguint la terminologia utilitzada en el qüestionari³⁸) havien desenvolupat per a impulsar el programa.

A continuació es presenten els principals resultats i les propostes de millora obtinguts,³⁹ seguint l'estructura per àmbits definida al qüestionari.

a) Bases del concurs

Els bibliotecaris van destacar que **van disposar de les bases del programa un cop començat**, cosa que els va dificultar la difusió del projecte per la manca d'informació. També esmentaven que hi havia diferències entre la informació de les bases en paper i les del web.

En aquest sentit, **van proposar definir, concretar i actualitzar les bases del programa** en tots els suports (web, Facebook, etc.) **abans de les inscripcions**, de manera que poguessin fer la difusió amb tota la informació disponible.

b) Procés d'inscripció i seguiment dels préstecs.

L'aplicació utilitzada per a fer les inscripcions va resultar **complicat, poc pràctic i poc operatiu**, i és un dels punts més criticats. Pel que fa al seguiment del programa, també assenyalaven la **complexitat i lentitud del protocol dissenyat**.

Proposaven **pensar en una aplicació més senzilla, àgil i intuïtiva**, ja sigui dissenyant-ne una de nou o utilitzant altres recursos disponibles (per exemple, el programa Sierra de la Xarxa de Biblioteques Municipals o un Google Drive compartit). Altres propostes eren la unificació i simplificació del procés de validació dels reptes, la limitació de la informació que s'havia de recollir (per a evitar col·lapsar el taulell amb cues) o fins i tot que sigui l'usuari qui gestioni el seguiment des d'un espai personal.

³⁷ 36 de les 40 biblioteques van respondre el qüestionari. A tres biblioteques van contestar 2 persones diferents de la mateixa biblioteca. En total, es van obtenir 39 respostes.

³⁸ «Descriu breument entre 1 i 3 bones pràctiques que heu posat en marxa a la biblioteca per a impulsar el "Velocirepte" 2018 (en qualsevol àmbit: comunicació i difusió del projecte, exposició de lectures, seguiment dels préstecs...). Indiqueu-hi també aquest àmbit d'aplicació».

³⁹ Els resultats s'extreuen de l'informe de resultats de millores del «Velocirepte», elaborat pel Consorci de Biblioteques. Dins de cada àmbit, es presenten els aspectes a millorar i les propostes de millora amb més de 6 mencions.

c) Selecció bibliogràfica per als reptes mensuals

En aquest àmbit, els bibliotecaris han apuntat dos punts febles principals. Per una banda, el **retard en l'enviament de la bibliografia a les biblioteques**, fet que els dificultava la gestió del fons que havien de posar a disposició del programa. D'altra banda, en alguns casos s'han trobat amb **dificultats per a oferir lectures als participants, per les limitacions dels fons de cada biblioteca**.

En aquest sentit, **proposaven avançar l'enviament de la bibliografia a les biblioteques** (les propostes van des de dues setmanes a tres mesos abans del repte), **oferir temàtiques més generals i ampliar les guies de lectura** de cada repte (tenint en compte també el públic infantil i juvenil). Una idea que també es va recollir és poder compartir entre totes les biblioteques la bibliografia de cada repte.

d) Premis

Les referències a l'àmbit dels premis apuntaven en dues direccions. Per una banda, i amb relació a les bases del programa, assenyalaven que **no tenien informació sobre el premi abans de començar el programa** i no podien donar la informació adient. Per tant, es refereixen de nou a la necessitat de concretar i millorar la definició de les bases del concurs des de l'inici del programa, i apuntaven també com a millora tenir la informació més accessible a internet.

Per altra banda, **assenyalaven el tipus de premi en diversos sentits**: el poc valor de l'obsequi (una xapa), que s'haurien de descartar els premis materials i incentivar els premis culturals, que no s'hauria de fer un sorteig (perquè els premis s'han de guanyar, no ha de dependre de l'atzar) o bé el poc atractiu del premi final per als menors d'edat.

Les propostes de millora identificades en aquest tema anaven des de fer valer la lectura amb un obsequi més atractiu o més relacionat amb la cultura, i evitar premis materials; oferir més premis finals per a més gent o no fer concurs sinó donar obsequis més petits però a tots els participants. També es va proposar adaptar els premis per categories d'edat dels participants.

e) Comunicació i difusió del projecte

Amb menor intensitat, els bibliotecaris han destacat la dificultat d'identificar el repte que es retorna. També han apuntat els retards a l'hora de rebre el material per a fer la difusió i la manca de protocol·lització de la comunicació del projecte.

Proposaven especificar el mes de cada repte a les etiquetes adhesives, fer les trameses amb suficient antelació, ajustar el material al volum de participants i disposar d'una prestatgeria específica (o tipus de mobiliari) comuna per a totes les biblioteques.

Pel que fa a les **bones pràctiques** realitzades, es poden resumir en tres accions principals:

- **Visibilitzar el programa** (en alguns casos, diferenciant el públic infantil i l'adult), ja sigui a través d'expositors, rètols o cartells en diferents espais de la biblioteca per a cridar l'atenció dels usuaris, assenyalant els llibres del «Velocirepte».
- **Involucrar tota la plantilla** per a dinamitzar la difusió del programa i preparar exposicions atractives de les propostes.
- **Emprar les xarxes socials** per a fer la difusió i **aprofitar altres activitats** de la biblioteca (com els clubs de lectura) per a donar a conèixer el «Velocirepte» i captar potencials participants (que, d'altra banda, ja són usuaris actius de la biblioteca).

Aquestes accions han estat implementades globalment en el conjunt de les biblioteques, i en aquelles en què s'ha generat més participació en el programa no es destaquen mesures gaire diferents.

Això fa pensar que aquestes accions de visibilització i difusió activa són claus per a fomentar la participació, però que depenen també de la intensitat amb què s'han desenvolupat en cada biblioteca (per exemple, en el grau de motivació de l'equip per a fer la difusió tant presencial com en xarxes socials, i els perfils d'usuaris actius de cada biblioteca).

En alguns casos, han assenyalat altres accions que poden servir per a apuntar línies de millora en un futur, com ara: (1) fer un seguiment dels participants i dels préstecs per a detectar errors i veure l'evolució dels participants i dels abandonaments (no especifiquen quina mesura prenen si detecten abandonaments); (2) aprofitar per a treure els documents que fa temps que no surten en préstec, i (3) habilitar dos taulells per a fer les inscripcions (un a la part d'adults i un a la infantil).

2.9. Enquesta a participants sobre la satisfacció amb el programa

El 23 de gener de 2019, un cop finalitzat el «Velocirepte», es va enviar una enquesta⁴⁰ als participants amb l'objectiu de **recollir la seva opinió sobre el programa i el seu funcionament**.

El qüestionari s'emplenava a través d'un formulari que es va enviar per **correu electrònic** a tots els participants que van registrar o actualitzar la seva adreça de correu a les bases del programa⁴¹(1.889 participants). Alhora, es va proposar establir un incentiu per als participants que responguessin en forma de sorteig de 10 lots de marxandatge de Biblioteques de Barcelona.

L'enquesta es va mantenir operativa fins al 6 de febrer i es va enviar un recordatori el 29 de gener. Finalment, es va tancar amb 860 respostes vàlides, gairebé un 46 % de respostes. El marge d'error associat és de $\pm 2,5$ %.

El qüestionari es pot dividir en quatre blocs diferenciats: arà seguint aquesta estructura.

- A. Perfil sociodemogràfic i ús de la biblioteca
- B. Participació en el «Velocirepte»
- C. Resultats del «Velocirepte»
- D. Valoració del «Velocirepte»

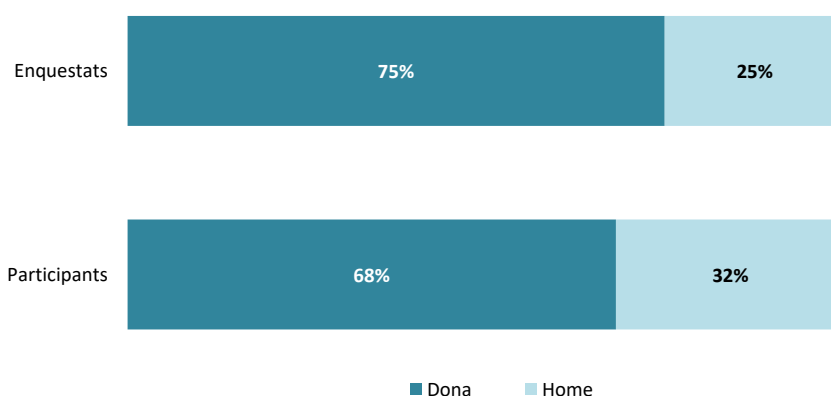
L'anàlisi dels resultats es farà seguint aquesta estructura.

A. Perfil sociodemogràfic i ús de la biblioteca

Segons l'anàlisi dels participants, la majoria eren dones (68 %). Passa el mateix amb l'enquesta, i en major proporció: **3 de cada 4 enquestats eren dones**.

• Sexe, edat i districte de residència

Figura 33. Participants en el «Velocirepte» i enquestats, segons sexe

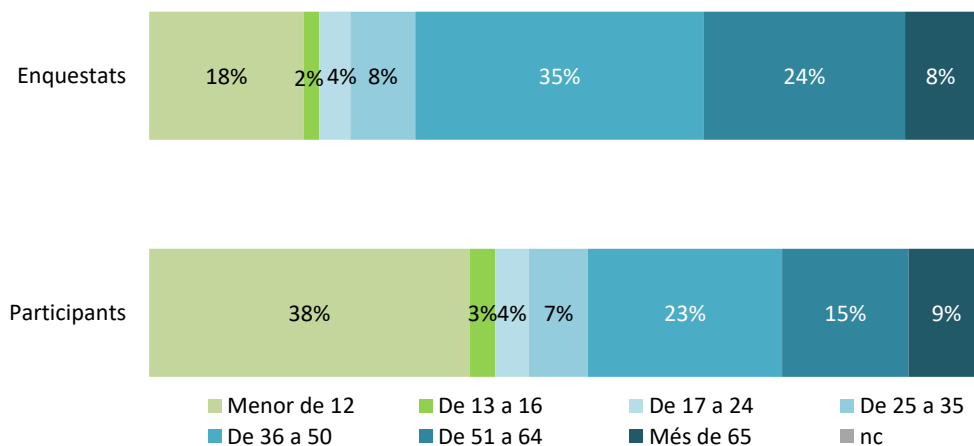
Pel que fa a l'edat, **la majoria dels enquestats tenien més de 35 anys**. Aquesta distribució és significativament diferent al perfil dels participants, en el qual els menors d'edat tenen

⁴⁰ Vegeu Annex 1: Model d'enquesta a participants sobre l'abandonament del programa».

⁴¹ I a qui no es va enviar l'enquesta d'abandonament el mes de juny de 2018.

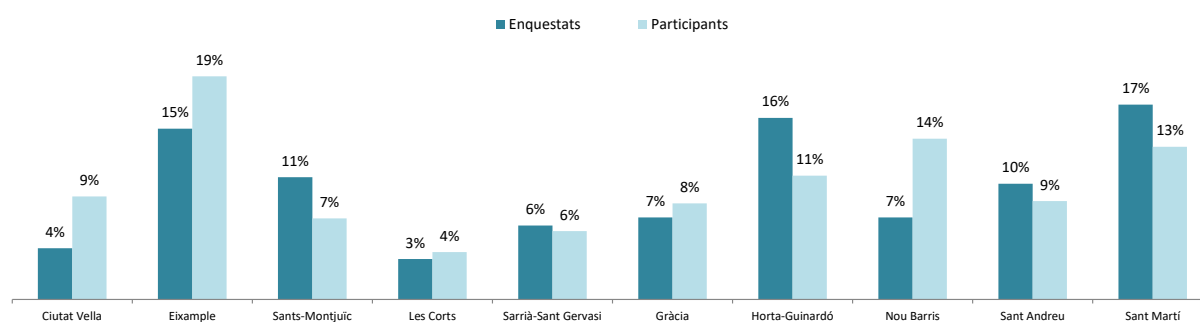
més pes. La metodologia utilitzada (enquesta en línia) explica el biaix: l'enquesta s'ha enviat als inscrits amb adreça de correu electrònic, i l'accés dels menors d'edat a Internet és menor.

Figura 34. Participants en el «Velocirepte» i enquestats, segons edat

Per districte de residència,⁴² la **distribució dels enquestats s'ajustava a la distribució dels participants en el «Velocirepte»**. Tot i així, els enquestats d'Horta-Guinardó estaven lleugerament sobrerrepresentats, mentre que a Ciutat Vella, l'Eixample i Nou Barris hi havia menys enquestats dels que els «tocaria» segons els participants aportats. El 76 % dels enquestats deien que havien participat en una sola biblioteca i el 24 %, en més d'una.

Figura 35. Participants en el «Velocirepte» i enquestats, segons districte de residència

⁴² Al gràfic només es recullen els districtes de Barcelona. Hi ha 31 enquestats (4 %) que han participat en el programa i viuen en altres municipis que no es recullen al gràfic.

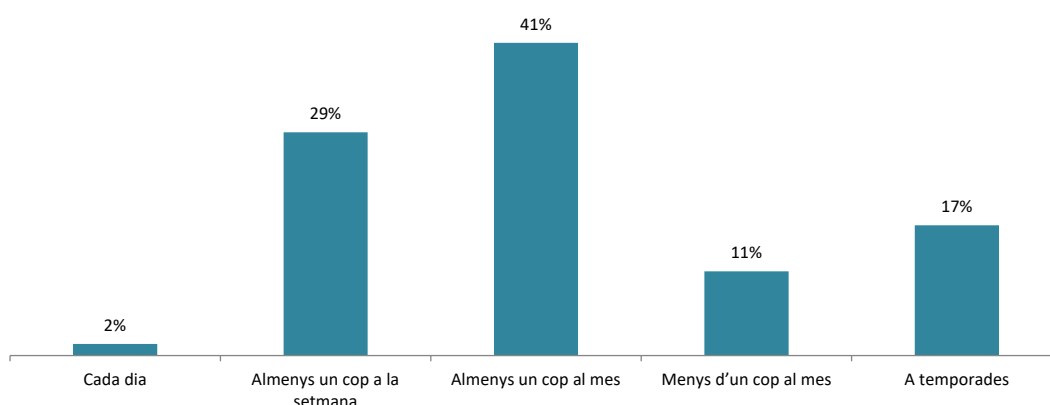
- Ús de la biblioteca

Gairebé tots els enquestats (98 %) afirmaven que ja tenien el carnet de la biblioteca abans de participar en el «Velocirepte».⁴³

El 2 % reconeixia que no disposava de carnet (21 enquestats). D'aquests, la majoria (13) ja tenien previst fer-se el carnet sense relacionar-ho amb el «Velocirepte», però en 8 casos afirmaven que se l'havien fet gràcies al programa.

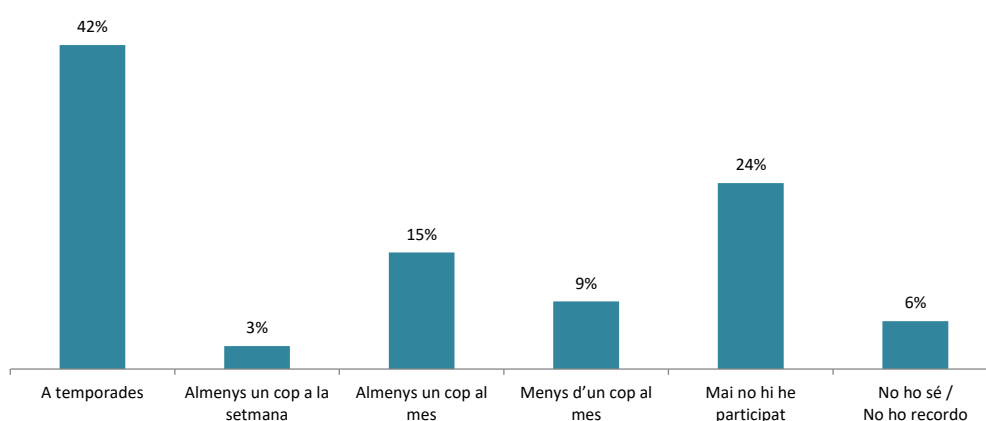
Els enquestats eren usuaris força actius de la biblioteca. El 41 % afirmava que hi anava com a mínim un cop el mes, i un 29 %, com a mínim un cop la setmana.

Figura 36. «Amb quina freqüència visitaves la biblioteca abans del “Velocirepte”?»

La participació dels enquestats en activitats de la biblioteca també indica certa assiduitat en l'ús de la biblioteca: el 24 % mai no hi havia participat, i un 6 % no ho recorda, però la resta (al voltant del 69 %) afirma haver-hi participat en algun moment, la majoria a temporades, però també amb més freqüència.

Figura 37. «Amb quina freqüència has participat en altres activitats de les biblioteques de la Xarxa?»

⁴³ Entre els enquestats, el 2 % afirma que no disposava del carnet abans de participar en el «Velocirepte». En canvi, segons les dades reals analitzades, el 8,4 % dels participants no disposaven del carnet (vegeu l'apartat «2.4: Perfil dels participants: usos previs al «Velocirepte»»). La metodologia emprada (enquesta en línia) explica el biaix: l'accés dels menors d'edat a Internet és menor, i un 81 % dels nous carnets eren de menors d'edat.

De fet, **els enquestats afirmaven⁴⁴ haver assolit una mitjana de reptes clarament superior (11,2) al conjunt dels participants al «Velocirepte» (7,7).** És a dir, les persones que han fet un seguiment més elevat del programa han contestat més l'enquesta.

Figura 38. «Enquestats i participants en el «Velocirepte»: mitjana de reptes assolits»

⁴⁴ Se'ls demanava que concretessin quins reptes havien assolit (apareixien enumerats).

B. Participació en el «Velocirepte»

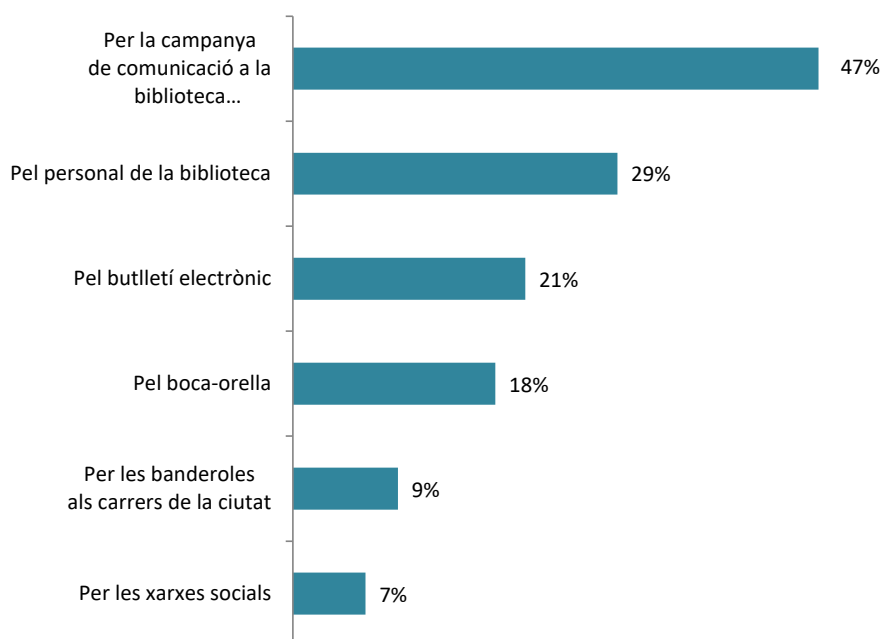
- Coneixement del programa

La campanya de comunicació de la biblioteca, a través dels cartells, fullets, etc., ha estat el **principal canal de difusió** del projecte.

De les opcions proposades (podien assenyalar les que calguessin) **també han apuntat el personal de la biblioteca i el butlletí electrònic** de les biblioteques.

Quan contestaven que havien conegut el programa a través del personal de la biblioteca, se'ls demanava que especificuessin quina fórmula havien utilitzat. L'objectiu era detectar bones pràctiques de les biblioteques per a fomentar la participació. Més de la meitat de les respostes a aquesta pregunta (54 %), feien referència a una actitud proactiva dels bibliotecaris, els quals, quan passaven pel taulell a deixar o recollir llibres, aprofitaven per a explicar el projecte i els animaven a participar.

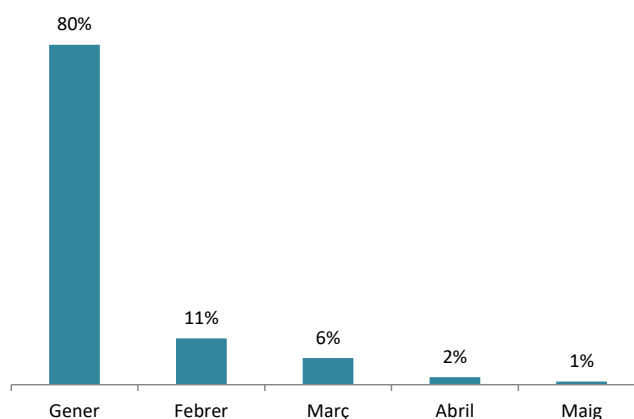
*Figura 39. «Com vas conèixer el “Velocirepte”?»
(més d'una possibilitat de resposta - principals respostes)*

- **Inscripció al programa**

A la base de dades dels participants no està recollida la data d'inscripció, sinó que consta la data del primer repte realitzat.⁴⁵ A l'enquesta, però, es demanava expressament en quin mes es van inscriure. **El 80 % dels enquestats afirma que es va inscriure al gener, a l'inici del programa.** La distribució del record del mes d'inscripció encaixa amb la distribució del primer repte assolit pels participants⁴⁶ i, de fet, les respostes a l'enquesta semblen ser una aproximació més realista a la data d'inscripció autèntica.

Figura 40. «Quin mes t'hi vas inscriure?»

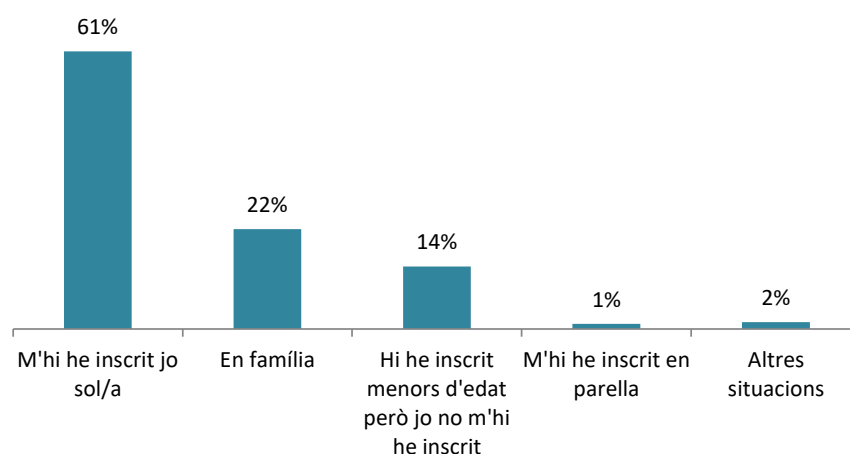
Per a saber si s'havien inscrit al programa sols o acompanyats, se'ls demanava que triessin una de les opcions següents: «M'hi he inscrit jo sol/a», «Hi he inscrit un menor d'edat però jo no m'hi he inscrit» o «Hi he inscrit un menor d'edat i m'hi he inscrit jo també». Es deixava l'opció «Altres» en la qual podien descriure la seva situació si no se sentien representats per les opcions anteriors.

Un cop analitzats els resultats, es constaten **tres grans grups d'inscripció: inscrits sols** (61 %); **en família**, entenent per família amb pares/mares i germans/germanes(22 %), i un grup en el qual **hi han inscrit un menor d'edat però no s'hi han inscrit ells** (14 %). S'han desagregat també les inscripcions amb la parella i altres situacions (com serien inscrits amb amics o amb companys de feina o d'escola), que suposen al voltant del 2 % de les respostes.

⁴⁵ Això vol dir que hi havia participants que es van inscriure al febrer o al març, però que, com que el primer repte que van fer va ser el de gener, consten com a inscrits al gener.

⁴⁶ Vegeu l'apartat «2.6: Seguiment temporal del programa».

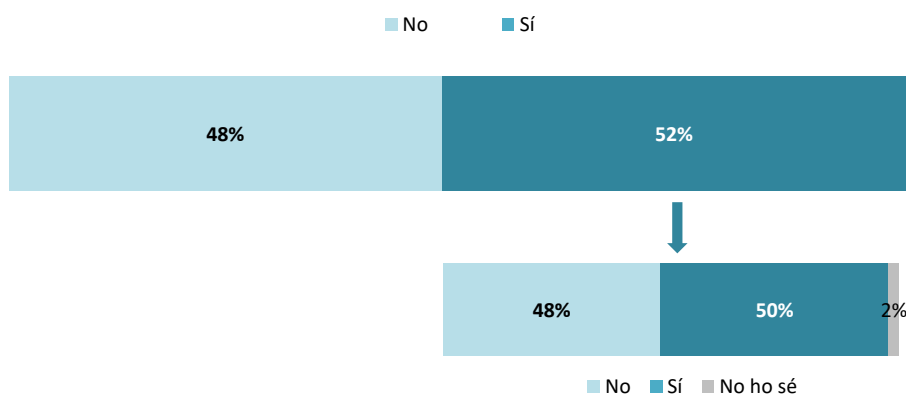
Figura 41. «Quina de les frases següents descriu millor la teva situació?»

- **Compartir el programa**

Un cop descrita la situació personal d'inscripció, es preguntava si havien compartit lectures amb altres membres de la família, i **la meitat dels enquestats (52 %) ha afirmat que sí, que han compartit les lectures del «Velocirepte»**. D'aquests (445 enquestats), la meitat les han compartit amb persones que també estaven inscrites al programa.

Figura 42. «Has compartit lectures amb altres membres de la família?» i «Aquestes altres persones amb qui has compartit les lectures, estan inscrites al programa?»

Un cop analitzats els resultats, també s'ha detectat que un 39 % dels que s'han inscrit sols reconeixen que han compartit les lectures amb la família, fet que reforça la idea ja detectada del «Velocirepte» com un programa familiar.

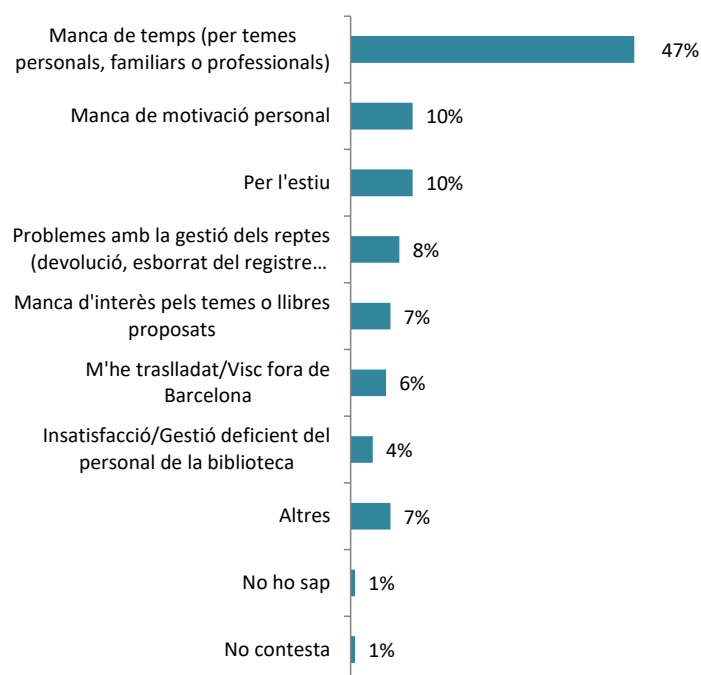
- **Motius d'abandonament**

El «Velocirepte» ha estat un programa que s'ha allargat durant els 12 mesos del 2018. Per aquest motiu, s'havia de tenir en compte la possibilitat d'abandonament i l'interès a conèixer quines raons hi havia al darrere de l'abandonament.

El ritme de lectura exigit pel programa era alt i per al 47 % dels **enquestats la raó principal de no seguir va ser la manca de temps**, ja sigui per temes personals i familiars (de cura d'altres persones, per exemple) com per temes professionals. Aquesta idea ja va ser assenyalada a l'enquesta del juny de 2018, en què el 53 % dels participants manifestava que la raó principal per a no seguir era la manca de temps.

El 10 % assenyalava **la manca de motivació personal per a seguir un programa tan llarg**, i un altre 10 % apunta a **l'estiu** com el moment en què es van despenjar del programa.

Figura 43. «Segons has comentat, no has complert tots els reptes del “Velocirepte”. Per què no els has pogut realitzar tots els reptes?»

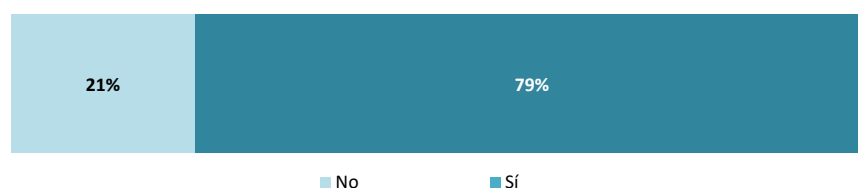
C. Resultats del «Velocirepte»

• Descobriments

Un dels elements claus del programa era generar un espai de descobriment de noves lectures entre els participants, donar a conèixer els fons de les biblioteques i posar-lo a l'abast dels usuaris.

En aquest sentit, s'ha acomplert l'objectiu: **4 de cada 5 enquestats afirmen haver descobert lectures**. És a dir, s'evidencia que les biblioteques poden tenir certa capacitat per a dinamitzar els fons propis i visibilitzar-los.

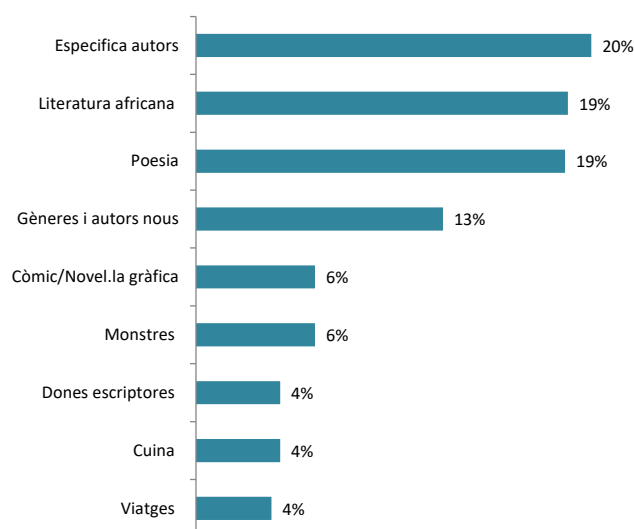
Figura 44. «Has descobert temàtiques o autors/ores que abans no llegies?»

A l'hora de precisar quin tipus de descobriments han fet, al voltant del 20 % dels enquestats ha especificat noms d'autors o d'autores concrets, literatura africana i poesia. Un 13 % afirmava que ha descobert gèneres i autors nous, sense concretar.

Es desprèn que els usuaris han sortit de la zona de confort i de les seves lectures quotidianes i s'han deixat portar per les propostes temàtiques del «Velocirepte»⁴⁷ i per les propostes concretes de les biblioteques. D'aquesta manera s'ha fet valer la capacitat de les biblioteques de fer descobrir els seus fons als usuaris a través de la visibilització.

**Figura 45. «Quins o quines?»
(més d'una possibilitat de resposta - principals respostes)**

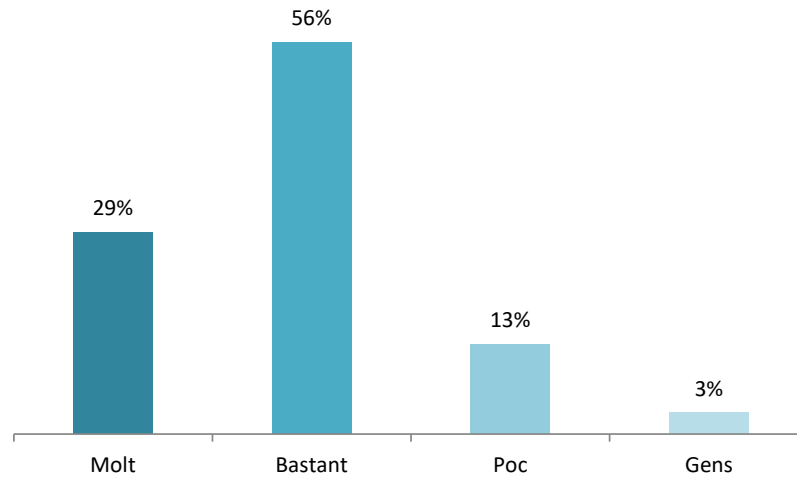

⁴⁷ Algunes temàtiques descobertes estan relacionades amb reptes mensuals concrets: literatura africana (repte de gener), poesia (repte de maig), monstres (repte de febrer), dones escriptores (repte de març), cuina (repte de desembre) i viatges (repte de juliol).

- **Intensitat de visites**

La participació al «Velocirepte» ha motivat més del 80 % dels enquestats a visitar la biblioteca molt o bastant.

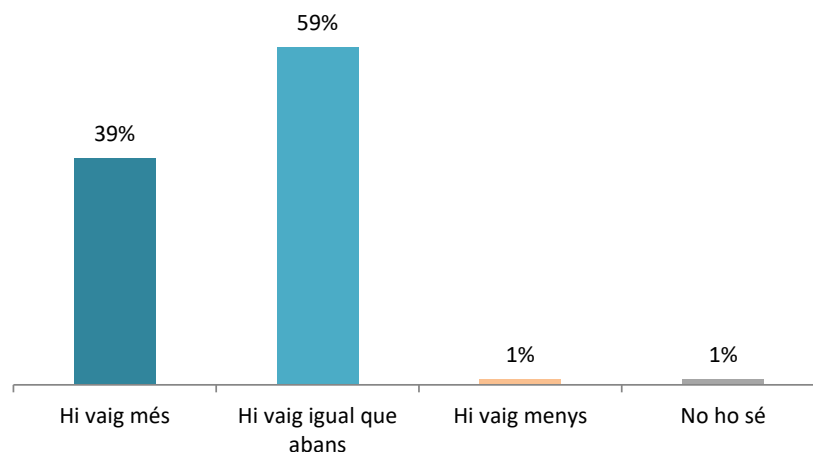
Figura 46. «En quina mesura el “Velocirepte” ha motivat que vagis a la biblioteca?»

En relació amb els hàbits previs al programa, gairebé el 60 % dels enquestats considerava que hi anava igual que abans. Per tant, es pot deduir que **la majoria dels enquestats ja tenien una relació intensa amb la biblioteca abans del programa, i que aquesta relació s’ha mantingut.**

Ara bé, **prop del 40 % dels enquestats ha incrementat les seves visites a la biblioteca i creu que arran del «Velocirepte» hi va més.**

Figura 47. «Creus que ara vas a la biblioteca més que abans de començar el “Velocirepte” o que hi vas menys?»

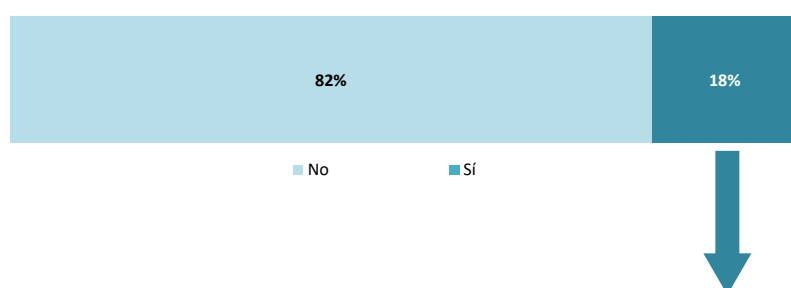
- **Activitats o serveis descoberts**

Amb aquestes preguntes, la idea implícita era conèixer en quina mesura el «Velocirepte» ha fomentat la relació dels usuaris amb l'equipament, i s'han incrementat les visites i el coneixement i ús dels serveis oferits.

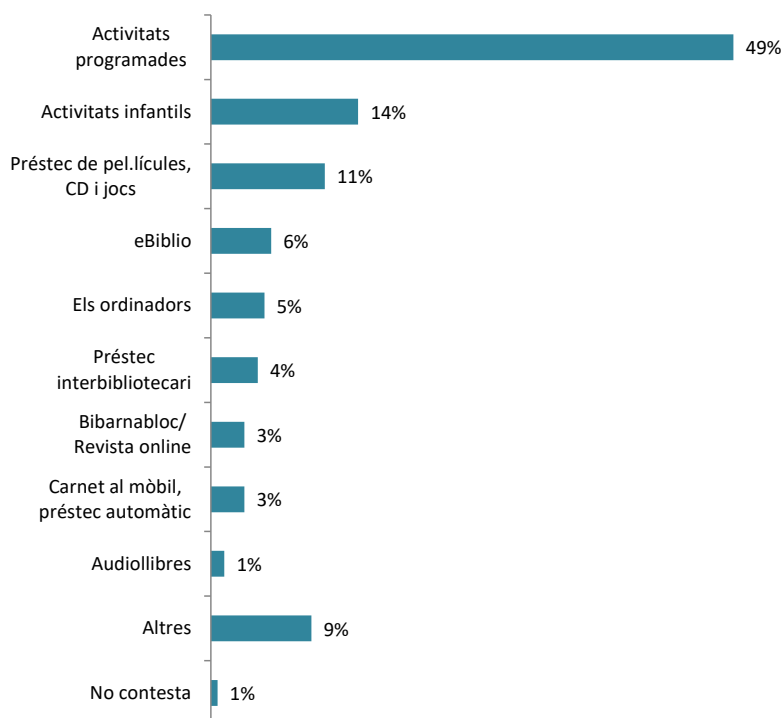
En aquest sentit, **el 82% dels enquestats afirmava que no ha conegut nous serveis**. Com dèiem a l'apartat anterior, **els enquestats ja feien un ús intensiu de la biblioteca abans de començar el programa**, i això explica que tinguessin un coneixement alt dels serveis i activitats oferides i que no n'hagin conegut de noves.

Entre el 18% que **sí que n'havia conegut de nous**, la majoria (49%) es referia a **activitats programades**, com tallers, conferències i cursos, tant per a adults com per a infants.

Figura 48. «Has conegut altres serveis de la biblioteca que abans de començar el «Velocirepte» no coneixies?»

*Figura 49. «Quins?»
(més d'una possibilitat de resposta - principals respostes)*

D. Valoració del «Velocirepte»

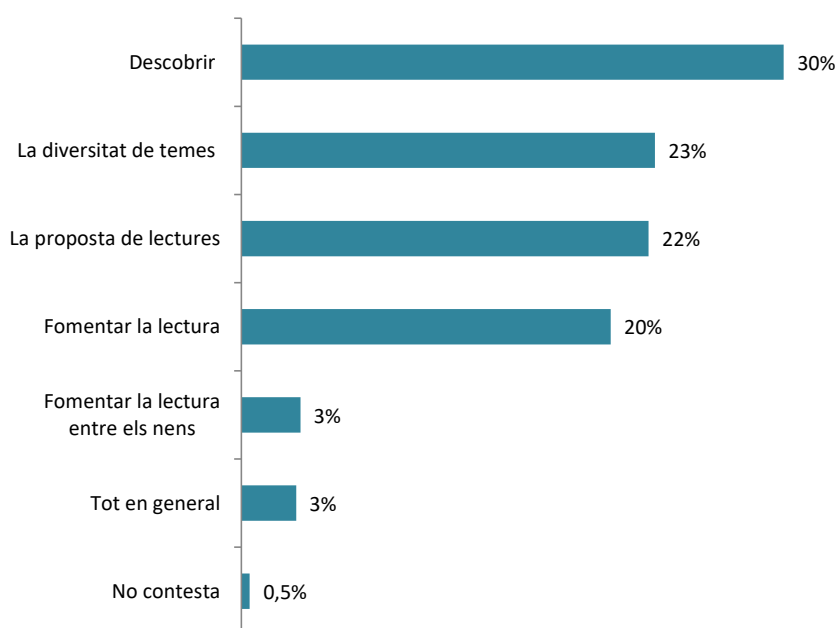
- Què és el que més t'ha agradat?

Per a aprofundir en la valoració del programa, es va demanar als enquestats, en forma de pregunta oberta i espontània, què era el que més els havia agradat del programa.

El 30 % dels enquestats van fer referència a **descobrir noves lectures**, ja siguin temàtiques, autors o gèneres; o sigui, van valorar positivament el fet de sortir de la zona de confort habitual i llegir llibres que no haurien llegit si no els haguessin estimulat.

La **diversitat de temes oferts** (Àfrica, les dones, la gastronomia, etc.), les **propostes de llibres concrets** oferts per les biblioteques —que els facilitava escollir i no perdre's entre una oferta il·limitada de llibres—, i el fet que l'objectiu del programa fos **fomentar la lectura de manera original** s'inclouen entre els aspectes que més han agradat.

*Figura 50. «Què és el que més t'ha agradat?»
(més d'una possibilitat de resposta - principals respostes)*

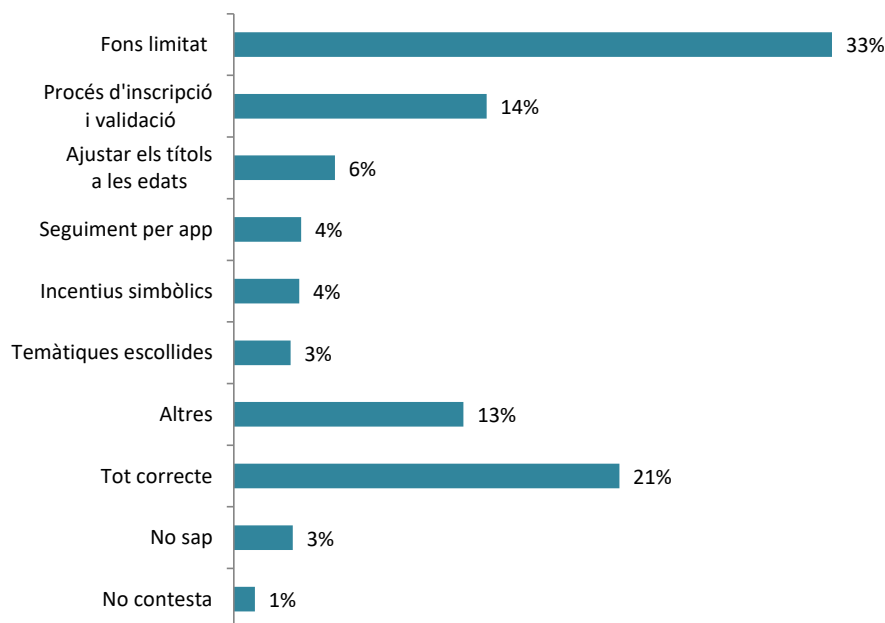

- **Què milloraries?**

Pel que fa a què millorarien, un 33 % dels enquestats han fet referència a la **limitació dels fons de les biblioteques en algunes temàtiques**, fet que repercuteix en la proposta de llibres sobre les temàtiques del «Velocirepte». El **procés d'inscripció i validació** dels reptes, qualificat de cansat i confús, és un altre dels aspectes a millorar.

En menor mesura, també apareix com un element a millorar l'ajust dels títols a les edats dels participants. Alhora, es fan diferents comentaris: a) que els títols proposats eren molt infantils o ja per a adults, sense tenir en compte una franja més juvenil; b) que seria interessant seguir el «Velocirepte» a través d'una app; c) que es podrien introduir incentius simbòlics al llarg de tot el programa per a motivar els participants més enllà del premi final, i d) millorar les temàtiques escollides, apostant per temàtiques més originals i engrescadores.

Figura 51. «Què milloraries?»
(més d'una possibilitat de resposta - principals respostes)

Recomanació

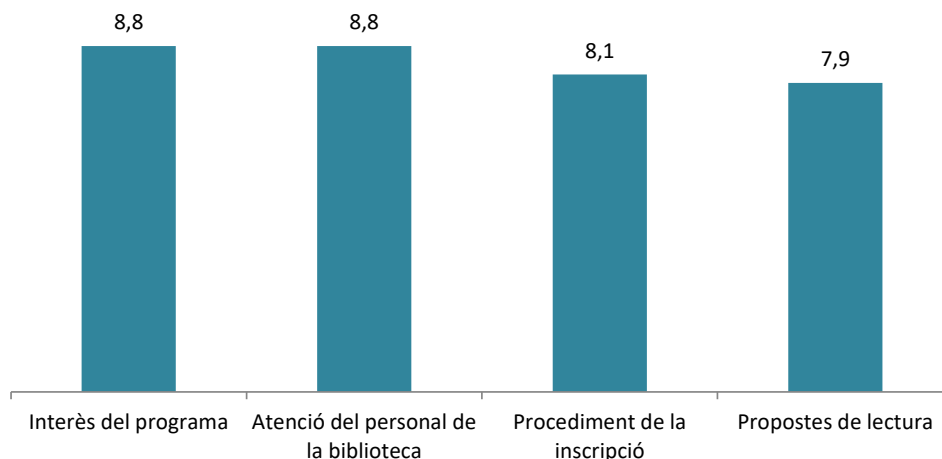
L'enquesta ha identificat la dificultat de no disposar de fons suficients per a totes les temàtiques i edats a les biblioteques, una problemàtica també identificada pel personal bibliotecari a l'apartat 2.8. Es proposa involucrar el personal bibliotecari en la definició dels reptes de futures edicions i fer valer el fons disponible a tots els serveis bibliotecaris.

- **Valoració per àmbits**

Per a les valoracions es va optar per dividir el programa en quatre dimensions, relacionades amb el desenvolupament i la implementació operativa: interès general del programa, atenció del personal de la biblioteca, procediment d'inscripció i propostes de lectura.

L'interès general del programa i l'atenció del personal han estat molt ben valorades, amb un 8,8 sobre 10. El procediment d'inscripció ha estat valorat amb un 8,1 i les propostes de lectura amb un 7,9.

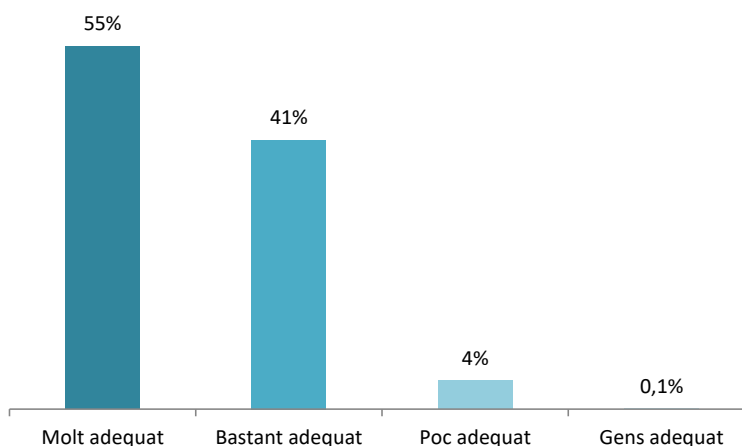
Figura 52. Valoració dels àmbits en una escala 0-10

A l'enquesta realitzada al juny a les persones que presumiblement havien abandonat el programa es va demanar també la valoració d'aquests àmbits. És interessant destacar que, si bé en aquella enquesta les valoracions van ser menors (tenint en compte també que van respondre 34 persones), segueixen el mateix patró: major valoració de l'interès del programa i menor de les propostes de lectura.

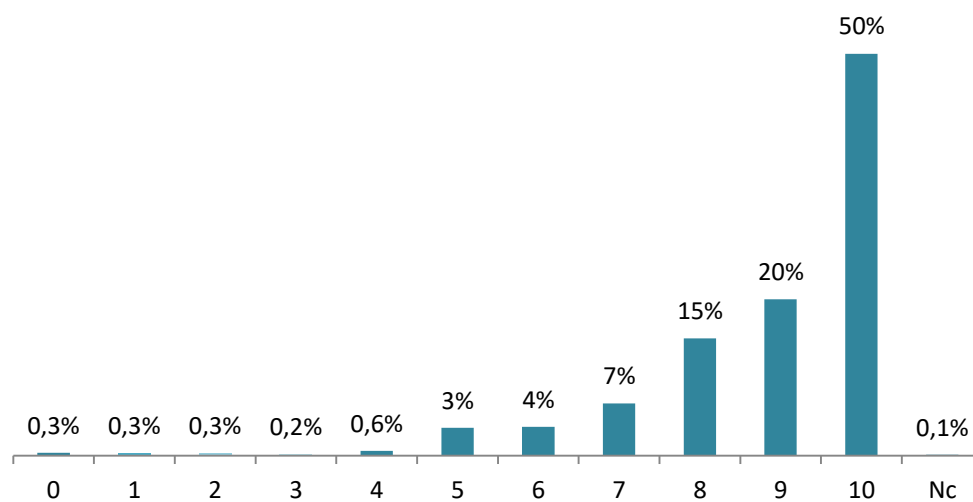
El ritme de lectura va ser valorat com a molt o bastant adequat pel 95 % dels enquestats.

Figura 53. «Com valoreu el ritme de lectura (un llibre el mes)?»

Els enquestats estimaven un grau de satisfacció elevat amb el «Velocirepte», i en una escala de 0 a 10, **recomanarien el programa amb un 8,9**.

*Figura 54. «Recomanaries el «Velocirepte» a un familiar o a un amic? Valora-ho en una escala del 0 al 10»
(0 = segur que no; 10 = segur que sí)*

3. Avaluació de l'impacte del programa en els usos bibliotecaris

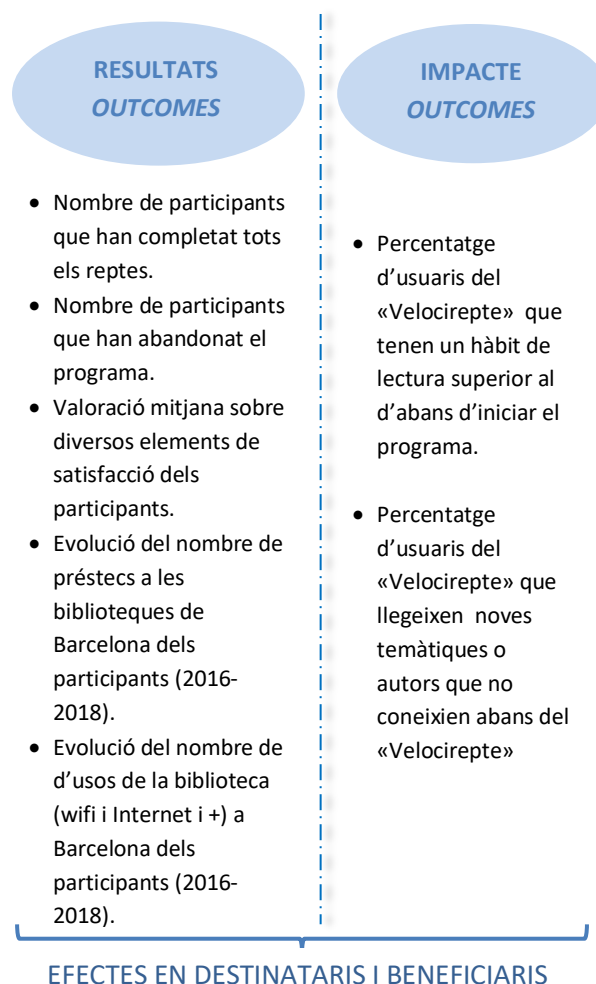
3.1. Què és una avaluació d'impacte i què identifica?

Identificació dels elements analitzables en l'avaluació d'impacte

L'avaluació d'impacte té com a principal funció analitzar els resultats i els impactes dels projectes i programes, i també valorar si els efectes analitzats els causa el programa.

En el context del marc lògic identificat al capítol 2 d'aquest informe,⁴⁸ la principal finalitat seria analitzar si el «Velocirepte» ha permès incrementar els hàbits de lectura i si els usuaris han descobert noves temàtiques.

Figura 55. Marc lògic del programa. Els resultats/impactes (outcomes)

⁴⁸ Vegeu l'apartat 2.1 «Construcció del marc lògic del programa i identificació dels elements que s'han analitzat».

La principal diferència entre una avaluació d'impacte i una avaluació d'implementació que analitza els resultats (avaluació dels resultats) és l'atribució de causalitat. Una avaluació d'implementació es preocupa per saber si han existit canvis en els principals indicadors de resultat i pot apuntar hipòtesis o motius per a explicar-los, mentre que **l'avaluació d'impacte es planteja la pregunta de si els resultats o impactes s'han produït en absència de programa**. Aquesta situació és el que es coneix com a **contrafactual**.

La possibilitat d'analitzar si el «Velocirepte» ha estat el causant d'un **increment en els hàbits de lectura** i en el **descobriment de noves temàtiques i autors** és complexa.

Per a valorar l'**increment en els hàbits de lectura**, s'ha fet una **aproximació a través del nombre d'usos del servei de préstec**. Aquesta dada està disponible per a tots els usuaris de les biblioteques de Barcelona; és una informació força fiable, ja que està mecanitzada a través dels serveis de préstec de biblioteca i permet identificar valors per a participants al «Velocirepte» i també als no participants.

En el cas del **descobriment de noves temàtiques i autors**, ha estat possible analitzar la percepció que en tenen els participants mitjançant l'enquesta realitzada al final del programa. Però la impossibilitat de disposar d'una situació de partida impedeix contrastar la situació inicial amb la final, després de la intervenció, condició necessària per a poder desenvolupar un exercici d'avaluació d'impacte. Per aquest motiu, aquesta qüestió s'ha considerat en el marc de l'avaluació de la implementació desplegada al capítol 2.⁴⁹

A continuació, s'analitzen les passes que s'han seguit fins a definir una metodologia d'avaluació d'impacte adaptada a les particularitats del programa analitzat i de les dades disponibles.

La definició del contrafactual

Per tal d'evitar errors d'atribució a programes o intervencions, convé tenir present que sovint s'atribueix impacte a situacions que, tot i que poden ser positives, no són atribuïbles necessàriament a la nostra intervenció.

La primera assumpció errònia quan s'analitzen els resultats com a equivalent a una **avaluació d'impacte** és atribuir els efectes a simples variacions en els resultats entre la situació anterior a l'inici i al final del programa.

A la Figura 56 es pot veure un exemple d'atribució de causalitat errònia. **Imagem una activitat de biblioteca** que pretén impulsar els usos del servei i que es desenvolupa al llarg de 2018. Hi participen quatre persones i tres d'elles han vist com els seus usos s'han incrementat durant el temps que ha durat el programa. Efectivament, pot ser una dada optimista. Ara bé, és atribuïble al programa? No ho podem saber del cert sense plantejar-nos **què hauria passat amb els participants si no hi haguessin participat**.

⁴⁹ Vegeu l'apartat 2.9 «Enquesta a participants sobre la satisfacció amb el programa».

Figura 56: Exemple d'atribució de causalitat errònia (I)

Participants	Usos any 1	Usos any 2	Total impacte
A	3	6	3
B	4	5	1
C	2	4	2
D	1	1	0
Total			6

La **segona atribució** errònia més freqüent és considerar que el contrafactual es defineix com «què passa amb les persones que no participen al programa» i es compara amb les que hi participen.

Figura 57: Exemple d'atribució de causalitat errònia (II)

Participants	Usos any 1	Usos any 2	Total impacte
A	3	6	3
B	4	5	1
C	2	4	2
D	1	1	0
Total			6
Mitjana			1,5

No participants	Usos any 1	Usos any 2	Total impacte
E	10	10	0
F	9	8	-1
G	8	9	1
H	12	11	-1
Total			-1
Mitjana			-0,25

A l'exemple de la Figura 57, es compara la situació dels participants i dels no participants i s'assumeix que el programa té un efecte positiu net perquè els no participants no milloren la seva situació prèvia al programa i els participants sí. Ara bé, és atribuïble al programa? No ho sabem del cert, perquè podria ser que, en tractar-se de persones amb valors sensiblement més elevats, siguin persones amb poc marge de millora i tinguin una evolució natural.

Per tant, per a definir el contrafactual (necessari en tota avaluació d'impacte), **hem de saber què hauria passat amb els participants si no haguessin participat al programa**. Ara bé, en les polítiques públiques no és possible tenir una persona que sigui alhora participant i no

participant. Per tant, cal replicar les condicions teòriques d'un contrafactual amb una aproximació el més acurada possible.⁵⁰

Per tal de garantir que el grup de comparació sigui vàlid, és necessari que les característiques d'aquest grup de no participants siguin les mateixes, o gairebé idèntiques, a les que haurien tingut el grup de participants si no haguessin participat en el programa (Blasco i Casado, 2008).

Seguint l'exemple anterior, cal trobar participants amb uns usos previs idèntics, però també altres característiques que podrien ser rellevants en el programa. Per exemple, el sexe, el nivell educatiu, el país de naixement, l'edat, etc. La construcció del grup de control és essencial en l'avaluació i resulta més senzilla en un programa en el qual els participants i els no participants s'assemblen entre ells, o com a mínim es poden extreure perfils comparables. D'altra banda, interessa que la informació sigui fiable i completa.

Mètode experimental i quasiexperimental

L'avaluació d'impacte es pot dur a terme mitjançant diverses metodologies, però se'n poden destacar dues que es consideren les més fiables a fi de construir el grup de control que s'assembli el màxim possible amb el grup de tractament.

- Els **dissenys experimentals** consisteixen a aleatoritzar la participació al programa mitjançant un sorteig. Si la població potencialment interessada és suficientment gran, l'aleatorització hauria de permetre crear dos grups que fossin molt similars entre ells. En aquest cas, les úniques diferències significatives entre els resultats observats en la política serien degudes a la intervenció.

Lògicament, els dissenys experimentals s'han de plantejar abans de la intervenció. Els dos grups han de tenir una mida similar i s'hauria de garantir que participin al sorteig aquelles persones que tenen interès en la intervenció o en el programa.

Un exemple d'ús de disseny experimental al context de la demarcació de Barcelona es pot trobar a l'**avaluació dels tallers de capacitació digital per a població de més de 55 anys a la Xarxa de Biblioteques Municipals** (Sabes-Figuera i Ferré, 2016).

- Els **dissenys quasiexperimentals** es fan en situacions en què no ha estat possible aleatoritzar la participació al programa per motius tècnics (especialment quan es preveu avaluar un cop iniciat el programa) o bé perquè no hi ha capacitat o voluntat de limitar el nombre de places disponibles.

El repte és el mateix que en els dissenys experimentals: construir un grup de control que s'assembli el màxim possible a grup de participants. Per a fer-ho, les dues tècniques més esteses són: a) la **regressió discontinua**, que es basa en una aleatorització estadística en funció dels valors observats en els dos grups (Blasco i Casado, 2008) i b) l'**aparellament** (o *matching*), que construeix el grup de control en funció de les

⁵⁰ Aquest és un debat força estès en diverses disciplines acadèmiques: no es tracta únicament d'un repte de les ciències socials. En els àmbits de la biomedicina, la farmàcia i l'epidemiologia, la noció del contrafactual és també necessària (Höfler, 2005)

característiques observables que permeten identificar parelles de no participants, el més idèntics possibles als participants.

Seguint l'exemple anterior, buscaríem entre el grup de no participants les 4 persones que s'assemblassin més i, si és possible, que fossin idèntiques al grup de participants.

En aquest cas hipotètic, es tractaria de les persones I, J, que tenen característiques idèntiques de sexe, edat i usos de la biblioteca a dos participants (B i C), i K i L, que són semblants a A i D. En contrast, les persones E, F, G i H, no tindrien característiques similars i quedarien fora del model d'aparellament

Figura 58: Exemple de grup de participants i de control

Participants	Sexe	Edat	Usos any 1	Usos any 2
A	H	10	3	6
B	D	12	4	5
C	H	11	2	4
D	D	12	1	1

No participants	Sexe	Edat	Usos any 1	Usos any 2
E	H	11	10	10
F	D	13	9	8
G	H	15	8	9
H	D	14	12	11
I	D	12	4	5
J	H	11	2	4
K	D	12	2	2
L	H	10	4	7

Generalment, els models d'aparellament tenen una fiabilitat inferior a l'aleatorització i resulten poc robustos en grups relativament petits o quan es disposa de molt poca informació dels participants, perquè la seva fiabilitat rau en el fet que haurien d'ajudar a explicar que l'única diferència rellevant entre el grup de participants i el de no participants (control) és haver participat al programa. Ara bé, cal tenir en compte que, en casos com el «Velocirepte», l'aleatorització no és possible perquè el programa no preveu limitar la inscripció o bé es planteja una avaluació d'impacte un cop iniciada la intervenció.

El pròxim apartat desenvolupa l'ús d'un disseny d'aparellament per a calcular l'impacte del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec. Per a fer-ho, l'apartat 3.2 descriu com s'ha desenvolupat la tècnica, posant especial èmfasi en la construcció del grup de control. Tot seguit, l'apartat 3.3 presenta les principals conclusions del càlcul de l'impacte.

3.2. Com s'ha realitzat el càlcul d'impacte

La finalitat del **càlcul d'impacte** del «Velocirepte» és identificar els efectes del programa en un dels objectius principals: incrementar l'**hàbit de lectura**.

Per a fer-ho, cal calcular l'efecte del programa comparant la situació prèvia a l'inici i la situació al final del programa. Com que el programa es va desenvolupar durant tots els mesos de 2018, la situació de partida és l'ús del servei de préstec del 2017 i la situació final es trobaria a finals del 2018.

La **hipòtesi** és que el «Velocirepte» ha permès incentivar els usos de biblioteca i, **concretament, l'ús del servei de préstec**.

Com que el programa no limitava el nombre de places, la possibilitat d'aplicar un mètode experimental estava descartada. Entre les metodologies d'impacte disponibles, es va optar per un **mètode quasiexperimental mitjançant aparellament**.

A continuació, s'explica la seqüència per a desenvolupar el càlcul d'impacte.

1r pas. Excloure els usuaris no actius

El primer que cal fer és construir un grup de control que permeti garantir que es compara la situació observada, l'evolució en l'ús del servei de préstec entre 2017 i 2018, amb el contrafactual. En aquest cas, es compara amb un grup de control que té característiques el més idèntiques possibles.

Un dels elements que cal tenir present és què s'ha fet amb aquelles persones que no tenien usos de biblioteca abans de l'inici del «Velocirepte». Com que la casuística era ben diversa, es va optar per excloure'ls del càlcul. En total, 950 participants del programa i 638.596 carnets de biblioteca a Barcelona han estat exclosos (vegeu la Figura 59).

Figura 59. Usuaris Actius serveis XBM 2016-2017 en funció de si participen al «Velocirepte»

		Actius serveis biblioteca 2016-2017		Total
		No	Sí	
«Velocirepte»	No	637.646	332.213	969.859
	Sí	950	2.574	3.524
Total		Total exclosos 638.596	Total inclosos 334.787	973.383

2n pas. Excloure els usuaris de la biblioteca on ja s'ha fet el programa

Tot seguit s'han descartat els usuaris que tenen com a **biblioteca assignada**⁵¹ la de Sagrada Família, ja que a aquestes persones el programa no els era nou i ja tenien una experiència prèvia com a programa pilot. D'entrada, aquest fet els fa diferents als participants que coneixen per primer cop el «Velocirepte».

3r pas. Excloure'n casos sense informació sociodemogràfica

Per a acabar, s'han exclòs del càlcul els usuaris de biblioteca dels quals no se sap ni l'edat ni el sexe (944 i 1.075 persones, respectivament). En els dos càlculs, no hi ha cap usuari del «Velocirepte».

Amb aquests ajustos, el nombre de persones potencialment incloses al model d'aparellament són 2.407 participants al programa i 309.660 usuaris que no hi participen.

4t pas. Definir el model per a construir el grup de control

Tal com s'ha verificat als apartats 2.3 i 2.4, el perfil de participants és força més actiu que la mitjana d'usuaris actius de les biblioteques. També hi ha un percentatge superior de dones i la mitjana d'edat és 10 anys inferior en el cas dels participants.

Com que el mètode quasiexperimental obliga a construir un grup de control amb persones de característiques el més semblants possible, s'han identificat les variables de les quals es disposa d'informació per a tots els casos:

- Sexe (home/dona)
- Edat (anàlisi per categories)
- Biblioteca de referència, transformada en diverses categories distribuïdes per districte, d'acord amb una agrupació en funció dels nivells de renda dels barris⁵²
- Usos del servei de préstec els anys 2016 i 2017
- Usos dels serveis de wifi i Internet i + els anys 2016 i 2017
- Nacionalitat espanyola

Per tant, el grup de control el formaran persones el més semblants possible a les participants, o bé amb característiques exactes, que només es diferencien pel fet que unes han participat al «Velocirepte» i unes altres, no.

5è pas. Definició de la tècnica d'aparellament: *Coarsened Exact Matching*

Els darrers anys, hi ha hagut un debat metodològic en el marc de l'avaluació d'impacte amb mètodes quasiexperimentals sobre la tècnica que permet obtenir resultats més robustos. El *Coarsened Exact Matching* (CEM) ha emergit com una alternativa més sòlida a l'aparellament per resultats de propensió (*propensity score matching*), que estava força

⁵¹ L'assignació a una biblioteca s'ha fet aprofitant l'aproximació de la secció 2 d'aquest informe. És a dir, en el cas dels no participants, es té en compte la biblioteca on està registrat el carnet de biblioteca, però es corregeix en els casos que hi ha activitat de préstec durant el 2017. En el cas dels participants al «Velocirepte», s'ha tingut en compte la biblioteca on s'ha registrat al programa.

⁵² «Distribució territorial de la renda familiar disponible per capita a Barcelona 2017». Ajuntament de Barcelona. <<http://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/ca/renda-familiar/renda-familiar/distribucio-territorial-de-la-renda-familiar-disponible-capita>>

consolidat, i ha estat l'opció triada per a aquesta avaluació⁵³ (King i Nielsen, 2016; Iacus, King i Porro, 2012, 2011).

El CEM és més robust, tot i que pot tenir problemes per a aparellar alguns casos que no siguin exactament iguals. Per a evitar que el model analitzi pocs casos, es poden transformar algunes variables i ometre variables que no siguin rellevants, a fi de facilitar un millor ajustament del model estadístic.⁵⁴

Un cop realitzades les transformacions en algunes de les variables, finalment el model CEM ha permès aparellar 2.072 participants amb 2.072 no participants de característiques idèntiques.⁵⁵ El model supera amb solvència els diagnòstics sobre les relacions entre les categories o variables seleccionades i els casos incorporats al model. El fet de disposar de més de 300.000 persones amb carnet per a formar part del grup de control ha estat, sens dubte, una fortalesa per a poder desenvolupar aquesta tècnica.

Així, el model ha trobat una parella amb els mateixos atributs per als 2.072 casos. A tall d'exemple:

- Dona, entre 40 i 50 anys, del districte de Sant Martí, amb menys de 2 usos del wifi o Internet i més els anys 2016 i 2017 i que ha fet exactament el mateix nombre de préstecs el 2016 i 2017 (30 i 29, respectivament). L'única diferència observable d'ambdós casos és que una ha participat al «Velocirepte» i l'altra no.
- Nen, menor de 12 anys, del districte de Sant Andreu, amb 1 ús del servei d'Internet i + o wifi el 2017, però sense cap més ús de serveis de biblioteca els anys 2016 i 2017. L'única diferència observable entre els dos casos és que un cas ha participat al «Velocirepte» i l'altre no.

La figura següent sintetitza les mitjanes i la distribució de casos en funció de cadascuna de les variables incorporades al model.

⁵³ Hi ha diversos motius metodològics que defensen la idoneïtat d'aquest mètode. El principal és que el CEM estima millor les relacions entre les diverses variables en els casos (covariància) i, a la vegada controla el grau de dependència del model i l'error de l'estimació.

⁵⁴ S'han fet ajustaments en relació amb els usos de biblioteca (transformant-les en 10 categories per als préstecs amb trams de 5 en 5 amb l'excepció de la categoria més alta) i 4 en els usos de serveis de wifi i Internet i + ja que els valors en aquesta variable són generalment inferiors. També s'han reduït el nombre de categories en el cas dels districtes, agrupats per valors de renda familiar disponible, i l'edat, en tres categories. Finalment, s'ha inclòs la variable de la nacionalitat en aquest aparellament. La finalitat d'aquestes transformacions era obtenir un nombre d'aparellaments exactes el més elevat possible.

⁵⁵ Vegeu l'Annex 3. Model Coarsened *Exact Matching* (CEM).

Figura 60. Model d'aparellament: mitjanes i distribucions

Característiques sociodemogràfiques	Participants (N = 2.072)	Grup de control (N = 2.072)
Edat, mitjana (SD)	34,36 (22,9)	34,02 (23,05)
Home (% i N)	30,8 % (638)	30,8 % (638)
Dona (% i N)	69,2 % (1438)	69,2 % (1438)
Nacionalitat espanyola (% i N)	92,3 % (1912)	92,3 % (1912)
Districte de residència	Participants (N = 2. 072)	Grup de control (N = 2.072)
Fora de Barcelona (% i N)	1,9 % (39)	1,9 % (39)
Nou Barris (% i N)	13,9 % (289)	13,9 % (289)
Sant Andreu / Horta-Guinardó	20,5 % (425)	20,5 % (425)
Ciutat Vella / Sants / Sant Martí	31,9 % (660)	31,9 % (660)
Eixample / Gràcia	24 % (498)	24 % (498)
Les Corts / Sarrià-Sant Gervasi	7,8 % (161)	7,8 % (161)
Usos de biblioteca	Participants (N = 2.072)	Grup de control (N = 2.072)
Préstec 2016, mitjana (SD)	10,46 (15,7)	10,64 (17,1)
Préstec 2017, mitjana (SD)	11,57 (16,0)	11,38 (16,8)
Ús del wifi 2016, mitjana (SD)	0,61 (4,3)	0,73 (4,1)
Ús del wifi 2017, mitjana (SD)	0,6 (4,1)	0,61 (4,1)
Ús d'Internet i + 2016, mitjana (SD)	0,96 (6,6)	1,14 (6,0)
Ús d'Internet i + 2017, mitjana (SD)	1,27 (7,1)	1,14 (5,8)

Nota: SD: desviació estàndard; N: nombre de persones.

3.3. Resultats del càlcul d'impacte

Un cop verificada la condició sobre la comparabilitat entre els dos grups de participants i no participants aparellats, l'avaluació d'impacte verifica si han existit canvis produïts pel fet de participar o no al «Velocirepte». En aquest apartat s'analitzen quatre qüestions:

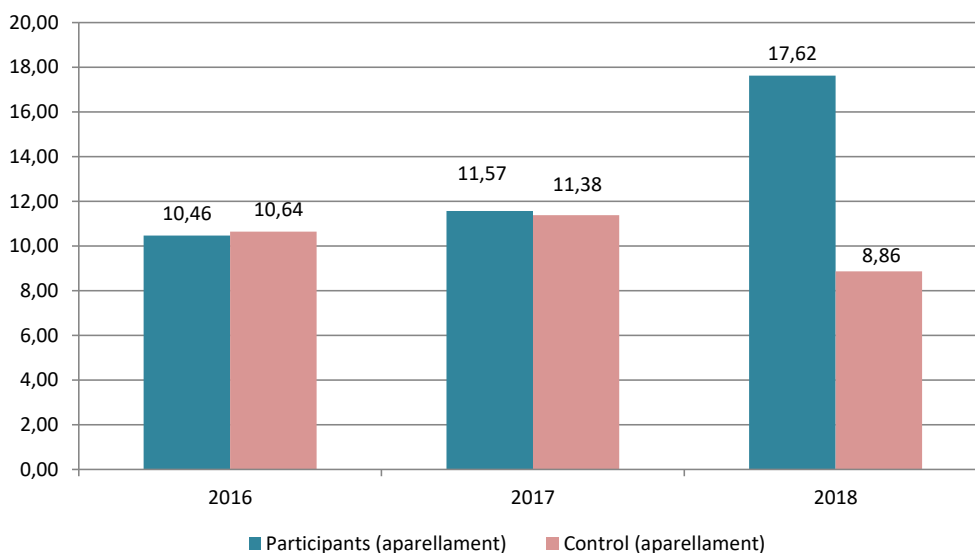
- Quin és l'impacte del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec entre 2017 i 2018?
- Quin és l'impacte net (descomptant els reptes superats pels participants)?
- Quin és l'impacte en funció de la intensitat de seguiment del «Velocirepte»?
- El «Velocirepte», ha incidit en una variació en els usos d'altres serveis de biblioteca (com ara l'ús del servei de wifi i d'Internet i +)?

A. Càlcul d'impacte del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec

La Figura 61 resumeix els principals resultats del càlcul d'impacte. El nombre de préstecs era força similar en la situació prèvia al programa tant al 2016 com el 2017 en ambdós grups.

Com a resultat del «Velocirepte», a finals del 2018, la mitjana dels dos grups se separa en **8,76 préstecs**,⁵⁶ la qual cosa fa palès que **el programa ha tingut un impacte positiu en l'ús del servei de préstec bibliotecari**.

Figura 61. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants o grup de control

Per a verificar si participar al «Velocirepte» és el factor més explicatiu, s'ha fet una regressió lineal múltiple a partir del nombre de préstecs del 2018 com a variable dependent⁵⁷ i com a

⁵⁶ La reducció dels usos de préstec del grup de control entre 2017 i 2018 pot no seguir la mateixa evolució que en el conjunt d'usuaris de biblioteques de Barcelona. L'explicació és que la tècnica d'aparellament identifica 2.072 casos que s'assemblen als participants i poden tenir diferències en relació als més de 300.000 usuaris actius de biblioteca a Barcelona.

⁵⁷ A l'Annex 4. Diagnòstics del model de regressió lineal. Variable dependent Ús del Servei de Préstec 2018» s'inclouen els resultats detallats del model de regressió.

variables independents s'han tingut en compte les mateixes variables triades per la tècnica d'aparellament (la variable «Velocirepte», sexe, districte, edat, nacionalitat espanyola i usos de préstec del 2017).⁵⁸

Els resultats de la regressió (Figura 62) confirmen que el **factor que més afecta** l'ús del servei de préstec el 2018 és **participar o no en el «Velocirepte»**. També són rellevants els usos del servei de préstec 2017 i la variable de nacionalitat. La interpretació es fa a través de l'estadístic Beta i de la significança estadística:

- La participació al «Velocirepte» explica l'increment en 8,5 usos de préstec addicionals amb la màxima significança estadística.
- En el cas dels préstecs, per cada un del 2017, hi ha 0,8 préstecs el 2018, aspecte força significatiu.
- El fet de tenir nacionalitat espanyola també explica els increments en l'ús del servei de préstec el 2018, tot i que amb una significança estadística menor que les dues variables anteriors.
- La variable edat també té una significança estadística elevada, però els valors Beta explicarien que per cada categoria amb edat més elevada (dividides en les set categories analitzades a l'apartat 2 d'aquesta avaluació), s'incrementa en 0,22 usos de préstec el 2018.
- La resta de variables incloses al model no són significatives (districte, home-dona, usos de wifi el 2017, usos d'Internet i + el 2017).

Figura 62. Resultats del model de regressió lineal. Variable dependent: ús del servei de préstec 2018

Variable	Beta	SD	Sig.
Constant	- 2,15	0,77	*(,005)
«Velocirepte»	8,50	0,26	*** (.000)
Districte	- 0,13	0,11	,230
Home-dona	0,37	0,35	+ (.086)
Edat	0,22	0,08	** (.001)
Nacionalitat espanyola	1,00	0,55	* (0,04)
Préstec 17	0,81	0,08	*** (.000)
Wifi 17	0,06	0,25	,286
Internet 17	- 0,50	0,25	,016

Nota: R2=.75. *** p <0,001, ** p <0,01, * p <0,05, + P <0,10

Després de tancar aquest informe d'avaluació es preveu fer un seguiment per a verificar si, en absència de programa «Velocirepte» entre els mesos de gener i abril de 2019, els dos grups tornen a convergir.

⁵⁸ El 2016, s'han exclòs les variables d'usos, perquè tenen una alta relació numèrica amb els usos del 2017.

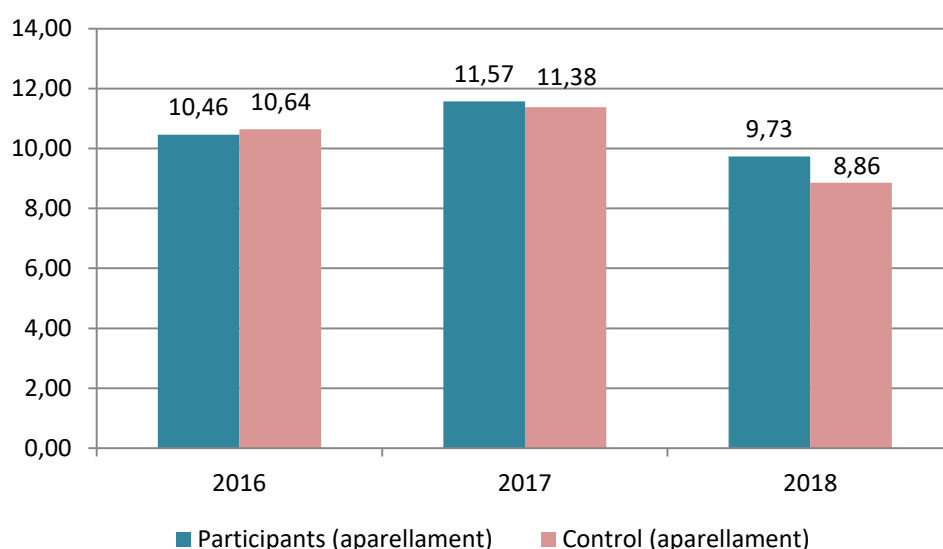
B. Càlcul d'impacte net del «Velocirepte» en l'ús del servei de préstec

Posteriorment, s'ha realitzat el mateix càlcul inicial ajustant el nombre d'ús del servei de préstec i restant-hi els reptes superats per cadascun dels participants, que anomenem «**préstecs nets del 2018**». En aquest càlcul s'està assumint que cadascun dels reptes comporta un ús del servei de préstec. Lògicament, els préstecs del 2016 i 2017 coincideixen amb la situació prèvia al «Velocirepte».

Amb aquest càlcul es busca saber si aquest programa ha incrementat els usos del servei de préstec en detriment d'altres usos o bé si els usos del programa són addicionals.

La Figura 63 mostra unes **diferències de 0,87 préstecs de mitjana superiors en el cas del grup de participants en relació amb el grup de control**. En aquesta aproximació, es confirmaria que **el programa no ha anat en detriment d'usos del servei de préstec anteriors**.⁵⁹

Figura 63. Evolució de la mitjana de préstecs nets 2016-2018 segons participants o grup de control

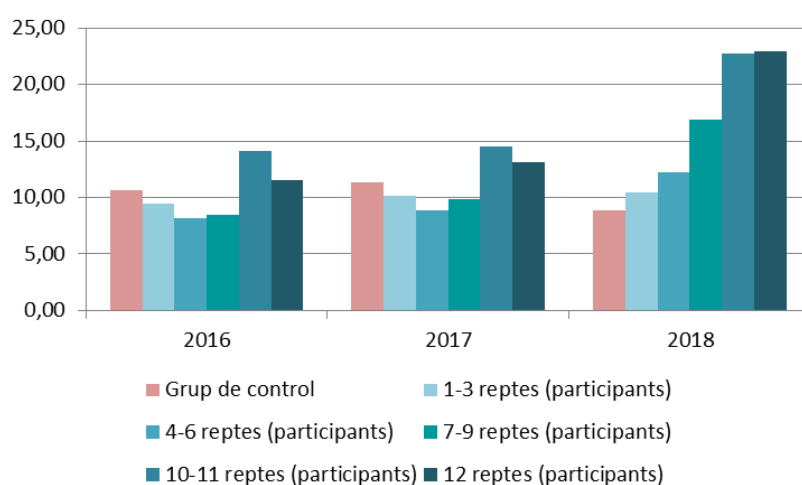
⁵⁹ A l'Annex 5. Model de regressió: Variable dependent Ús del Servei de Préstec 2018 Net (Préstec 2018-reptes superats)» s'inclouen els resultats del model de regressió.

C. Relació entre l'impacte i la intensitat de seguiment del «Velocirepte»

Una tercera manera d'observar els efectes del programa és relacionar els préstecs dels anys 2016, 2017 i 2018 en funció dels reptes superats. Dins d'aquesta modalitat hi ha els participants i les persones del grup de control (0 reptes). Les categories incorporades corresponen als trams emprats a l'apartat 2 (1-3 reptes; 4-6 reptes; 7-9 reptes; 10-11 reptes i 12 reptes).

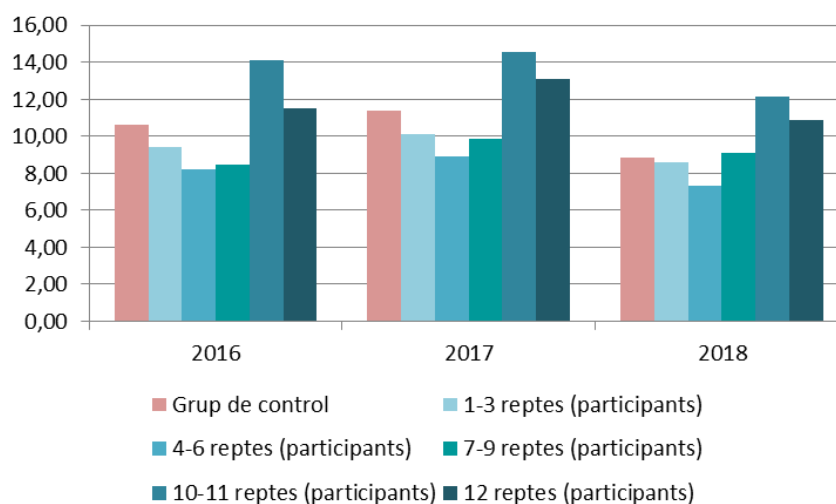
A la figura següent observem que els anys 2016 i 2017, els diversos subgrups tenen patrons d'ús del servei de préstec molt similars. En canvi, el 2018 els patrons canvien: venen **determinats per la intensitat de seguiment del «Velocirepte»**.

Figura 64. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants o grup de control

En canvi, si descomptem els usos de préstec segons el nombre de reptes superats (préstecs 2018 nets), els patrons d'ús s'assemblen força entre els anys 2016, 2017 i 2018, amb la qual cosa, la conclusió és que **el grau de seguiment del «Velocirepte» ajuda a explicar els patrons d'ús del préstec del 2018**.

Figura 65. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants o grup de control i descomptant els préstecs superats el 2018

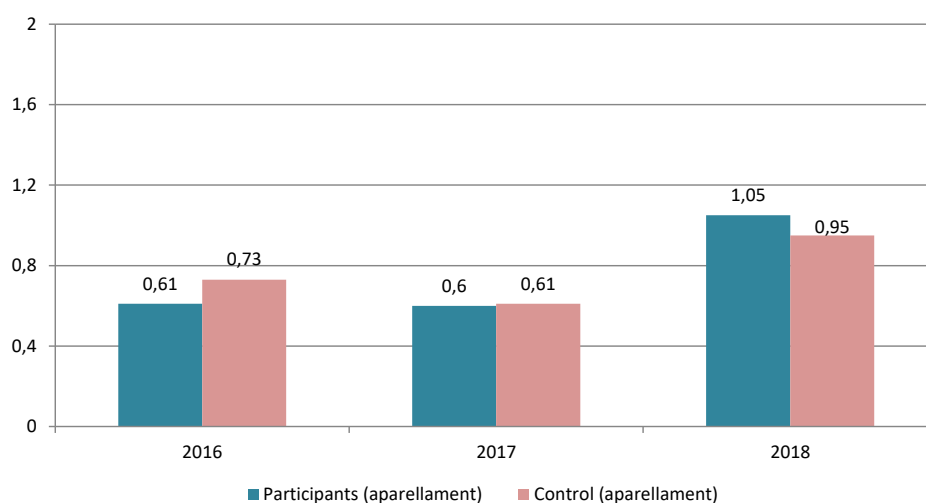

D. Càlcul d'impacte del «Velocirepte» en l'ús dels serveis de wifi i d'Internet i +

El «Velocirepte» és indubtablement un programa orientat a promoure la lectura, però s'ha verificat que aquest programa ha contribuït a incrementar els usos dels serveis de wifi i d'Internet i +, com a efecte no esperat.

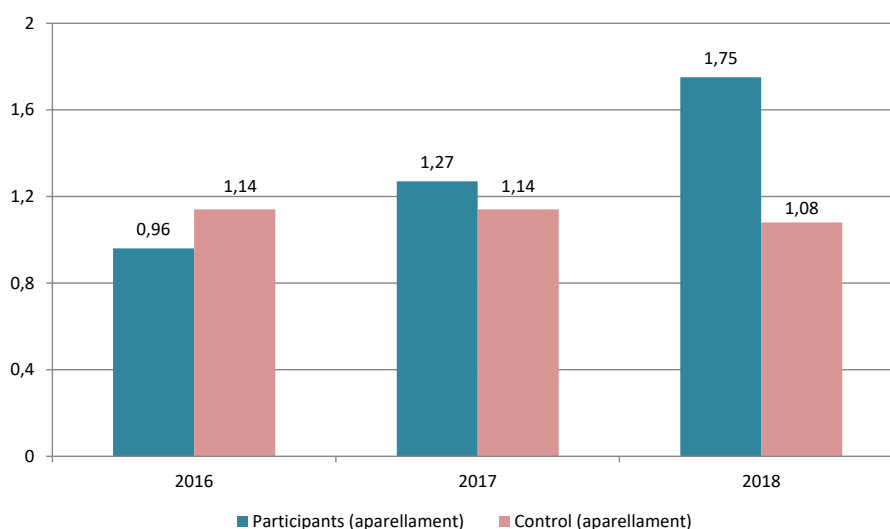
El contrast s'ha fet amb els mateixos grups (participants i control). Els resultats permeten observar un lleuger creixement en les mitjanes estadístiques tant pel que fa a la mitjana d'usos del wifi com d'Internet i +, però només en el cas del segon indicador la participació al «Velocirepte» té un impacte amb significança estadística.

Figura 66. Evolució de la mitjana d'usos de wifi (2016-2018)

D'aquesta interpretació, se'n pot deduir que **el «Velocirepte»** incrementa els usos del servei de préstec, que és el servei nuclear en la configuració del programa, mentre que **té una incidència menor quant als usos d'altres serveis de biblioteca.**

Figura 67. Evolució de la mitjana d'usos d'Internet i + (2016-2018)

4. Conclusions i recomanacions

El programa «**Velocirepte**, el repte lector», iniciat a la Biblioteca Sagrada Família - Josep Maria Ainaud de Lasarte el 2016, es va ampliar a les quaranta biblioteques municipals de la ciutat de Barcelona a l'edició del 2018.

Coincidint amb l'**expansió del programa**, el Consorci de Biblioteques de Barcelona i la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona van decidir avaluar el programa des de dos punts de vista: els **resultats** i els **impactes**.

Aquest document recull unes avaluacions d'implementació i d'impacte de l'edició 2018 del programa.

L'avaluació s'ha fet amb recursos propis del Servei de Planificació i Avaluació de la Diputació de Barcelona, a partir de les fonts d'informació del «Velocirepte» (Consorci de Biblioteques de Barcelona), dels sistemes d'informació de la Xarxa de Biblioteques Municipals (Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona) i d'enquestes a participants.

A continuació, es presenten els principals resultats del programa, acompanyats d'algunes recomanacions per a la millora de futures edicions.

En primer lloc, s'agrupen elements generals del programa sobre els resultats, la satisfacció, els perfils i els impactes. Tot seguit s'aborden qüestions relacionades amb el fons disponible i les temàtiques dels reptes. Finalment, s'acaba amb elements relatius a les inscripcions i la gestió del programa.

Conclusions generals del programa: seguiment, satisfacció, perfils de participació i impactes

El programa «Velocirepte» ha tingut una participació de **3.524 persones**, una dada de difícil valoració si tenim en compte que el 2018 fou la primera edició del programa al conjunt de 40 biblioteques.

El programa plantejat té una vocació intergeneracional i s'obre al **públic infantil** com un dels públics objectius prioritaris. En aquest informe s'ha mostrat com la imatge del programa (un dinosaure lector) remarca aquest plantejament, així com que els dos **grups majoritaris de participants** són els menors de 12 i els usuaris de 36 a 50 anys.

L'**enquesta de satisfacció** ha permès identificar que, en molts casos, s'han registrat persones de la mateixa família, però més enllà d'incrementar el nombre de participants, les lectures han estat compartides entre membres de la mateixa família, fet que fa valer la capacitat de programes com aquest com a socialitzadors i generadors de l'hàbit lector.

Altres resultats de l'enquesta de satisfacció han posat de manifest que l'interès general del programa i l'atenció del personal bibliotecari ha estat molt ben valorats pels participants, que **recomanarien el programa amb un 8,9 sobre 10**.

La mitjana de reptes superats per participant és de 7,7, amb un grau d'assoliment dels 12 reptes que arriba al 40 %, un valor inferior a l'edició 2016 del programa a la Biblioteca Sagrada Família. Les diferències detectades quant a districtes obren la porta a analitzar en profunditat qüestions com ara la motivació i seguiment que han fet algunes biblioteques als participants, si bé cal tenir en compte que l'enquesta de satisfacció ha identificat la manca de temps com a motiu principal per a no aconseguir els 12 reptes.

Un dels elements importants per a saber quin és el perfil dels participants és conèixer com eren els participants quant a usos de la biblioteca. La principal conclusió és que els participants han estat sobretot usuaris molt actius del servei de préstec (**14,4 usos com a mitjana el 2017 en comparació amb la mitjana dels no participants, que era de 3,4 usos**). De fet, els usuaris que tendeixen a finalitzar els 12 reptes són els més actius, fet que qüestionaria que la freqüència d'un repte mensual serveixi com a element motivador per a tots els participants. En aquest mateix sentit, l'enquesta de satisfacció també posava de relleu que un 60 % dels participants manifesta anar a la biblioteca com a mínim un cop el mes.

Per tal de valorar l'impacte net del programa en els usos de biblioteca, l'informe ha incorporat una **avaluació d'impacte** mitjançant una metodologia quasiexperimental (el *Coarsened Exact Matching*), a través de la qual ha estat possible identificar els efectes nets del programa en una mostra de participants i un grup de control d'usuaris de biblioteca no participants de característiques gairebé idèntiques.

El resultat de l'avaluació d'impacte evidencien que participar al «Velocirepte» incrementa en **8,76 usos de mitjana del servei de préstec**. S'ha arribat a aquesta conclusió comparant els dos grups d'usuaris de biblioteca (participants i control) a l'inici i al final del programa. La principal interpretació és que aquests usos no s'han fet en detriment d'altres usos de biblioteca, sinó que s'expliquen en bona mesura pels reptes superats per cada participant.

Aquesta avaluació d'impacte preveu fer un **seguiment dels efectes del programa entre els mesos de gener i abril del 2019**. La previsió és que l'edició del 2019 es posi en funcionament a finals d'abril. La hipòtesi és que els usos de servei de préstec dels participants analitzats a l'avaluació d'impacte tornarien a convergir amb el grup de control (no participants de característiques gairebé idèntiques abans d'iniciar el programa). El motiu d'aquesta hipòtesi és que es tornarien a donar unes condicions similars a les de l'inici del programa.

Una altra conclusió de l'avaluació d'impacte ha estat que no s'han estimat efectes significatius quant a usos dels serveis de wifi i Internet i +, cosa que ja s'esperava perquè el «Velocirepte» pretén incidir en els usos dels serveis de préstec.

Recomanacions de caràcter general: seguiment, satisfacció, perfils de participació i impactes

Aquestes recomanacions responen a la voluntat d'incorporar reflexions per a la millora o replantejament d'aspectes concrets del programa.

Com s'ha comentat, el programa ha arribat a usuaris de biblioteca que prèviament ja eren força actius. Es proposa **identificar noves vies d'accés del programa en col·lectius específics que permetin ampliar la població diana**. A tall d'exemple es proposa implicar a escoles, centres cívics, casals de gent gran i equipaments juvenils en actuacions de promoció del «Velocirepte».

Si es tenen en compte els resultats dels mesos d'estiu, **caldria valorar la possibilitat de limitar els reptes de lectura de futures edicions entre els mesos de gener i juny i setembre i desembre**, i complementar els mesos centrals d'estiu amb altres fórmules de recomanacions de lectura.

Conclusions en relació amb el fons disponible i les temàtiques dels reptes

Un dels objectius explícits del programa era que els participants descobrissin temàtiques i autors poc coneguts, a fi de donar valor al fons de les biblioteques.

En aquest informe no s'ha analitzat si el fons prestat ha augmentat substancialment en préstecs no associats al «Velocirepte», així com els efectes en temàtiques similars.

Ara bé, a l'enquesta de satisfacció els participants han posat de manifest que l'element de descobriment de temàtiques i autors ha estat un dels elements que més els ha agradat, si bé algunes temàtiques tenien poca oferta en algunes biblioteques. Aquesta percepció ha estat comuna tant en participants com en personal de biblioteques.

Recomanacions en relació amb el fons disponible i les temàtiques dels reptes

Per tal de millorar la relació entre descobriment de temàtiques i autors i el fons disponible, la principal recomanació **és involucrar el personal bibliotecari en la definició dels reptes i fer valer l'especificitat del fons de les biblioteques**.

Convé preveure que, si aquest replantejament derivés en uns reptes diferenciats en diverses biblioteques, incidiria en qüestions com ara les bases del programa, els premis, el disseny del tríptic i la comunicació dels reptes.

Conclusions en relació amb les inscripcions i la gestió del programa

Les inscripcions i la gestió del «Velocirepte» responen a elements propis del disseny i la implementació del programa.

En l'avaluació s'han identificat diverses **limitacions en els sistemes d'informació** que recullen el registre al programa, el seguiment dels reptes i els préstecs dels participants.

En aquest sentit, el registre al programa s'ha realitzat amb una aplicació informàtica ja existent que, d'acord amb les opinions del personal bibliotecari, era poc àgil i poc operativa. Posteriorment, cadascuna de les validacions comportava un temps de gestió per cada participant, cosa que s'ha detectat com un element de millora tant per part del personal bibliotecari com per part dels participants enquestats.

Una altra feblesa identificada és la dificultat per a relacionar el seguiment dels reptes i els usos del servei de préstec, que no es fan necessàriament en un únic tràmit. Per exemple, es podia donar el cas que es validessin reptes en un espai i el préstec del llibre es fes en un altre o bé a les màquines d'autopréstec.

Finalment, l'equip d'avaluació ha identificat que la base de dades d'usuaris de la Xarxa de Biblioteques Municipals es troba desactualitzada en aspectes com ara el correu electrònic, la biblioteca de referència o el nivell educatiu assolit, cosa que ha dificultat la realització d'algunes anàlisis.

Recomanacions en relació amb les inscripcions i la gestió del programa

D'acord amb els suggeriments rebuts a l'avaluació de la implementació, es proposa **incorporar millores en les aplicacions de gestió dels usuaris i l'enregistrament dels reptes** que permetin repetir futures avaluacions.

D'altra banda, tenint present les dificultats per a connectar la superació de reptes i la realització de préstecs, seria convenient identificar procediments a fi de facilitar que ambdós tràmits vinculats es puguin arribar a integrar en un únic tràmit.

5. Bibliografia

- BARÓ, M. *et al.* «La promoció de la lectura a les biblioteques públiques de Catalunya: un terreny pròsper que cal endreçar». Ponència presentada a les XII Jornades Catalanes d'Informació i Documentació, el 19 i 20 de maig de 2010 a Barcelona.
- BLASCO, J. *Avaluació del disseny*. «Guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques», 3. Barcelona: Ivàlua, 2009.
- BLASCO, Jaume; CASADO, David. *Avaluació d'impacte. Manual*. «Guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques», 5. Barcelona: Ivàlua, 2009.
- FEDERACIÓN DE GREMIOS DE EDITORES DE ESPAÑA. *Hábitos de lectura y compra de libros en España 2018*. Federación de Gremios de Editores de España, 2019.
- GOOD, K.; HO, H.; FRYMAN, M. *Impact of Virginia Public Libraries' Summer Reading Program: Library of Virginia Year 1 Report*. McRel International, 2014.
- HÖFLER, M. «Causal inference based on counterfactuals». *BMC medical research methodology*, 5 (1): 28, 2005.
- IACUS, Stefano M., KING, Gary; PORRO, Giuseppe.. «Multivariate matching methods that are monotonic imbalance bounding». *Journal of the American Statistical Association* 106 (493): 345-61, 2011.
- «Causal inference without balance checking: Coarsened exact matching». *Political analysis* 20 (1): 1-24, 2012.
- INSTITUT CATALÀ DE LES EMPRESES CULTURALS. *Hàbits de lectura i compra de llibres 2017*. Institut Català de les Empreses Culturals, 2018.
- KING, Gary; NIELSEN, Richard. «Why propensity scores should not be used for matching». Disponible a [http://j. mp/1sexgVw](http://j.mp/1sexgVw) *Download Citation BibTex Tagged XML Download Paper* , 378, 2016.
- LÁZARO, Blanca; OBREGON, Isidre. *Avaluació de la implementació*. «Guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques», 4. Barcelona: Ivàlua, 2009.
- LURIA, Maria. *El retorn a la inversió de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona 2007-2011*. Diputació de Barcelona, 2013.
- SABES-FIGUERA, Ramon; FERRÉ, Òscar. «Avaluació de l'impacte dels tallers de capacitat digital per a persones de +55 anys de la Xarxa de Biblioteques Municipals». Ivàlua i Diputació de Barcelona, 2016.
- TOGORES, Rosa. «El valor de les biblioteques públiques en la societat. El cas de la Xarxa de Biblioteques Municipal». Diputació de Barcelona, 2015.

Annexos

Annex 1: Model d'enquesta a participants sobre l'abandonament del programa

Biblioteques de Barcelona ha impulsat el programa «Velocirepte» amb l'objectiu de promoure la lectura entre els usuaris a través de noves propostes i recomanacions de llibres. Com a inscrit en aquest projecte, et demanem que responguis un breu qüestionari. La teva opinió és molt valuosa per a nosaltres.

Gràcies per endavant.

1. Com vas conèixer el programa «Velocirepte»? (assenyala només la resposta principal)

- Pel personal de la biblioteca
- Per les banderoles als carrers de la ciutat
- Per la campanya de comunicació a la biblioteca (cartells, fullets, etc.)
- Pel butlletí electrònic
- Per les xarxes socials
- Pel boca-orella
- Per la premsa escrita
- Per altres canals. Quins? _____

2. Valora, en una escala del 0 al 10, els aspectes següents (0 = molt malament; 10 = molt bé):

Interès del programa

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Procediment de la inscripció

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Propostes de lectura

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Atenció del personal de la biblioteca

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3. Què t'ha agradat més del programa?

4. Què milloraries?

5. D'acord amb els registres del programa, has deixat de participar en el «Velocirepte». Per quin motiu ho has fet?

6. Recomanaries el «Velocirepte» a un familiar o amic? Valora-ho en una escala del 0 al 10 (0 = segur que no; 10 = segur que sí):

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Annex 2: Model d'enquesta a participants

Si ets major d'edat i estàs inscrit en el «Velocirepte», pots contestar el qüestionari amb les teves dades i opinions.

Si la persona inscrita és menor d'edat, i l'adreça de correu electrònic és del tutor/a, et demanem que responguis l'enquesta amb les dades i les opinions de la persona inscrita.

La persona inscrita en el programa és menor d'edat i el qüestionari serà contestat pel seu tutor/a legal?

Sí

No

- Bloc 1. Dades sociodemogràfiques

1. Sexe

2. Edat

3. Districte de residència (*llista de districtes i opció «Altres municipis»*)

4. Participes en el «Velocirepte» a més d'una biblioteca?

☐ Sí

☐ No

5. En quina biblioteca participes en el «Velocirepte» principalment? (*desplegar biblioteques per districtes i opció «Altres municipis»*)

6. (*Si hi participa en més d'una biblioteca*) En quina altra? (*desplegar biblioteques per districtes i opció «Altres municipis»*)

7. Abans de participar en el «Velocirepte», tenies el carnet de la biblioteca?

☐ Sí

☐ No

7.1. (*Si és que no*) T'has fet el carnet per participar en el «Velocirepte» o ja tenies previst fer-te'l?

☐ Sense el «Velocirepte», probablement no m'hauria fet el carnet

☐ Tenia previst fer-me el carnet, sense relació amb el «Velocirepte»

8. Amb quina freqüència visitaves la biblioteca abans del «Velocirepte»?

- ☐ Cada dia
- ☐ Almenys un cop la setmana
- ☐ Almenys un cop el mes
- ☐ Menys d'un cop el mes
- ☐ A temporades

9. Amb quina freqüència has participat en altres activitats de les biblioteques de la xarxa?

- ☐ Cada dia
- ☐ Almenys un cop la setmana
- ☐ Almenys un cop el mes
- ☐ Menys d'un cop el mes
- ☐ A temporades
- ☐ Mai hi he participat
- ☐ No ho sé / No ho recordo

• Bloc 2. Participació en el «Velocirepte»

10. Com vas conèixer el «Velocirepte»? (Assenyaleu totes les opcions que calgui.)

- ☐ Pel personal de la biblioteca
- ☐ Per les banderoles als carrers de la ciutat
- ☐ Per la campanya de comunicació a la biblioteca (cartells, fullets, etc.)
- ☐ Pel butlletí electrònic
- ☐ Per les xarxes socials
- ☐ Pel boca-orella
- ☐ Per la premsa escrita
- ☐ Per altres canals. Quins? _____

10.1 (Si hi has respost «Pel personal de la biblioteca») Com ho van fer?

11. Quin mes t'hi vas inscriure? (*llista fins al maig, data límit d'inscripció*)

12. Quina d'aquestes frases descriu millor la teva situació?

- ☐ M'hi he inscrit jo sol/a
- ☐ Hi he inscrit un menor d'edat, però jo no m'hi he inscrit
- ☐ Hi he inscrit un menor d'edat i m'hi he inscrit jo també
- ☐ Altres situacions (Especifiqueu-les.)

13. Has compartit les lectures amb altres membres de la família?

- ☐ Sí
- ☐ No

14.1. (*Si és que sí*) Amb qui has compartit les lectures?

- ☐ Amb pares/mares
- ☐ Amb germans/germanes
- ☐ Amb avis/àvies
- ☐ Altres (Especifiqueu-ho.)

14.2. (*Si és que sí*) Aquestes altres persones amb qui has compartit les lectures, estan inscrites en el programa?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ No ho sé

15. Quants reptes del programa has assolit? (Assenyaleu tots els reptes assolits.)

- ☐ Gener – Àfrica no és un país
- ☐ Febrer – Hi havia una vegada un monstre...
- ☐ Març – Dones que trenquen esquemes
- ☐ Abril – Més llibres, més lliures
- ☐ Maig – Roba un poema
- ☐ Juny – Aquest llibre em sona
- ☐ Juliol – Sempre ens quedarà París

- ☐ Agost – A l'estiu, tot llibre viu
- ☐ Setembre – Barcelona és bona si la lletra sona
- ☐ Octubre – Em va agradar més el llibre...
- ☐ Novembre – El millor amic del llibre
- ☐ Desembre – Llibret de llom i formatge

- Bloc 3. Valoració del «Velocirepte»

16. Què és el que més t'ha agradat?

17. Què milloraries?

18. Com valores els aspectes següents? (En una escala de 0 a 10, 0 = puntuació més baixa; 10 = puntuació més alta)

- Interès del programa
- Procediment de la inscripció
- Propostes de lectura
- Atenció del personal de la biblioteca

19. Has descobert temàtiques o autors/autores que abans no llegies?

- ☐ Sí
- ☐ No

19.1 (*Si és que sí*) Quins o quines?

20. Com valores el ritme de lectura (un llibre el mes)?

- ☐ Molt adequat
- ☐ Bastant adequat
- ☐ Poc adequat
- ☐ Gens adequat

21. En quina mesura el «Velocirepte» ha motivat que vagis a la biblioteca?

- ☐ Molt
- ☐ Bastant
- ☐ Poc
- ☐ Gens

22. Creus que ara vas a la biblioteca més que abans de començar el Velocirepte o que hi vas menys?

- ☐ Hi vaig més
- ☐ Hi vaig igual que abans
- ☐ Hi vaig menys
- ☐ No ho sé

23. Has conegut altres serveis de la biblioteca que abans de començar el Velocirepte no coneixies?

- ☐ Sí
- ☐ No

23.1.1. (Si és que sí) Quins?

- Bloc 4. Abandonament del «Velocirepte»

24. Segons has comentat, no has complert tots els reptes del «Velocirepte». Per què no has pogut realitzar tots els reptes?

25. Recomanaries el «Velocirepte» a un familiar o a un amic? Valora-ho en una escala del 0 al 10 (0 = segur que no; 10 = segur que sí):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

26. Si vols participar en el sorteig, escriu el teu número de carnet a continuació (10 dígit)

Annex 3. Model Coarsened Exact Matching (CEM)

Diagnòstics sobre les relacions entre les variables:

- El valor L1, com més proper a 0, millor per a l'ajustament del model CEM.
- El valor LCS, com més proper a 100, millor per a l'ajustament del model CEM.

Multivariate Imbalance

	Statistic
Multivariate Imbalance Measure (L1):	,000
Percentage of local common support (LCS):	100,000

Univariate Imbalance After Matching

	statistic	type	L1	min	25%	50%	75%	max
Districte (5 categories)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Sexe	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Estat (3 categories)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Nacionalitat (espanyola/altres)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Préstec 2016 (10cat.)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Préstec 2017 (10cat.)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Tram_wifi17 (5 cat)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000
Tram_Internet17 (5cat)	,000	(diff)	,000	,000	,000	,000	,000	,000

Annex 4. Diagnòstics del model de regressió lineal. Variable dependent Ús del Servei de Préstec 2018

El resum del model de regressió lineal permet identificar la capacitat del model d'explicar la variància de la variable dependent (usos del préstec 2018). Com més proper a 1, millor, en aquest cas la R quadrat ajustada és 0,75, un valor prou elevat.

L'altre indicador interessant és el Durbin-Watson, que permet identificar la independència dels residus estadístics. Un residu serveix per a calcular la diferència entre l'estimació del model (on esperaria identificar el valor de la variable dependent) i el que realment prediu. Quan se situa al voltant del valor 2, s'assumeix que compleix la premissa bàsica d'independència dels residus.

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
				R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
,866 ^a	,750	,749	8,122	,750	1507,078	8	4023	0,000	1,978

Els resultats del test ANOVA verifiquen si la regressió ajuda a estimar l'impacte millor que un contrast de mitjanes. El factor F representa la magnitud d'aquest ajustament i la seva significança és millor, com més propera a ,000

ANOVA^a

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	795289,999	8	99411,250	1507,078	,000 ^b
Residus	265368,810	4023	65,963		
Total	1060658,809	4031			

a. Dependent Variable: Prestec2018

b. Predictors: (Constant), Prestec 2017, Velocirepte, Home-Dona, 5 Categories Districte, Nacionalitat Espanyola?, Tram_Internet17, Tram_wifi17, Edat2018_recod

Annex 5. Model de regressió: Variable dependent Ús del Servei de Préstec 2018 Net (Préstec 2018-reptes superats)

Variable	Beta	SD	Sig.
Constant	- 1,127	,721	,118
Velocirepte	,645	,239	,007
Districte (5 categories)	-,007	,099	,944
Sexe	,126	,267	,637
Edat	,138	,060	,022
Nacionalitat Espanyola?	,321	,453	,478
Ús Préstec 2017	,798	,008	0,000
Wifi 2017	,570	,246	,021
Internet 2017	-,359	,194	,064

Nota: R2 = .75. *** p < 0,001, ** p < 0,01, * p < 0,05, + P < 0,11

Font: Elaboració pròpia.

Índex de figures

Figura 1. Percentatge de participants al «Velocirepte», segons nombre de reptes assolits	8
Figura 2. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants i grup de control	10
Figura 3. Marc lògic del programa «Velocirepte»	21
Figura 4. Evolució de la lectura de llibres a Catalunya.....	22
Figura 5. Nombre de préstecs i ús del servei a les biblioteques de la ciutat Barcelona (2015-2017).....	23
Figura 6. Percentatge de participants i no participants, per gènere.....	32
Figura 7. Percentatge de participants i no participants, per trams d'edat.....	33
Figura 8. Participants per municipi de residència	34
Figura 9. Percentatge de participants sobre el total de participants i percentatge d'habitants sobre el total d'habitants, per districtes.....	35
Figura 10. Percentatge de participants sobre els usuaris actius de cada districte	35
Figura 11. Percentatge de participants segons l'ús previ.....	36
Figura 12. Percentatge de participants segons l'ús previ, per trams d'edat.....	37
Figura 13. Mitjana d'usos de préstecs del 2017 de participants i no participants.....	37
Figura 14. Participants i no participants, segons trams d'usos de préstec al 2017	38
Figura 15. Participants i no participants, segons trams d'usos de wifi i Internet.....	39
Figura 16. Percentatge de participants, segons el nombre de reptes assolits.....	40
Figura 17. Mitjana de reptes assolits, per sexe.....	40
Figura 18. Mitjana de reptes assolits, per trams d'edat.....	41
Figura 19. Mitjana de reptes assolits, per districte.....	42
Figura 20. Mitjana de reptes assolits, per ús previ	42
Figura 21. Mitjana de reptes assolits, per trams d'usos de préstec el 2017.....	43
Figura 22. Percentatge de participants que han assolit cada repte	44
Figura 23. Participants i variació de participants respecte del mes anterior	44
Figura 24. Percentatge de participants, per mes d'inici (mes del primer repte assolit).....	45
Figura 25. Percentatge de participants que han assolit cada repte mensual, per mes d'inici ..	45
Figura 26. Nombre de participants (i percentatge sobre total), per mes d'abandonament.....	46
Figura 27. Percentatge de participants, per mes d'inici i mes d'abandonament.....	46
Figura 28. Percentatge de participants (menors i majors de 16 anys), per mes d'abandonament	46
Figura 29. Percentatge d'enquestats a l'enquesta d'abandonament prematur i «abandonants», segons sexe.....	47
Figura 30. Percentatge d'enquestats a l'enquesta abandonament prematur i participants, segons edat.....	48
Figura 31. Valoració dels àmbits en una escala 0-10.....	48
Figura 32. «Què és el que més t'ha agradat?» i «Què milloraries?»	49
Figura 33. Participants en el «Velocirepte» i enquestats, segons sexe.....	53
Figura 34. Participants en el «Velocirepte» i enquestats, segons edat	54
Figura 35. Participants en el «Velocirepte» i enquestats, segons districte de residència.....	54
Figura 36. «Amb quina freqüència visitaves la biblioteca abans del «Velocirepte»?»	55

Figura 37. «Amb quina freqüència has participat en altres activitats de les biblioteques de la Xarxa?».....	55
Figura 38. «Enquestats i participants en el “Velocirepte”: mitjana de reptes assolits»	56
Figura 39. «Com vas conèixer el “Velocirepte”?».....	57
Figura 40. «Quin mes t'hi vas inscriure?».....	58
Figura 41. «Quina de les frases següents descriu millor la teva situació?».....	59
Figura 42. «Has compartit lectures amb altres membres de la família?» i «Aquestes altres persones amb qui has compartit les lectures, estan inscrites al programa?».....	59
Figura 43. «Segons has comentat, no has complert tots els reptes del “Velocirepte”. Per què no els has pogut realitzar tots els reptes?»	60
Figura 44. «Has descobert temàtiques o autors/ores que abans no llegies?»	61
Figura 45. «Quins o quines?».....	61
Figura 46. «En quina mesura el “Velocirepte” ha motivat que vagis a la biblioteca?»	62
Figura 47. «Creus que ara vas a la biblioteca més que abans de començar el “Velocirepte” o que hi vas menys?».....	62
Figura 48. «Has conegut altres serveis de la biblioteca que abans de començar el «Velocirepte» no coneixies?».....	63
Figura 49. «Quins?»	63
Figura 50. «Què és el que més t'ha agradat?».....	64
Figura 51. «Què milloraries?»	65
Figura 52. Valoració dels àmbits en una escala 0-10.....	66
Figura 53. «Com valores el ritme de lectura (un llibre el mes)?»	66
Figura 54. «Recomanaries el «Velocirepte» a un familiar o a un amic? Valora-ho en una escala del 0 al 10».....	67
Figura 55. Marc lògic del programa. Els resultats/impactes (outcomes)	68
Figura 56: Exemple d'atribució de causalitat errònia (I)	70
Figura 57: Exemple d'atribució de causalitat errònia (II)	70
Figura 58: Exemple de grup de participants i de control.....	72
Figura 59. Usuaris Actius serveis XBM 2016-2017 en funció de si participen al «Velocirepte»	73
Figura 60. Model d'aparellament: mitjanes i distribucions.....	76
Figura 61. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants o grup de control	77
Figura 62. Resultats del model de regressió lineal. Variable dependent: ús del servei de préstec 2018.....	78
Figura 63. Evolució de la mitjana de préstecs nets 2016-2018 segons participants o grup de control	79
Figura 64. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants o grup de control	80
Figura 65. Evolució de la mitjana de préstecs 2016-2018 segons participants o grup de control i descomptant els préstecs superats el 2018.....	80
Figura 66. Evolució de la mitjana d'usos de wifi (2016-2018).....	81
Figura 67. Evolució de la mitjana d'usos d'Internet i + (2016-2018)	81

Índex d'imatges

<i>Imatge 1. Butlleta del «Velocirepte».....</i>	<i>12</i>
<i>Imatge 2. Cartell anunci del «Velocirepte»</i>	<i>24</i>
<i>Imatge 3. Campanya de dinamització.....</i>	<i>25</i>
<i>Imatge 4. Díptic per al seguiment de reptes.....</i>	<i>25</i>
<i>Imatge 5. Díptic (carnet) de seguiment dels 12 reptes.....</i>	<i>26</i>
<i>Imatge 6. Expositor biblioteca Zona Nord.....</i>	<i>27</i>
<i>Imatge 7. Punts de llibre relacionats amb reptes del «Velocirepte»</i>	<i>27</i>

**Diputació
Barcelona**

| *Xarxa de Biblioteques
Municipals*

Gerència de Serveis de Biblioteques

Comte d'Urgell, 187

Escola Industrial. Edifici annex al Vagó, 1a planta

08036 Barcelona

Tel. 934 022 545

www.diba.cat/biblioteques

gs.biblioteques@diba.cat